

T.C
DOKUZ EYLÜL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
ARKEOLOJİ ANABİLİM DALI
ARKEOLOJİ PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

SMYRNA UNGUENTARIUM BULUNTULARI
(2007-2014)

Sena ARGUN

Danışman

Doç. Dr. Akın ERSOY

İZMİR-2019

TEZ ONAY SAYFASI

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum “Smyrna Unguentarium Buluntuları (2007-2014)” adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

Tarih/....../.....

Sena ARGUN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

SMYRNA UNGUENTARIUM BULUNTULARI

(2007-2014)

SENA ARGUN

Dokuz Eylül Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Arkeoloji Anabilim Dalı

Arkeoloji Programı

Uygarılıkların buluşma noktası niteliği taşıyan İonia bölgesinin önemli yerleşimlerinden biri olan Smyrna Antik Kenti stratejik ve coğrafi konumu nedeni ile Antik Çağ'dan günümüze kadar hep ilgi odağı olmuştur. 2007 yılından bu yana Smyrna Agorası ve Basmane'de iki noktada gerçekleştirilen kazı çalışmaları sonucu ortaya çıkarılan unguentarium buluntularının 2007 ve 2014 yılları arasında ele geçen örnekleri çalışmanın konusunu oluşturmaktadır. Formun kronolojik ve tipolojik gelişimini yansıtmaması bakımından Hellenistik ve Roma Dönemlerine ait Smyrna unguentariumlarına kısaca değinilmiş, ağırlıklı olarak ele geçen Geç Roma- Erken Bizans Dönemi unguentariumları etraflıca değerlendirilmeye çalışılmıştır. Sözü edilen unguentariumlar buldukları seviyedeki diğer seramik formları, cam, kemik gibi objeler, sikkeler ve diğer kentlerde bulunan benzer örnekler dikkate alınarak tarihlendirilmiştir. Çalışma sonucunda Smyrna Antik kentinde ele geçen unguentariumların MÖ 3. yüzyıldan başlayarak MS 7. yüzyıla kadar uzanan örneklerden oluştuğu tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Smyrna Agorası, Altınpark, Unguentarium, Geç Antikçağ

ABSTRACT
Master's Thesis
Smyrna Unguentarium Buluntuları
(2007- 2014)
SENA ARGUN

Dokuz Eylül University
Graduate School of Social Sciences
Department of Archaeology
Archaeology Program

Smyrna Antique City, which is one of the important settlements of Ionia region, and the meeting point of civilizations, has always been the center of attention due to its strategic and geographical location from the Antique Age to present. The samples of Unguentarium finds captured between 2007 and 2014 years and discovered as a result of the excavations having carried out at two points in Smyrna Agora and Basmane since 2007 are the subject of this study. In terms of reflecting the chronological and typological development of the form, the Smyrna unguentariums belonging to the Hellenistic and Roman periods were briefly mentioned and predominantly Late Roman-Early Byzantium unguentariums captured were meant to be deeply evaluated. Forementioned unguentariums are dated by taking into account of the other pottery forms, objects such as glass, bone, coins and similar examples at the same level found in other cities. As a result of the study, it was identified that unguentariums captured in the ancient city of Smyrna consist of the samples starting from 7th century AD dating back to BC 3rd century.

Key Words: Agora of Smyrna, Altinpark, Unguentarium, Late Roman

İÇİNDEKİLER

TEZ ONAY SAYFASI	ii
YEMİN METNİ	iii
ÖZET	iv
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vi
KISALTMALAR	viii
ŞEKİLLER LİSTESİ	ix
EKLER LİSTESİ	x
LEVHALAR LİSTESİ	x
TABLolar LİSTESİ	xi
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KENTİN TARİH ve ARKEOLOJİSİ

1.1.SMYRNA ANTİK KENTİ KISA TARİH VE ARKEOLOJİSİ	4
--	---

İKİNCİ BÖLÜM

NAMAZGAH MEVKİ VE BASMANE MEVKİ KAZILARI

2.1.NAMAZGAH MEVKİ KAZILARI (SMYRNA AGORASI)	6
2.1.1. Bazilika	8
2.1.2. Batı Portiko	9
2.1.3. Mozaikli Yapı	10
2.1.4. Roma Hamamı	12
2.1.5. Bouleuterion	13
2.2 BASMANE MEVKİ KAZILARI	16
2.2.1. Altınpark Arkeolojik Alanı	16
2.2.2. Şifa Parseli	20

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

UNGUENTARIUMLARIN KULLANIM ALANLARI ve TARİHÇESİ

3.1 UNGUENTARIUMLAR	23
---------------------	----

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SMYRNADA ELE GEÇEN UNGUENTARIUMLAR

4.1 SMYRNA UNGUENTARIUM BULUNTULARI	29
4.1.1. Hellenistik Dönem Smyrna Unguentariumları	29
4.1.2. Roma Dönemi Smyrna Unguentariumları	30
4.1.3. Geç Roma–Erken Bizans Dönemi Smyrna Unguentariumları	32
4.1.3.1 Damgalı Smyrna Unguentariumları	35
4.1.3.1.1 X- Biçimli Unguentariumlar	38
4.1.3.1.2 II Merkezli Monogram	40
4.1.3.1.3 E Merkezli Monogram	41
4.1.3.1.4 H Harfli Monogram	41
4.1.3.1.5 N Harfli Monogram	41
4.1.3.1.6 Haç Motifli Monogram	42
4.1.3.1.7 Figürlü Monogram	42
4.1.3.1.8 Yazıtlı Monogram	43
SONUÇ	44
KAYNAKÇA	49
EKLER	

KISALTMALAR

Bkz.	:Bakınız
Cm.	:Santimetre
Çev.	:Çeviren
Çiz.	:Çizim
Ed.	:Editör
Fig.	:Figür
Foto.	:Fotoğraf
Kat. No.	:Katalog numarası
KST.	:Kazı Sonuçları Toplantısı
Lev.	:Levha
MÖ.	:Milattan önce
MS.	:Milattan sonra
No.	:Numara
Res.	:Resim
S.	:Sayfa Numarası
Şek.	:Şekil
Tab.	:Tablo
Yük.	:Yükseklik
Yy.	:Yüzyıl

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1	:Smyrna Unguentariumlarının ele geçtiği kazı alanları	s.3
Şekil 2	:Smyrna Agora'sı ve çevresi.	s.7
Şekil 3	:Smyrna Agora Bazilikası	s.8
Şekil 4	:Smyrna Agorası Batı Portiko Genel Görünüş	s.10
Şekil 5	:Mozaikli Yapı Genel görünüş	s.11
Şekil 6	:Mozaikli Yapı 2. Galeri'de görülen 2. Evre mozaik tabanı, solda 1. Evre tabanını ayıran mermer silmeli süpürgelik	s.11
Şekil 7	:Roma Hamamı Genel görünüş	s.12
Şekil 8	:Smyrna Agorası Bouleuterion Yapısı	s.15
Şekil 9	:Altınpark Arkeolojik Alan Planı	s.16
Şekil 10	:Altınpark Arkeolojik Alanı'nın genel görünüşü . Roma Konut Yapılarına Ait Mekanların Doğu'dan Görünümü.	s.17
Şekil 11	:Altınpark Arkeolojik Kazı Alanı Batı'dan Doğu'ya Görünüm	s.18
Şekil 12	:Altınpark Arkeolojik Alanı'nda Tespit Edilen Osmanlı Dönemi Mezar Örneği.	s.18
Şekil 13	:Altınpark Arkeolojik Alanı'nda tespit edilen Roma Yolu	s.19
Şekil 14	:Cadde Modellemesi	s.21
Şekil 15	:Erken Tabakalar	s.21
Şekil 16	:Cadde ModellemesiErken Tabakalar	s.22
Şekil 17	:Şifa Parselinin kazı sonrası durumu	s.22
Şekil 18	:Altınpark ve Agora'dan ele geçen Aziz Ioannes tasvirli pişmiş toprak ampulla örnekleri.	s.48
Şekil 19	:Kat. No. 67 haç monogramlı unguentarium ve Agora –Kuzey Cadde kazılarında bulunan kurşun yüzük.	s.48

EKLER LİSTESİ

EK 1: Katalog	ek s.1
EK 2: Levhalar	ek.s.44
EK 3: Tablolar	ek.s.56

LEVHALAR LİSTESİ

Levha 1a	: Smyrna Antik Kenti Kazıları Hellenistik Dönem unguentarium örnekleri	ek.s.45
Levha 1b	: Smyrna Antik Kenti Kazıları Hellenistik Dönem unguentarium örnekleri	ek.s.46
Levha 2	:Smyrna Antik Kenti Kazıları Roma Dönemi pişmiş toprak unguentarium ve Geç Roma Dönemi cam unguentarium örnekleri.	ek.s.47
Levha 3	: Smyrna Antik Kenti Kazıları Geç Roma- Erken Bizans Agora sektörü unguentarium buluntuları.	ek.s.48
Levha 4	: Altınpark Arkeolojik Alanı Geç Roma- Erken Bizans Dönemi unguentarium buluntuları.	ek.s.49
Levha 5a	: Şifa Parseli Geç Roma- Erken Bizans Dönemi unguentarium buluntuları	ek.s.50
Levha 5b	:Şifa Parseli Geç Roma- Erken Bizans Dönemi unguentarium buluntuları	ek.s.51
Levha 6	: Şifa Parseli kazılarında bulunan (Kat. No.13 ve Kat. No.35 numaralı) parçaların tamamlama önerisi	ek.s.52
Levha 7	:Smyrna Agorası mühürlü unguentarium örnekleri	ek.s.53
Levha 8	:Altınpark Arkeolojik Alanı mühürlü unguentarium örnekleri	ek.s.54
Levha 9	:Şifa Parseli Kazıları mühürlü unguentarium örnekleri	ek.s.55

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1	:Smyrna Antik Kenti Kazılarında Bulunan Geç Roma- Erken Bizans Dönemi Unguentariumlarının Sektörlere Göre Dağılımı	ek.s.57
Tablo 2	:Smyrna Unguentariumları Sektörlere Göre Dağılım Grafiği	ek.s.57

GİRİŞ

Smyrna kenti, İzmir Körfezinin doğu derinliğinde, gerek maden kaynakları, gerek kenti çevreleyen verimli tarımsal alanları ve aynı zamanda önemli kara ve ticaret yolları üzerinde bulunması bakımından Neolitik-Kalkolitik Dönemlerden itibaren günümüze dek kesintisiz yerleşime sahne olmuştur¹. İzmir’de Aliğa Ege Gübre Neolitik Yerleşimi, Kemalpaşa Ulucak Höyük ve Bornova Yeşilova Höyük yerleşimleri ile başlayan, sonrasında Bayraklı- Tepekule Höyük (Palaiasmyrna) Tunç ve Demir Çağları yerleşimi ile süren yerleşim geleneği son olarak bugünkü yerinde (Kadifekale-Kemeraltı) Büyük İskender sonrası dönemde “Yeni” Smyrna’nın inşa edilmesi ile sürdürülmüştür². Hellenistik Dönem süresince, kentin gelişmişlik düzeyi ile beraber, Agora, Tiyatro ve Stadium gibi önemli mimari anıtlar, uygun konumlara inşa edilmiştir. Pagos dağı (Kadifekale) ve eteklerinde yeni yerini alan kentte araziye uydurulmuş ızgara planı uygulanmıştır. Kent, Roma Asya Eyaleti içerisinde varlığını korumayı sürdürmüştür.

1932 yılında oldukça çok sayıda mimari parça ve yazıtın, buradaki mezarlığın kent dışına çıkarılmasına dönük çalışmalar sırasında ele geçmesiyle beraber; kısa bir araştırmanın ardından 1933 yılına gelindiğinde İzmir Müze Müdürü S. Kantar ve R. Naumann başkanlığında ilk sistemli kazılara başlanmıştır.

İzmir Müzesi başkanlığındaki kazılar aralıklarla sürmüştür. Doç. Dr. Akın Ersoy’un DEÜ adına 2007 yılında kazı başkanlığını üstlendiği kazı çalışması günümüzde devam etmekte olup 2007-2014 yılları arasında ele geçen unguentariumlar tezin konusunu oluşturmaktadır.

Hellenistik ve Erken Roma dönemlerinde yaygın kullanım gören unguentariumlar ilk kez MÖ 4. yüzyılın sonlarında Yunan dünyasında ortaya çıkmıştır. Filistin’den İspanya’ya kadar uzanan Akdeniz kıyı kentlerinin tümünde Hellenistik ve Erken Roma dönemlerinde ele geçen unguentariumlar, MÖ 4. yüzyılın sonlarında MS 7. yüzyılın sonlarına dek varlığını sürdürmüştür. Hem antikçağ insanının ibadet biçimleri ile ölü gömme adetlerini yansıtmaları bakımından hem de

¹Akın Ersoy “Antik Smyrna/İzmir Kazı Araştırmaları ve Restorasyon Çalışmaları” Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri, 2015, Ege Yayınları, s.1.

² Ersoy 2015 “Antik Smyrna/İzmir Kazı Araştırmaları ve Restorasyon Çalışmaları” s.1-3.

antikçağ ticaretindeki yeri dolayısıyla unguentariumlar, arkeoloji biliminin çok yönlülüğü ile bağdaşmaktadır.

Erken dönemler içerisinde mezar hediyesi olarak tespit edilen unguentariumların Geç Antik Çağ'a gelindiğinde bu amaçla kullanımından uzaklaştığı, aynı adı taşımayı sürdürse de işlevsel yönden ayrıldığı gözlemlenmektedir. Kutsal alanlardan çok konut alanlarında ve ticaretin gerçekleştirildiği alanlarda ele geçmeye başlanan unguentariumlar, geç dönemlere gelindiğinde artık kişisel kullanımı olan ticari mallar olarak tespit edilmeye başlanmış; içinde birbirinden çeşitli sıvıların bulunduğu taşıma kabı olarak parfüm, bitkisel özlü kremler ve zeytinyağı gibi ürünlerin ticaretinde yaygın olarak kullanılmıştır.

Smyrna Antik Kenti kazı çalışmaları sırasında ele geçen ve tez kapsamı içerisinde değerlendirilen unguentariumların en erken örnekleri MÖ 3. yüzyıla, en geç örnekleri MS 7. yüzyıla tarihlendirilmiştir. Buluntular Namazgah Mevki (Smyrna Agorası) ve Basmane Mevki (Altınpark- Şifa Parseli) kazılarında ele geçmiştir (**Şekil 1**). Unguentariumların ne amaçla ortaya çıktığını ve nasıl gelişim gösterdiğini anlamının ve aktarmanın yanı sıra, Smyrna unguentarium tipolojisinin genel hatlarını ortaya koymak ve kronolojik bir bütünlük sağlamak adına erken dönemlere ait az sayıdaki örnek de tez çalışması kapsamında değerlendirilmiştir.

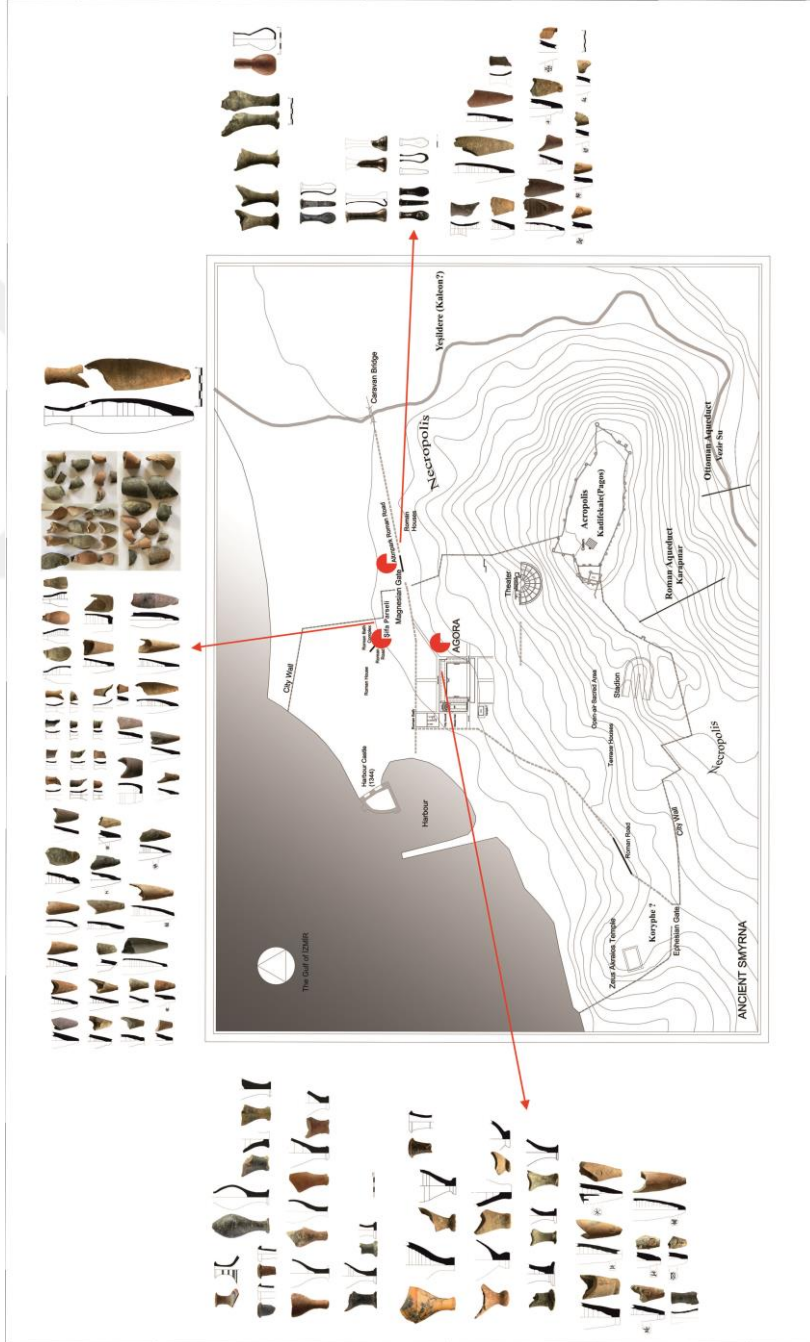
"Smyrna Unguentarium Buluntuları" konusunu çalışmamıza izin veren Kazı Başkanı Doç.Dr. Akın Ersoy'a teşekkürlerimi sunarım. Tez çalışmamda bana yardımcı olan destek ve katkılarını esirgemeyen kazı ekibi üyelerine ayrıca teşekkür ederim.

Smyrna'da ele geçen unguentariumlar, buluntu yeri ve tarih gözetmeksizin form grupları altında incelenmiştir. Bu nedenle ikinci bölümde ele geçen unguentariumların buluntu yerleri ve bu parçalarının ele geçtiği kazı çalışma alanları anlatılmıştır.

Üçüncü bölümde unguentarium tarihsel gelişimi anlatılmış, erken dönem unguentariumlarına kısaca değinilmiş ve dördüncü bölümde tezin ana kısmını oluşturan Hellenistik, Roma ve ağırlıklı olarak Geç Roma-Erken Bizans Dönemi Unguentariumları ele alınmıştır.

Katalog bölümünde ise unguentariumların özellikleri ayrıntılarıyla ele alınmış, çizimleri ve resimleri birlikte verilmiştir. Kronolojik olarak ele alınan unguentariumlar ara başlıklara ayrılarak daha detaylı irdelenmiştir. Buluntular form ve monogram açısından en yakın benzer örneklerle karşılaştırılmış, tarihlendirme önerisinde bulunulmuştur.

Şekil 1: Smyrna Unguentariumlarının ele geçtiği kazı alanları

BİRİNCİ BÖLÜM

KENTİN TARİHİ VE ARKEOLOJİSİ

1. 1. SMYRNA ANTİK KENTİ KISA TARİH VE ARKEOLOJİSİ

Smyrna, Arkaik ve Klasik dönemlerde Bayraklı-Tepekule mevkiinde Eski Smyrna olarak adlandırılan yerde bulunmaktaydı. MÖ 334 yılında İskender Granikos savaşını kazanarak Batı Anadolu'yu Pers işgalinden kurtarması sonrasında jeostratejik nedenlerle kent MÖ 4. yüzyıl sonlarında Pagos Dağı'nın eteklerine taşınmıştır. Kentin Helenistik dönemden itibaren son yerleşim noktası Kadifekale (Pagos) ile Kemeraltı arasındaki tepe ve denize bakan yamaç kısımlarıdır³. Kentin yeni yerine taşınması mitlerde İskender dönemini gösterse de, mevcut bilgiler bize kentin kuruluşunun III. Aleksandros sonra olduğunu göstermektedir⁴. Bu dönemle beraber yeni yerindeki Smyrna kenti günümüze kadar kesintisiz yerleşim yeri olarak kullanılmıştır. Yeni kurulan kentte Tapınaklar, Bouleterion, Agora, Limanlar, Nymphaionlar, Tiyatro, Stadion gibi tüm yapılar inşa edilmiştir. Bu yapıların çoğu bugün için modern yerleşimlerin altında kalmış olup, arkeolojik kazı çalışmalarıyla gün yüzüne çıkartılmaya çalışılmaktadır.

Yapılan kazı ve araştırmalar Agora alanındaki izlerin, kentin ilk kurulduğu dönemden öncesine dayandığını göstermekle birlikte, tespiti yapılabilmemiş ilk yapı izlerinin şimdilik Smyrna Agorası'nda MS 2. yüzyıla tarihlendirilmiştir⁵. Bunun sebebi olarak MÖ 2. yüzyıla kadar Agora alanında sadece ahşap mimariye dayalı sundurma ve mekân sıralarının var olduğu şeklinde değerlendirilmektedir.

Strabona göre Smyrna, Ephesos'u ele geçiren bir Amazondur ve o dönemden beri kent ve kentliler onun adını almıştır⁶. Plinius da Strabon ile ortak görüştedir. Plinius'a göre Smyrna, Amazonlar tarafından kurulmuş daha sonra İskender

³Akın Ersoy, **Antik Dönemden Günümüze Smyrna/İzmir Kemik Objeleri**. Ege Yayınları, İstanbul 2017, s.11.

⁴Akın Ersoy, **Antik Smyrna/İzmir Kazı Araştırma ve Restorasyon Çalışmaları**. Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri Ed. Akın Ersoy ve Gözde Şakar. İstanbul, 2014, Ege Yayınları, s.1-14.

⁵ Akın Ersoy, Massimo Frasca, Pınar Aydemir, **Hellenistik ve Roma Döneminde Smyrna (İzmir) Kazı Araştırmalar**, Ege Yayınları, 2016, s. 4

⁶ Strabon, Geographika, **Antik Anadolu Coğrafyası, Kitap: XII-XIII-XIV**, (Çev: Adnan Pekman), Arkeoloji ve Sanat Yayınları, 2000, s. 1-4

tarafından yeniden kurulmuştur⁷. Döneminde Anadolu'nun en önemli kentleri arasında yer almaktadır. Antik yazarlardan Strabon kenti "şimdiki kentlerin en güzeldir" ifadesiyle tanımlamıştır⁸.

Pergoman Krallığının yönetiminde bir süre kalan Smyra, Pergamon topraklarının MÖ 133'de Roma'ya miras yoluyla bırakılmasıyla Roma'nın Asia Eyaleti sınırları içine girmiştir. Bu vasiyetnameyi kabul etmeyen Aristonikos, MÖ 129'a kadar süren 5 yıllık bir isyan başlatmıştır. İsyan süresi boyunca Roma'yı destekleyen Smyrna, isyanın bastırılmasından sonra desteklerinden dolayı ödüllendirilmiş ve bu nedenle kente özgürlük verilmiştir⁹.

Smyrna Roma İmparatorluk Dönemi'nde anıtsal yapıları ve ekonomik yapısı ile önemli bir kent haline gelmiştir. MS 177/178'de Smyra'da gerçekleşen deprem¹⁰ büyük hasarlara yol açsa da dönemin imparatoru Marcus Aurelius tarafından desteklenerek kent kısa sürede kendini yenilemiştir. Bu dönemde yapılan onarımlar ve yeni yapılar ile Smyrna Agorası güncel halini almıştır¹¹.

MS 395 yılında Roma İmparatorluğu'nun bölünmesinin ardından İzmir Doğu Roma'nın (Bizans) himayesine girmiştir. Büyük Konstantinos döneminde Hıristiyanlık resmi din haline gelmiş ve bu durum İzmir'i önemli bir dinsel merkez konumuna getirmiş, Asya'nın Yedi Kilisesinden biri unvanına sahip olmuştur¹².

MS 7. yüzyılın ortalarından başlayarak, MS 8. ve 9. yüzyıllarda da süren Sasani ve Arap saldırıları kentin sur içine çekilmesine neden olmuş, kent sakinlerinin Kadifekale ve Liman Kalesi çevresinde topladığı ve Smyrna Agorası'nın terk edildiği anlaşılmıştır. Smyrna Agorası terkedilmişliğinin ardından en geç 10. yüzyılda mezarlık alanı olarak kullanılmış, bu işlevi Osmanlı Dönemi'nde de devam etmiştir.

⁷Plinius, **The Natural History**. (Translating: John Bostock, Henry Thomas Riley), London: Henry G. Bohn, York Street, Covent Garden, ss.5, 34, 36, 37, V.XXXI, ss.118-119.

⁸Strabon XIV, I, 37, s. 165.

⁹Akın Ersoy, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", İzmir, 2015, s.19; George E. Bean. **Eskiçağda Ege Bölgesi**, Arion Yayınevi, İstanbul, 2001, s.24.

¹⁰Ersoy, 2015 "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.27.

¹¹Akın Ersoy ve Mehmet Önder **Antik Smyrna, Seçilmiş Eserler ve Sikkeler (2007-2009)**, İzmir 2011 s.15-17.

¹²Charles Texier, **Küçük Asya Coğrafyası Tarihi ve Arkeolojisi** (çev. Ali Suat), Cilt 2, Ankara, 2002, s.141.

İKİNCİ BÖLÜM

NAMAZGAH MEVKİ VE BASMANE MEVKİ KAZILARI

2.1. NAMAZGAH MEVKİ KAZILARI (SMYRNA AGORASI)

Hellenistik Dönemde, MÖ 2. yüzyılda Agora'da başlayan imar faaliyetleri sonrasında Roma Döneminde Agora'daki yapılar yenilenmiş ve değişikliklere uğramıştır¹³. Agora, MS 2. yüzyılın sonunda mevcut halini almış ve en geç MS 7. yüzyıla kadar genel karakterini korumuştur¹⁴. Kentin küçülmesiyle bağlantılı olarak, bu tarihten sonra Agora kullanım dışı kalmış, Orta ve Geç Bizans dönemlerine gidildikçe Avlu Alanı mezarlığa dönüşmüştür. Bugün Agora Avlu alanının yaklaşık 129x83 m. boyutlarındaki bir bölümü gözlemlenebilmektedir. Bu alanı çevreleyen Batı Portiko'nun büyük kısmı Doğu Portiko'nun küçük bir kısmı ile kuzeydeki Bazilika tümüyle ortaya çıkarılmıştır. Antik kentin merkezinde yer alan Smyrna Agorası, dönemin ızgara planına uygun olarak dikdörtgen formda inşa edilmiştir. Bu dikdörtgen planın her bir yanını portikolar çevrelemektedir. Günümüzde yeşil alan olarak kullanılan Agora'nın güneyindeki alanda Güney Portiko'nun olması beklenmektedir. Son yıllardaki kazı çalışmaları ile Agora'nın yakınında bulunan Batı Portiko'ya komşu olan Bouleuterion ve Mozaikli Yapı olarak tanımlanan iki kamu yapısı ve bu yapıların batısında bir Roma Hamam yapısı ortaya çıkarılmıştır¹⁵.

Bugüne dek ortaya çıkarılmış üç cadde içerisinden ilki Agoranın kuzey kanadında paralel uzanmış Agora Kuzey Caddedir. Agora alanının batısından geçen Bouleuterion Caddesi ikincisi, Faustina Kapısı'ndan batıya doğru uzanan liman yönünde genişleyen Faustina Caddesi ise üçüncüsüdür¹⁶.

Agora Avlu alanının batı kenarı boyunca devam eden Batı Portiko, bugün görülen kadarıyla, güneyde Faustina Kapısı, kuzeyde de Bazilika yapısı ile sınırlanmaktadır¹⁷. Agora avlu alanının kuzeyini sınırlayan Bazilika yapısı, konumu gereği Agoraya gelenler ve etkinliklere katılanların kuzey rüzgârından etkilenmemesi amacıyla, rüzgâr perdesi görevini de üstlenmekteydi¹⁸. Kentin Bouleuterion'u, Batı

¹³ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.82.

¹⁴ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.82.

¹⁵ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.82.

¹⁶ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.57.

¹⁷ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.93.

¹⁸ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.98.

Portiko ile Bazilika yapısının batı kenarının bitişiğinde, konumlandırılmıştır¹⁹. Batı Portiko'nun batısında, Bouleuterion'un güney bitişiğinde konumlanan Mozaikli Yapı'nın, iki evreli Bouleuterion'un ikinci evresi olan Geç Roma Bouleuterion'u ile aynı proje kapsamında tasarlandıkları düşünülmektedir. MS 2. yüzyıl'ın sonunda MS 177/78 depreminin ardından inşa edildiği düşünülen Mozaikli Yapı, üç galerili plana sahiptir²⁰. Batı Portiko'nun güneyini sınırlayan, Faustina Kapı'sı olarak bilinen, Agora Batı Kapı kemerli iki geçitten oluşmaktadır. Yapının üzerinde Roma İmparatoru Marcus Aurelius'un eşi "Genç Faustina"(ya da Commodus'un MS178 yılında evlendiği Bruttia Crispina) için yaptırılmış kabartma portre yer almaktadır. Smyrna'da yaşanan MS 177/78 yılındaki depremden sonra, kente önemli yardımları olan dönemin İmparatoru Marcus Aurelius ve eşine duydukları minneti belirtmek ve teşekkür etmek amacıyla kentlilerin isteğince yaptırılmıştır²¹. Smyrna Agorası'nda bulunan, Agora'nın kuzeyinde yer alan, Agora Kuzey Cadde olarak isimlendirilen Cadde ile Bouleuterion Caddesi'nin kesiştiği yerde konumlanan yapı Roma Hamamı'dır²². MS 2. yy'da yaşamış Aristeides (XVII. 11) Smyrna'da çok sayıda hamam yapısı bulunduğunu ve insanların hangisini tercih edeceklerini bilemediklerinden söz ederken, hamamın konumu itibariyle Agora'ya ve Liman'a olan yakınlığı göz önüne alındığında, kentin en popüler hamamlarından biri olduğunu ileri sürmektedir (Şekil 2).

Şekil 2: Smyrna Agora'sı ve çevresi

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

¹⁹ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.108.

²⁰ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.110.

²¹ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.97.

²² Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.114.

2.1.1. Bazilika

Agora Avlu alanının kuzeyini sınırlayan yapı, iki galerili ve bodrum kat dâhil olmak üzere iki katlı Hellenistik Kuzey Stoa'nın üzerine inşa edilmiştir. Yapı, Agora Avlu seviyesine göre iki kat yükseklikte ve iki katlı cephesi tamamen mermerden inşa edilerek yapılmıştır. Hellenistik Dönem'de bodrum kat üzerine tek katlı, iki galerili bir stoanın üzerine inşa edilen bu yapı, Roma Döneminde kuzey yönde iki galeri daha eklenerek bodrum kat seviyesinde dört galerili formuna ulaşmıştır²³. Roma Döneminde birkaç onarım gören Bazilika, MS.177/178 yılındaki büyük depremden sonra büyük ölçüde yenilenerek bugünkü halini almıştır (Şekil 3)²⁴.

Yapılan kazı çalışmaları sonucunda **Kat. No.68**, **Kat. No.60** ve **Kat. No. 61** numaralı mühürlü unguentariumlarla birlikte aynı yüzyıla tarihlenen çok sayıda pişmiş toprak malzeme, kemik obje²⁵, cam eserler²⁶, mermer mortar ve metal obje ele geçmiştir.

Şekil 3: Smyrna Agora Bazilikası

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

²³ Detaylı bilgi için bkz. Burak Yolaçan, 2013, **Smyrna Agora Bazilikası**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2013.

²⁴ Ersoy 2015, “**Büyük İskender Sonrasında Antik Smyrna**”,s.100-104.

²⁵ Görseller için bkz. Akın Ersoy, “**Antik Dönemden Osmanlı Dönemine Smyrna / İzmir Kemik Objeleri**”, İstanbul, 2017, Kat. No.68, Kat. No. 74.

²⁶ Binnur Gürler, Akın Ersoy, Gülten Çelik Ersoy, “**İzmir in Osmanlı Dönemi Tanıkları Smyrna İzmir Agorasından Cam Objeler**”, İzmir, 2016 s. 23-27.

2.1.2. Batı Portiko

Agora avlu alanının batı kenarı boyunca uzanan portiko, bodrum katı da dahil olmak üzere üç katlı ve üç galeriliydi²⁷. Günümüzde yapıyı, portikonun zemin katının sonradan ayağa kaldırılmış ön sütun sırasının bir bölümü tanımlamakta, güneyde Faustina Kapısı, kuzeyde ise Bazilika sınırlamaktadır (Şekil 4).

Hemen batı bitişiğinde yer alan Mozaikli Yapı'ya 5 kapı ile bağlantılı olan portikodan, olasılıkla arka duvarının kuzey sonundan diğer bir kapı ile Kent Meclisi'ne de geçiş sağlanmaktaydı²⁸. Aynı yerde bulunan Hellenistik Batı Stoa'nın üzerine inşa edilen portikonun, bodrum katında yer alan Hellenistik döneme ait doğu duvarı diğer bir yandan da, arazinin eğimi doğrultusunda, Agora avlu terasını destekleyen teras duvar görevini de üstlenmekteydi²⁹.

Hellenistik Dönemde iki galerili olarak varlık gösteren Hellenistik Stoa'nın batısından Agora Batı Sokak geçmekteydi ve Stoa'nın bodrum katı bu sokak ile bağlantılıydı³⁰. Roma Dönemi'ne gelindiğinde yapıya bu sokak ilave edilmiş ve üç galerili portikoya dönüştürülmüştür³¹. Roma Dönemindeki bu yenileme faaliyetleri esnasında portiko kemerlerle güçlendirilmiş, bodrum kat üzerine iki katlı olarak yükselmiştir. En erken MS 4. yüzyılda portikonun zemini yükseltilerek ışıklara dönüştürülmüş, ardından belki doğu galerinin bir bölümü hariç, yapı çok bölmeli sarnıca dönüştürülmüştür. Işıkların ve agoranın kuzeyinde bulunan mahallelerdeki çeşmenin gereksinim duyduğu su, bodrum katının tamamıyla sarnıca dönüşmesinin ardında, pişmiş toprak iletim hatları ve kanallar aracılığıyla sağlanmış olmalıdır. Yapılan hesaplamalar neticesinde bu çok bölmeli sarnıcın yaklaşık 1180 metreküp su kapasitesine sahip olduğu ve tam dolu olduğunda günde ortalama 7000 kişiye hizmet verebildiğine dair sonuçlara ulaşılmıştır³².

²⁷ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.95.

²⁸ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.95.

²⁹ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.95

³⁰ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.95

³¹ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.97

³² Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna", s.97

Şekil 4: Smyrna Agorası Batı Portiko Genel Görünüş

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

2.1.3. Mozaikli Yapı

MS 2. yüzyılın son çeyreğinde kuzey-güney doğrultulu ve 3 galerili bir yapı olarak inşa edilen Mozaikli Yapı, Smyrna Agorası Batı Portiko'nun arkasında ve Bouleuterion'un güney bitişiğinde yer almakta olup, yaklaşık olarak 61x35 m boyutlarındadır (**Şekil 5**)³³. Yapı'nın tamamı ortaya çıkarılmış, ancak yapıya adını veren bitkisel ve geometrik bezemelerin³⁴ Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi yapılaşmaları nedeniyle tahrip oldukları ve ancak yarısının korunduğu tespit edilmiştir³⁵. Yapı güneyden Faustina Caddesi, batıdan ise Bouleuterion Caddesi ile sınırlandırılmıştır ve her iki caddeden de merdivenlerle yapıya ulaşılmaktadır³⁶. Bazı sosyal ve kültürel faaliyetlerin yanında aynı zamanda da siyasi toplantılara ev

³³Ersoy 2015, “Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna”,s.111.

³⁴Görseller için bkz. Akın Ersoy, Sarp Alatepeli, 2011, “Smyrna Agorası Mozaikli Yapı Mozaikleri. *Journal of Mosaic Research*”, 2011, ss. 4, 17-26.

³⁵Ersoy, Akın. Antik Smyrna/İzmir Kazı Araştırma ve Restorasyon Çalışmaları, *Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri Antik Smyrna Kazısı Yayın Çalışmaları*, Ed. Akın Ersoy - Gözde Şakar, Ege Yayınları, İstanbul, 2015, s. 11

³⁶Ersoy 2015, “Smyrna / İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri”, s. 11.

sahipliği yaptığı düşünölen Mozaikli Yapı'nın iki evreli olduğu tespit edilmiştir (Şekil 6). İlk evreye ait mozaik döşemin deprem ve/veya ardından yangın sonucu tahrip olmasını takiben yapının onarıldığı ve zarar gören mozaik döşemenin yerine de ikinci tabaka mozaik döşemin yapıldığı anlaşılmaktadır³⁷.

Şekil 5: Mozaikli Yapı Genel görünüş

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Şekil 6: Mozaikli Yapı 2. Galeri'de görölen 2. Evre mozaik tabanı, solda 1. Evre tabanını ayıran mermer silmeli süpürgelik.

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

³⁷ Ersoy 2015, "Smyrna / İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri", s. 11.

2.1.4. Roma Hamamı

MS 2. yüzyılda yaşamış yazar Aristeides (XVII. 11) Smyrna'da çok fazla sayıda hamam yapısının yer aldığından ve kişilerin güzellikleri nedeniyle bunlardan hangisini kullanmakta çokça kararsızlık yaşadıklarından bahsetmektedir³⁸. Günümüzde yazarın söz ettiği hamam yapılarından yalnızca ikisine ulaşılmıştır. Bu hamamlardan ilki Basmene mevkiinde, ikincisi ise Smyrna Agorası'nda tespit edilmiştir³⁹.

Smyrna Agorası kuzeybatısında, Antik kentin plan anlayışı doğrultusunda, Bouleuterion Caddesi ve Agora'nın kuzeyinden geçen ve Agora Kuzey Cadde olarak adlandırılan caddenin kesiştiği noktada yer alan Roma Hamamı'nın limana ve Agoraya yakınlığı kentin en işlek hamamlarından biri olduğuna işaret etmektedir (Şekil 7)⁴⁰. Hamam yapısının ilişkin kazı ve araştırmalar halen devam etmektedir. Bugün için Hamam'ın doğu kanadında Calderium, Tepidarium, Frigidarium mekanları ile apsisi bir Mermer Salon tespit edilmiştir.

Şekil 7: Roma Hamamı Genel görünüş.

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

³⁸ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.116.

³⁹ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.116.

⁴⁰ Ersoy 2015, "Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna",s.116.

2.1.5. Bouleuterion

Tezin konusunu oluşturan Smyrna Unguentariumları'nın bir kısmı, Smyrna Agorası'nın batısında yer alan Agora'nın Batı Portikosu ile Bazilika'nın batı kenarının bitişiğine konumlanan Bouleuterion yapısına aittir. Kent Meclisi olarak bilinen ve kenti yönetenlerin karar aldığı Bouleuterion yapısı, Agora Kuzey Cadde ve Bouleuterion Caddesi'nin sınırladığı 35x41.20 m. boyutlarındaki dikdörtgen bir parselde tekabül etmektedir. Konumlandığı parselin güney bölümünde yaklaşık 11.10 m. boyutlarında güneye meyilli yarım daire planlı orkestra ve onu saran oturma sıralar yer almaktadır. Bouleuterion'a giriş, hemen doğu bitişiğindeki Batı Portiko'dan bir kapı ve güneyden Mozaikli Yapı'nın kuzey duvarı üzerindeki üç kapı ile sağlanmaktaydı⁴¹. Oturma basamaklarının inşası esnasında yükseltilmesi için, yapı düz alanda inşa edildiğinden dolayı önce orkestrayı çevreleyen 1.20 m. yüksekliğinde bir podyum, ardından dairesel yarım tonoz örtülü bir galeri, onun da ardından tekrar dairesel olarak sınırlanmış, birbirine kemerli kapılarla geçebilen, 11 adet ışınal planlı üst örtüsü tonozlu mekân inşa edilerek eğimli bir alt yapı oluşturulmuştur⁴². Günümüzde oturma basamaklarına ait sadece bir oturma bloğu ve oturma bloğuna ulaşan üç basamaktan oluşan merdiven izi yerinde korunmuş olarak görülmektedir. Orkestra bölümü opus sectile (geometrik formlu taş plakalardan meydana gelen bir çeşit zemin kaplaması) döşemeye sahiptir⁴³. Geç Osmanlı ve Erken Cumhuriyet Dönemi'nde gerçekleşen yapılaşmalar sonucu Bouluterion yapısının mimari özelliklerinin çoğunu kaybettiği gözlemlenmektedir⁴⁴. Orkestra alanı kısmen korunmasına rağmen yapının mevcut izleri sayesinde yapının planını tespit etmek mümkün olmuştur⁴⁵. 2016 senesinde gerçekleşen kazı çalışmaları sonucunda edinilen bilgilere göre, MS 177/78 yılında gerçekleşen depremden sonra inşa edildiği düşünülmektedir⁴⁶ (**Şekil 8**).

⁴¹Ersoy 2015, "Büyük İskender Sonrasında Antik Smyrna",s.108.

⁴²Ersoy 2015, "Büyük İskender Sonrasında Antik Smyrna",s.108.

⁴³Ersoy 2015, "Büyük İskender Sonrasında Antik Smyrna",s.110.

⁴⁴Akın Ersoy, Sarp Alatepeli, "Antik Smyrna/İzmir 2016" 39.Kazı Sonuçları Toplantısı 2.Cilt Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Bursa, 2017, s.427.

⁴⁵Ersoy 2015, "Büyük İskender Sonrasında Antik Smyrna",s.108-110.

⁴⁶ Ayrıca Bkz. Barış- Salman- Hakan Göncü 2012, **Smyrna Bouleuterion'u Orkestrası Opus Sectile Döşemesi**, Arkeoloji ve Sanat, 140, 2012, ss.123- 132.

Smyrna kentinin Roma hâkimiyetine geçmesinden sonra, Hellenistik dönem Bouleuterionu kentnin büyüyen hacmini karşılamakta yeterli olmamıştır. Bu büyüme neticesinde Bouleuterion ya büyüyecek ya da yerine bir yenisi inşa edilecekti⁴⁷. MS 2. yüzyılın son çeyreğinde yeni bir Bouleuterion inşa edildiği yapılan kazı çalışmaları neticesinde gözlemlenmiştir. Diğer yandan Hellenistik dönemde kullanım gören Bouleuterion yapısının kent ihtiyacını karşılayamayacağı düşüncesi ve tespit edilen yeni Bouleuterion'un MS 2.yüzyıl'da inşa edilmiş olduğu düşüncesi, arada geçen süreçte kentte, Bouleuterion kullanımı ile ilgili soru işareti oluşturmuştur. Bu düşünceler neticesinde yapılan araştırma kazısı sonucunda, alanda dairesel bir bölgeyi kapsayan döşeme tespit edilmiş ve bu tespitten hareketle Roma Bouleuterion'u altında farklı bir Bouleuterion'un varlığı ve bu yapının orkestra alanına ulaşıldığı bilgisine erişilmiştir. Bu bilgiler doğrultusunda Hellenistik dönem Bouleuterionu ile mevcut Geç Roma Bouleuterionu arasında tarih aralığını kapayan ya da açıklayan ikinci bir Bouleuterionun varlığı tespit edilmiştir. Ele geçen bulgular doğrultusunda Erken Roma Bouleuterionu olarak tanımlanan bu yapının orkestra süpürgeliğinin bir kısmı in-situ olarak bulunmuştur. Yapılan araştırma kazıları sonucunda Geç Bouleuterionun, Erken Bouleuterion yapısının malzemeleri kullanılarak ve çok fazla derine inmeden hızla yapıldığı sonucuna varılmış; Geç Bouleuterionun duvarlarında tespit edilen mermer parçalarının da deprem sebebiyle tahrip olan Erken Bouleuteriona ait olduğu yönünde değerlendirme yapılmıştır⁴⁸. Bouleuterion yapısı üzerinde dönemsel kesinlik sağlayacak tabakalara ulaşılmamıştır. Elde edilen seramik buluntuları dönemsel olarak çeşitlilik göstermekte; aynı plankare içerisinde az sayıda klasik dönem seramiği olmak üzere, Hellenistik, Roma, Bizans, Osmanlı ve Cumhuriyet Dönemi malzemeleri karışık şekilde karşımıza çıkmaktadır⁴⁹.

⁴⁷Ersoy, Alatepeli 2017, "Antik Smyrna/İzmir 2016" s.428.

⁴⁸Ersoy, Alatepeli 2017, "Antik Smyrna/İzmir 2016" s.428

⁴⁹Gizem Alkan, **Smyrna Agorası Bouleuterion Seramikleri**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2019.

Şekil 8: Smyrna Agorası Bouleuterion Yapısı

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Roma İmparatorluğu'nun savaşız geçen Pax Romana/Roma Barışı döneminde MS 1.-2. yüzyıllarda Smyrna kentinin büyümesi ve artan nüfusa paralel olarak, halkın bir kısmı sur dışına yerleştirilmiş, böylece yerleşim sur dışına kaymış ve konumu gereği Smyrna kent suru dışında kalan Altınpark alanı mimari yapılaşmaya sahne olmuştur⁵³. Altınpark alanında yapılan arkeolojik kazılarda bu döneme tarihlenen Roma sivil mimarisine ait kalıntılara ulaşılmıştır (**Şekil 10**).

Şekil 10: Altınpark Arkeolojik Alanı'nın genel görünüşü. Roma Konut Yapılarına Ait Mekanların Doğu'dan Görünümü

Kaynak:(Smyrna Kazı Arşivi)

Altınpark mevkiinde ilk kazı çalışmaları 2008 yılında 10x25 m. bir alanda yürütülmüş ve yüzey seviyesi olan 11.00 m. den başlanmış, 8.70 m. derinliğine kadar devam ettirilmiştir. Bunun neticesinde 1960 yıllarına tarihlenen belediyeye ait hizmet binasının temelleri ortaya çıkarılmıştır. Yapının temellerinin 10.86-9.50 m. seviyeleri arasında tespit edilen Geç Osmanlı-Erken Cumhuriyet Dönemi mezarlığını tahrip ettiği görülmüştür (**Şekil 11-12**)⁵⁴.

⁵³Ersoy-Önder, 2011: s.19

⁵⁴Ersoy-Önder, 2011: s.19

Şekil 11: Altınpark Arkeolojik Kazı Alanı Batı'dan Doğu'ya Görünüm

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Şekil 12: Altınpark Arkeolojik Alanı'nda Tespit Edilen Osmanlı Dönemi Mezar Örneği

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Kentin Magnesia Kapısı'ndan çıkıp Smyrna'nın doğu ve kuzey kırsalı ile Magnesia, Phokaia ve Pergamon'a uzanan Roma yoluna ait bir bölüm yapılan kazı çalışmalarıyla ortaya çıkarılmıştır (**Şekil 13**)⁵⁵.

Şekil 13: Altınpark Arkeolojik Alanı'nda tespit edilen Roma Yolu

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Roma Dönemi'nde kentin gelişmesiyle sur dışında kalan ve yerleşimin ortasından geçen doğu-batı yönlü Roma yolunun uzunlamasına aksı çevresinde büyüyen yerleşime paralel olarak 0,70x 0,80 m. boyutlarında bir kanalizasyon şebekesi tespit edilmiştir⁵⁶. Tespit edilen bu kanalizasyon şebekesinin kent içerisinde toplanan pis suyun Yeşildere'ye aktarılması için kullanıldığı düşünülmüştür⁵⁷. Mimari ve seramik buluntular değerlendirildiğinde belli bir stratigrafi oluşturulamamış, 20. yüzyıl da dâhil olmak üzere her tabakanın kendinden bir sonraki dönemi tahrip ettiği anlaşılmıştır.

⁵⁵Akın Ersoy, “**Antik Smyrna/İzmir 2008**”, 31. Kazı Sonuçları Toplantısı 2. Cilt, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Denizli, 2010, s.422.

⁵⁶Ersoy, 2010: s.422.

⁵⁷Ersoy-Önder, 2011: s.19

2.2.2. Şifa Parseli

Modern kentin çeşitli noktalarında gerçekleştirilen sistemli kazılarda Smyrna kentine ait yol güzergâhları ile ilgili yeni bilgilere ulaşılmıştır. Bu kazı noktalarından biri olan İzmir Basmane mevki Şifa Parselleri'nde gerçekleştirilen kazı çalışmalarında yeni bir sokağın da varlığını ortaya çıkartılmıştır. Caddenin kesin genişliği bilinmemekte olup hemen altında yer alan kanalizasyonla birlikte yöneliminin kuzeybatı-güneydoğu olduğu görülmüştür. Tarihlendirmesi, caddenin tabanından gelen malzemenin çoğunlukla Roma dönemine ait olması sebebiyle, bu doğrultuda yapılmıştır. 2007-2008 yıllarında gerçekleştirilmiş kazı çalışmaları sonucunda elde edilen bulgularla “Geç Yapı Tabakası” ve” Erken Tabakalar” başlığıyla değerlendirilmiştir (**Şekil 16**).

Geç Yapı Tabakası olarak adlandırılan Geç Osmanlı-Erken Cumhuriyet dönemine tarihlendirilen kültür tabakası içinde Helenistik ve Roma Dönemi seramik ve benzeri malzeme de ele geçmiştir⁵⁸. Bu malzemenin temel ve fosseptikçukurlarının imalatı sırasında alt seviyelerden üst seviyelere taşındığı öngörülmüştür. Sözü edilen bulgular ve tespitler sonrasında Geç Osmanlı-Erken Cumhuriyet tabakasına ait yapı temelleri kaldırılarak daha erken tabakalara doğru inilmiştir. Üst seviyeden başlanan çalışmalarda 5,60-5,67 metre ortalama seviyesinde tabanına ulaşılan bir sarnıç ortaya çıkarılmıştır (**Şekil 14-15**). İnşa tekniği yönünden Geç Antikçağ özelliği gösteren yapının taban seviyesinden ve hemen üst seviyesinden toplanan malzemenin çoğunluğunun Geç Roma Kırmızı Astarlı seramik parçalarından ibaret olması, yapının malzeme özelliği de göz önüne alındığında bu tarihi desteklemektedir. Geç Antikçağ'a ait olan bir Sarnıç yapısı da tespit edilmiştir.

Sarnıcın altında, 5,59 metre seviyesinde korunmuş olan A Mekânı olarak adlandırılan bir mekân ortaya çıkarılmıştır. A Mekân'ının sonraki bir süreçte kuzey yönde kalan bir duvar ile bölümlendiği görülmüştür. Bölme duvarının sınırladığı mekânın taban seviyesinden gelen malzeme Roma Dönemi ağırlıklıdır⁵⁹.

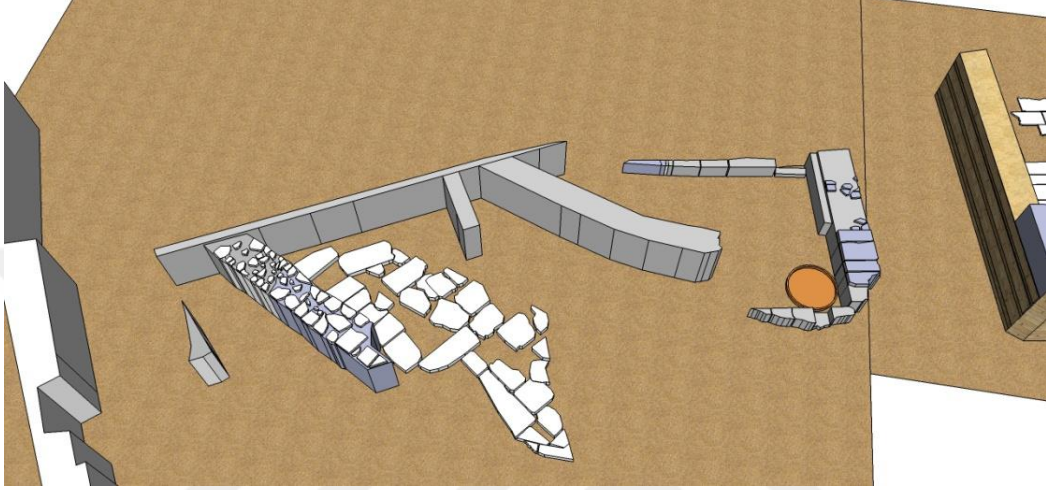
Kazı çalışması sonunda Smyrna'nın Roma Dönemi'nden başlayarak Erken Cumhuriyet dönemine kadar olan sürecini yansıtan önemli bulgular ve farklı

⁵⁸Akın Ersoy, *Arkeoloji Dergisi XIV, 2009/2*, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, s. 2

⁵⁹Ersoy, *Arkeoloji Dergisi XIV, 2009/2*, s. 3

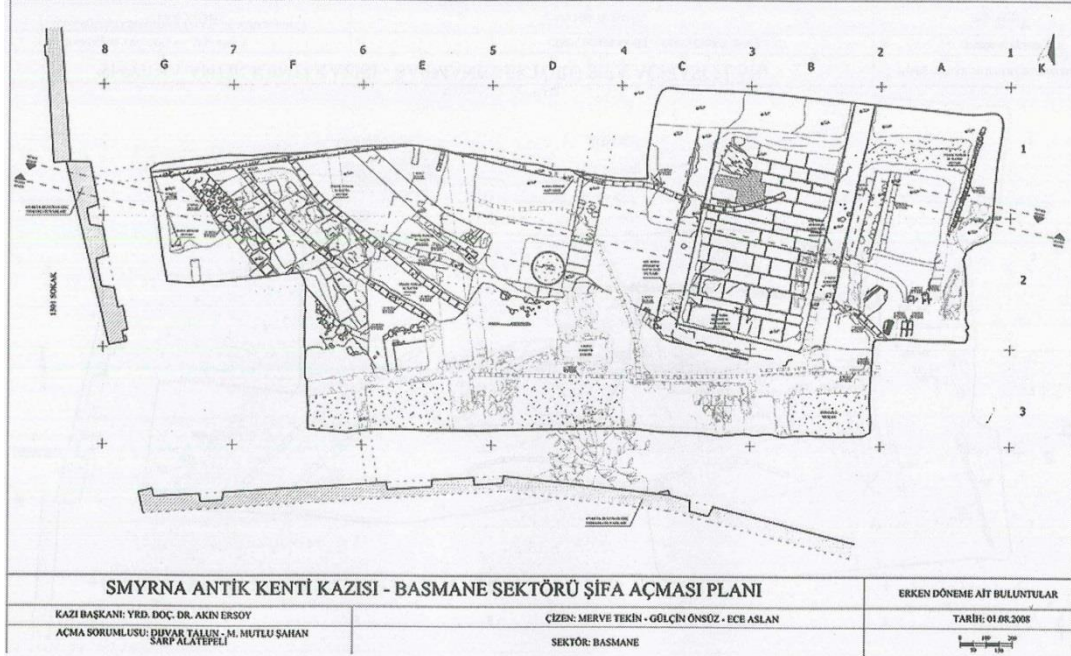
tabakalamalar elde edilmiştir (Şekil 17)⁶⁰. Kesintisiz süregelen yerleşim alanı potansiyelini her dönem üzerinde taşıyan Şifa Parseli kazılarının alanının hemen hemen her plankaresinde ele geçen unguentariumlar, bu çalışmanın içerisinde değerlendirilecektir.

Şekil 14: Cadde Modellemesi

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

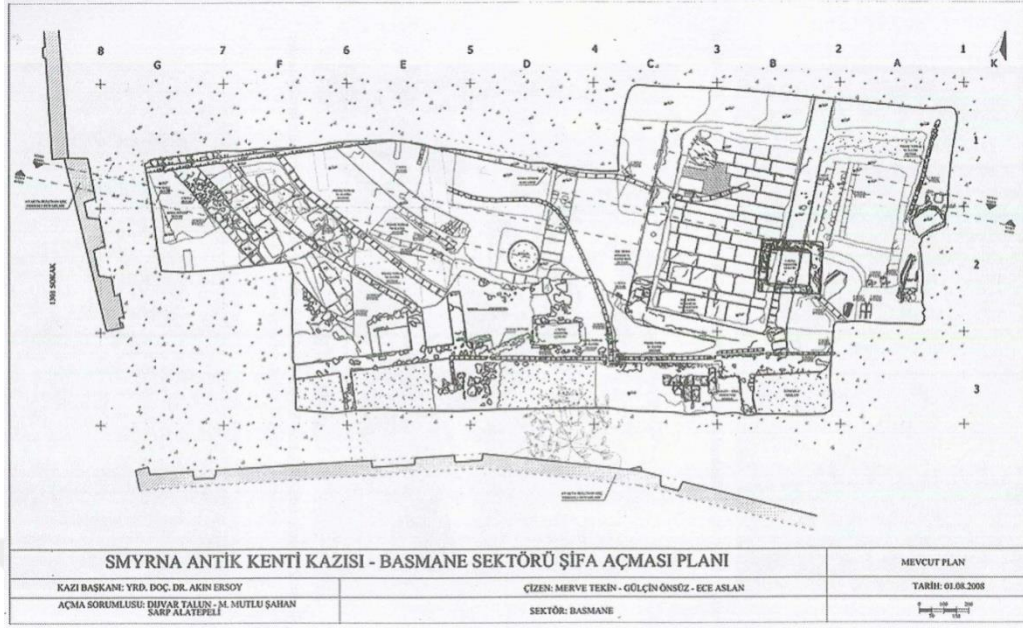
Şekil 15: Erken Tabakalar

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

⁶⁰Ersoy, *Arkeoloji Dergisi* XIV, 2009/2, s. 4

Şekil 16: Cadde Modellemesi Erken Tabakalar

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Şekil 17: Şifa Parselinin kazı sonrası durumu

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Yukarıda anlatılan Namazgah Mevki kazıları çalışmaları esnasında (Smyrna Agorası) ele geçen unguentariumların 3 tanesi Bouleterion'da, 3 tanesi Bazilika'da 5 tanesi Kuzey Cadde'de, 13 tanesi Altınpark'ta ve 53 tanesi Şifa Parsel alanında ele geçmiştir (**Tablo 1**).

ÜÇÜNCÜBÖLÜM

UNGUENTARIUMLARIN KULLANIM ALANLARI ve TARİHÇESİ

3.1.UNGUENTARIUMLAR

Unguentariumların içinde bulunan malzeme, kabın formundan anlaşılacağı üzere sıvı veya en azından akışkan formda olmalıdır⁶¹. Ayrıca kapların büyük bir çoğunluğunun yüksek ısıda fırınlanması sonucu camlaşması da, içinde bulunan sıvının dışarı atılmasını engelleyip daha güvenli bir taşıma işlemi sağlayacağından, malzemenin değerli olabileceğini de düşündürmüştür⁶². Bu kapların koku kabı dışında tıbbi alanda kullanılan malzemenin saklanması ya da bir yerden başka bir yere götürüldüğü fikirlerini de akla getirmektedir. Erken Hellenistik dönemden itibaren özellikle nekropolis alanlarında oldukça sık rastlanılan unguentarium, dönem içinde farklı formlarda ve boyutlardadır. Günlük kullanımları dışında dekoratif, sembolik ve özellikle dini amaçlı kullanım görmüştür.

Unguentarium terimi, bu kaplara verilen orijinal ad olmayıp; ilk kez 20. yüzyılın başında Kartaca'da kazı yapan Fransız arkeologlar tarafından verilmiştir⁶³. Latince koku, merhem gibi benzeri ürünler için kullanılan "Unguenta" kelimesinden türemiştir⁶⁴. Bu tip ürünlerin konulduğu ve taşındığı kaplar için kullanılan genel bir tanımlamadır⁶⁵. Formun ortaya çıkış yeri ve zamanı için kesin bir şey söylenememektedir⁶⁶. Bu kaplar için kullanılan diğer terimler, "Lacrimaria", "Balsamaria" ve "Olfactariolum" dur⁶⁷. Özellikle "Lacrimarium" teriminin kullanılma sebebi, kabın içindeki muhtemel malzemeye gönderme yapmaktadır⁶⁸. Unguentariumların yoğun bir şekilde mezar buluntusu olarak çıkması bunların

⁶¹A. Rumpf, "Lydische Salbgefäße", AM 45, 1920, s. 165.

⁶²Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", BSA 66, 1971, s. 245.

⁶³ Binnur Gürler, **Metropolis Hellenistik Dönem Seramiği**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir 1994, s.63.

⁶⁴ Erkan Dünder, **Patara Unguentariumları**, Patara IV.1, Ege Yayınları, İstanbul 2008, s.4.

⁶⁵Ertuğ Ergürer, "Parion Roma Dönemi Seramiği", (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Erzurum, 2012, s.20. Gerhild Hübner, "Hellenistic and Roman Unguentaria: Function- Related Aspects of the Shapes", 2006, s. 27.

⁶⁶Gürler, **Metropolis Hellenistik Dönem Seramiği**, 1994, s. 63.

⁶⁷ Ergürer, s.27; Dünder, s. 4- 6.

⁶⁸ Sevingül Bilgin, **Perge Kazılarında Bulunmuş Damgalı Unguentariumlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2013, s.8.

“gözyaşı şişesi” olarak kullanıldığını akla getirmektedir. Fakat bu görüş günümüzde pek kabul görmemektedir⁶⁹.

Unguentariumlar ilk kez MÖ 4. yüzyılın üçüncü çeyreğinde Atina’daki Kerameikos’ta ortaya çıkmıştır⁷⁰. Bodur lekythoslardan türediği ve zaman içinde lekythosların yerini aldığı düşünülmektedir⁷¹. Atina’daki bu örnekleri ele alan Thompsen genel kanı olarak bu kapların koku kabı olarak kullanıldığı savından yola çıkarak bu kapların doğu kökenli olduğunu ileri sürmüştür⁷². Myres Suriye kökenli olabileceğini öne sürerken⁷³, Westholm ve Lapp, Mısır üzerinde durmuşlardır⁷⁴. Erken Hellenistik’e ait bazı örneklerde bulunan işlevsiz kulplardan ötürü, Kıbrıs, Rhodos ve Kıta Yunanistan’da köken tartışmaları içinde yer almaktadır⁷⁵.

Erken Hellenistik dönemde görülen unguentariumlar minyatür karınlı amphoraları anımsatmaktadır. MÖ 2. yüzyılın ortalarına doğru geldiğinde ise kap, iğ biçimli diyeceğimiz formunu kazanmaya başlamıştır. Çok çeşitli boyutlarda olan bu form yerini MÖ 1. yüzyılda yaygın olarak görülmeye başlayan yuvarlak gövdeli, düz dipli unguentariumlara bırakmıştır⁷⁶. MÖ 1. yüzyılda yaygın hale gelen bu form, MS 1. yüzyılın sonlarına kadar varlığını sürdürmüştür⁷⁷. Bu form değişikliği kabın hacmini etkilememiştir ancak bu değişikliğin sebebi tartışma konusu olmuştur. Tartışmaya konu olan ve bu konu hakkında en çok kabul edilen görüş; MÖ 50 yılı civarında cam üfleme tekniğinin ortaya çıkmasıyla birlikte, pişmiş toprak kap üretiminde de cam formlarının uygulandığı üzerinedir⁷⁸. Bununla birlikte söz konusu

⁶⁹P. Hellström, **Labraunda II, 1: Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass**, Lund, Gleerup, 1965, s. 23.

⁷⁰D. C. Kurtz – J. Boardman, **Greek Burial Customs**, Ithaca New York, Cornell University Press, 1971, s. 164; H. A. Thompson, “Two Centuries of Hellenistic Pottery”, **Hesperia** 3, 1934, s. 472.

⁷¹G. Hübner, “Hellenistic and Roman Unguentaria: Function Related Aspects of the Shapes”, **Old Pottery in a New Century: Innovating Perspectives on Roman Pottery Studies. Atti del convegno internazionale di studi, Catania, 22-24 aprile 2004**, Ed. Daniele Malfitana v.d., Catania, Monografie dell’Istituto per i beni archeologici e monumentali. 2006, s. 29-30.

⁷²Homer A. Thompson, “Two Centuries of Hellenistic Pottery”, **Hesperia** 3, No. 4, 1934, s. 473.

⁷³Thompson, s. 473.

⁷⁴Olof Vessberg - Alfred Westholm, **The Swedish Cyprus Expedition, Vol. IV. Part 3, The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus**, Stockholm 1956, s. 74; Paul W. Lapp, **Palestinian Ceramic Chronology, 200 B.C.- A.D. 70**, New Haven 1961, s. 228.

⁷⁵B. Guz-Zilberstein, “The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods”, **Excavations at Dor, Final Report Volume I B, Areas A and C: The Finds**, Ed. E. Stern v.d., Kudüs, The Hebrew University of Jerusalem – The Israel Exploration Society, 1995, s. 304.

⁷⁶Unguentariumların gelişim tipolojisi ile ilgili tablo için bkz.: Hübner., s. 28.

⁷⁷Thomson, s. 473.

⁷⁸O. Vessberg - A. Westholm, **The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus IV**, Stockholm, Swedish Cyprus Expedition, 1956, s. 68,80.

yüzyıllarda pişmiş toprak unguentariumlar yaygınken, MS 1. yüzyılın ikinci yarısına kadar cam örneklere pek rastlanmaz⁷⁹. Ancak bu döneme gelindiğinde ise cam unguentariumlar muhtemelen daha ucuza mal edilmelerinden dolayı pişmiş toprak unguentarium üretiminin önüne geçmiştir⁸⁰. Trakya⁸¹ ve Kıbrıs⁸² gibi, pişmiştopraktan yapılmış yuvarlak gövdeli unguentarium geleneğinin MS 3. yüzyıla kadar sürdüğü bölgelerde ise form, çan biçimli diyebileceğimiz gövde ile çok uzun bir boyuna doğru değişim göstererek, yine aynı dönemde şamdan işlevi gören cam örneklerin taklidi olarak kullanılmıştır⁸³. Geç Roma - Erken Bizans Döneminde ise fusiform örneklerini andıran ince - uzun, kaidesiz ve genelde mühürlü olan formlar, unguentariumların son serisi olarak değerlendirilmektedir.

Unguentariumların hangi amaçla kullanıldığı net olarak anlaşılmasa da parfüm veya kokulu yağlar üreten atölyeler tarafından üretilip tüm Akdeniz çevresinde ticaretinin yapılmış olduğuna dair görüşler de bulunmaktadır⁸⁴. Ancak bu kaplar oldukça geçirgendir, dolayısıyla parfüm gibi pahalı bir maddeyi, uzun süreli yolculuklarda muhafaza etmeleri pek mümkün değildir⁸⁵. Atina Agorası'nda bulunmuş olan siyah astarlı ve gri unguentariumların içlerine su konularak yapılan geçirgenlik deneyinde, siyah astarlıörneklerin içindeki sıvının, iki gün içinde 1/3 oranında, gri unguentariumlardaki suyun ise beş gün içinde % 20 oranında azaldığı gözlenmiştir⁸⁶. Ayrıca nakliye aşamasında kapların boyunlarının da kırılması söz konusu olabileceğinden, değerli malzemenin -ki bunların arasında yalnızca parfüm değil, aynı zamanda sirke, garum, çeşitli baharatlar, bal, ilaç, silphion da bulunabilir- büyük kaplarda taşınarak sonradan küçük kaplara aktarılmış olması daha akılcıdır⁸⁷.

⁷⁹D.B. Harden, **Ancient Glass, II: Roman**, *Archaeological Journal* 126, Londra, The Royal Archaeological Institute, 1969, s. 49.

⁸⁰H. S. Robinson, **Pottery of the Roman Period: Chronology**, *Athenian Agora* 5, Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 1959, s. 15.

⁸¹V. R. Anderson-Stojanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria", *AJA* 91, 1987, s. 113.

⁸²J. W. Hayes, **Roman Pottery in the Royal Ontario Museum**, Toronto, Royal Ontario Museum, 1976, s. 35.

⁸³C. Isings, **Roman Glass from Dated Finds**, Groningen, J. B. Walters, 1957, s. 97; Hellström, **Labraunda II, 1: Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass**, s. 24.

⁸⁴N. I. Khairy, "Natatean Piriform Unguentaria", *BASOR* 240, 1980, s. 88.

⁸⁵Hellström, **Labraunda II, 1: Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass**, s. 24.

⁸⁶S. I. Rotroff, **Hellenistic Pottery: The Plain Wares**, *Athenian Agora* 33, Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 2006, s. 141.

⁸⁷Hellström, s. 24.

Tüm bu savlara bakıncak olursak unguentariumların kullanım şeklini tek bir amaca bağlamak doğru değildir. Unguentariumlar, Hellenistik ve Roma Döneminde, “Fusiform” ve “Bulbous” olmak üzere iki temel formun varyasyonları olarak üretilmişlerdir⁸⁸. Fusiform (İğ Gövdeli) unguentariumlar Hellenistik dönemle birlikte mezar sunusu olarak lekytosların yerini almaya başlamışlardır⁸⁹.

Unguentariumların kullanım amacı ve formu zaman içinde değişse de MÖ 4 yüzyıldan MS 7. yüzyıla kadar Tüm Akdeniz havzasında kullanım gördüğü bilinmektedir⁹⁰. Özellikle Akdeniz çevresinde yapılan kazılarda ortaya çıkan Geç Roma Unguentariumları, ilk kez 1971 yılında John W. Hayes tarafından detaylı bir biçimde ele alınmıştır⁹¹. Hayes, makalenin başlığında yine Akdeniz dünyasında kullanılmış olan ve hacıların kutsal sularını taşıdıkları kaplar olan ampullalara atıf yapmış, ancak makale içinde bir daha bu isme değinmeyerek, bunun yerine kapların Hellenistik ve Erken Roma dönemlerinde kullanılan unguentariumlara benzemesinden ötürü “Geç Roma Unguentariumu” tanımını kullanmıştır⁹². Daha sonraki yıllarda yapılan çalışmalarda “Erken Bizans Ampullası” da terim olarak kullanılmaya başlanmıştır⁹³. Oldukça geniş bir kullanım alanına sahip unguentariumların Erken Helenistik Dönem’den Geç Roma-Erken Bizans Dönemi’ne kadar pek çok kentte ele geçtiği bilinmektedir. Helenistik Dönem’de genellikle mezarlarda ele geçen unguentariumlar, Roma İmparatorluk Dönemi’yle beraber günlük hayat alanlarında da kullanım görmüştür. Son yıllarda bilimsel kazı çalışması yapılan birçok kentte ele geçen unguentariumlar yayınlanmıştır. Tüm çalışmalara ulaşmak mümkün olmamakla birlikte bu konuda çalışma yapan bazı

⁸⁸Ergürer, s.23.

⁸⁹Frances Follin Jones, **The Pottery, The Hellenistic and Roman Periods, Excavations at Gözlükule, Tarsus, Vol. 1**, Princeton, New Jersey, 1950. s.171; Donna C. Kurtz- John Boardman, **Greek Burial Customs**, Cornell University Press, Newyork 1971, s. 164

⁹⁰ Şimşek, C.-Duman, B., Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları, **Adalya X**, 2007, 285-307.

⁹¹J. W. Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, **BSA 66**, 1971, s. 243.

⁹²R. M. Harrison v.d., “Excavations at Saraçhane in Istanbul: Fifth Preliminary Report”, **DOP 22**, 1968, s. 213-214.

⁹³A. Mincev, “Early Byzantine Pottery Ampullae from Odessos”, (Orjinali Rusça) **Bulletin du Musée national de Varna 28/43**, s. 136; S. Metaxas, “Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, **Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos, Archäologische Forschungen 13**, Ed. F. Krinzing v.d., Viyana, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005, s. 69-70.

kentler şunlardır; Ephesos⁹⁴, Miletos⁹⁵, Constantinapolis⁹⁶, Tralles⁹⁷, Myra⁹⁸, Kelenderis⁹⁹, Stratonikeia¹⁰⁰ dır.

Cam unguentariumlar dışındaki unguentariumlar çark yapımıdır. Döneminin diğer kapları ile karşılaştırıldıklarında daha özensiz yapılmışlardır. Smyra Agorası örnekleride göz önüne alındığında astarlı, astarsız ve sadece boyuna astar uygulanan örnekler bulunmaktadır. Erken Hellenistik bazı unguentariumların üzerinde görüldüğü gibi koyu renkli bantlar ve stilize bitkiler süsleme ögesi olarak kullanılmıştır¹⁰¹.

Unguentariumlar, küçük boyutları ve form yapıları ile çok farklı şekillerde kullanılmış olmalıdırlar¹⁰². Onlar üzerine bilinen en genel kanı, bu kapların parfüm, merhem, çeşitli yağlar, baharatlar, bal ve sirke gibi malzemelerin taşınması için kullanılmış olduklarıdır¹⁰³. Bununla birlikte Helström¹⁰⁴ ve Laflı'nın¹⁰⁵ da belirttiği gibi özellikle pahalı ürünler için sıvının özelliğini ve akmasını engelleyecek daha koruyucu olan metal, taş ve cam gibi malzemelerden unguentarium yapılmış

⁹⁴ Gassner, V., **Das Südtor der Tetragnon-Agora: Keramik und Kleifunde**, FiE 13/1/1, Wien, 1997. [30] Metaxas, S., **Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos**, F. Krinzinger(Hrsg.), Späantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos, Archaeologische Forschungen 13, Wien, 2005, 67-123.

⁹⁵M. Pfrommer, **Milet 1983-1984. Klassische und hellenistische Keramik aus dem Heroon 111**, İstMitt 35, 1885, ss. 39-58.; Selçuk Yaşar, **Milet Müzesinde Bulunan Konik Kaideli Bir Grup Unguentarium**, ss. 687- 700, 4.Uluslararası Eskişehir Pişmiş Toprak Sempozyumu Bildiri Kitabı, 2010.

⁹⁶ J. W. Hayes, **A Seventh-Century Pottery Group**, DOP 22, ss. 203-216.

⁹⁷Aslı Saraçoğlu, **Hellenistic and Roman Unguentaria From the Necropolis of Tralles**, Anadolu/Anatolia 37, 2011, 1-42.

⁹⁸Ayşe Çalık Türker, **Derme-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kazılarında (1989-2000) Ortaya Çıkarılan Bizans Dönemi Sırsız Seramikleri**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara,), 2004, ss.1-486; Ayşe Çalık Türker, Myra'da Aziz Nikolaos'un Yağ Kültüyle İlişkili Seramik Kaplar, **Adalya VIII**, 2005, ss. 311-328. Ayşe Çalık Türker, Myra Seramik Hamur Guruplarının Kap Tipleri İle Değerlendirilmesi, **Adalya IX**, 2006, ss.117-148.

⁹⁹ Levent Zoroğlu, Kelenderis Mezar Buluntuları, **Anadolu Araştırmaları X**, 1986, ss. 455-466; Mehmet Tekocak, Kelenderis Batı Nekropolünden Bir Mezarın Buluntuları Üzerine Değerlendirmeler, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 27**, 2012, ss. 305- 315.

¹⁰⁰Asuman Balıran, Stratonikeia'dan Unguentariumlar, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4**, 1999, ss. 335-356;Aynur Civelek, , Stratonikeia-Akdağ Nekropolis'inden Bir Mezar, **Anadolu/Anatolia 30**, 2006, ss. 47-64.

¹⁰¹Erkan Dündar, **Patara Unguentariumları**, 2008, ss. 157, 158, fig. 49, 50, 53.

¹⁰²Ergürer, s.24.

¹⁰³Frances Follin Jones, **“The Pottery Excavations at Gözlü Kule. Tarsus 1: The Hellenistic and Roman Periods”**, Princeton, New Jersey, 1950, s. 171; Binnur Gürler, 1994, s. 63; Ergün Laflı, 2003, s. 28;Ergürer, s.24.

¹⁰⁴Pontus Hellström, 1965, s. 24.

¹⁰⁵Ergün Laflı, 2003, s. 28.

olmalıdır¹⁰⁶. Anderson'un Stobi'de, Rotroff'un ise, Atina Agorası'nda bulunan pişmiş toprak unguentariumlar üzerine yaptıkları denemelerde, kapların içinde bulduklarını sıvıları sızdırdıkları görülmüştür¹⁰⁷. Bu da özellikle daha pahalı ürünlerin farklı malzemelerde taşınmaları gerektiğini göstermektedir. Varsayımların yanında bu kaplar içinde ne taşınmış olabileceğine dair bazı çalışmalarda cam unguentariumlar içinde, reçineli şarap, tütsü ve pudra benzeri kalıntılar tespit edilmiştir¹⁰⁸. Arkeolojik bulgular dikkate alındığında kozmetik benzeri ürünlerin kullanımında camın daha çok tercih edildiği anlaşılmaktadır. Gene de böyle bir sınırlama yapmak tam anlamıyla mümkün değildir. Bu kapların, sosyal yaşamda kozmetik amaçlı kullanımı dışında, yoğun olarak kullanım gördüğü başka bir alan ise mezarlara ölü hediyesi olarak bırakılmalarıdır. Çok sayıda ve farklı nekropollerde ele geçen unguentariumlar ölü gömme ritüellerinde kullanıldığını göstermektedir. Bırakılan bu unguentariumların içine güzel kokular yayan ürünler, yiyecek, içecek, bırakılabileceği gibi sadece hediye olarak bırakılan örnekleri de olabilmektedir. Yukarıda anlatılan temel kullanımlarının yanında unguentariumlar, genelde kutsal alanlarda adak eşyası olarak ya da diğer sosyal yapılarda farklı işlevlerde kullanılmışlardır¹⁰⁹.

¹⁰⁶ Ergürer, s.24.

¹⁰⁷Virginia Ruth Anderson- Stajanović, "The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria" AJA 91, 1987, s. 116.

¹⁰⁸Virginia Ruth Anderson- Stajanović, 1987, s. 116.

¹⁰⁹Ulrich Dotterweich, **Unguentarien mit Kuppelförmiger Mündung aus Knidos, Knidos-Studien, Band I**, Bibliopolis 1999, s.5.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

SMYRNADA ELE GEÇEN UNGUENTARIUMLAR

4.1 SMYRNA UNGUENTARIUM BULUNTULARI

Smyrna’da ele geçen ve bu tez kapsamına alınan unguentariumların 3 tanesi Hellenistik Dönem’e 3 tanesi Roma Dönemi’ne ve geri kalan 77 parça Geç Roma - Erken Bizans Dönemi’ne tarihlendirilmiştir.

4.1.1. Hellenistik Dönem Smyrna Unguentariumları

Smyrna Antik Kenti Kazıları çerçevesinde ele geçen unguentarium örnekleri arasında MÖ 4. yüzyıl sonlarından itibaren ortaya çıkan ve Hellenistik Dönem boyunca görülen farklı formlardaki unguentarium örnekleride (**Levha 1a-1b**) yer almaktadır. Gerek tipolojik ve kronolojik açıdan bütünlük sağlaması, gerekse Smyrna unguentariumları hakkında genel bir kanı oluşturmaya adına kısaca konu edilecek olan bu örnekler kronolojik gelişim dizisi içerisinde katalog içerisinde de çeşitli örneklerle temsil edilmektedir.

Kat. No. 1 de yer alan örnek, MÖ 4. yüzyıl’dan itibaren görülmeye başlanan unguentarium formlarından biridir. Bouleuterion kazılarında bulunan unguentariumun üzerinde siyah ve kırmızı renkte şerit çizgiler bulunmaktadır. Tarihlendirmede önemli role sahip bu siyah çizgiler, Hellenistik Dönem unguentariumlarının belirleyici dönem özelliği olup, çoğunda görülmektedir¹¹⁰. Unguentarium formunun bodur lekytosların takipçisi olduğu düşünülmekte olup, **Kat. No. 1** örneğinde olduğu gibi uzun ve profil çizgisiz ince boyundan sonra genişleyen omuz, parçanın en göze çarpan özelliğidir. Erken örneklerde gövde ile kaide arasında ayak bölümü bulunmazken, dönem ilerledikçe gövdenin inceliğinin uzamasına ayak da katılmış ve Roma Dönemi’nde form değişim göstermiştir. MÖ 4. yüzyıl sonlarına doğru ayak oluşmaya başlamış, omuz daralıp var olan keskin hat yuvarlaklaşmış ve genel yükseklik artmıştır¹¹¹.

¹¹⁰ Zerrin Aydın, **Çanakkale Müzesi’nde Bulunan Troas Bölgesi Unguentariumları**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), 2000, s. 17

¹¹¹Dündar, s. 23

MÖ 4. yüzyıl sonlarına tarihlendirilen erken örneklerin çoğunlukla dış ve bazen de iç yüzeyi siyah astarla kaplanmış olarak karşımıza çıkar. Siyah astarlı bu örneklerin hamurları neredeyse katkısız ve çok kırılıgandır¹¹². **Kat. No. 2** siyah firmisiyle erken örnekler içerisinde yer alırken aynı zamanda ayak oluşumunun gözlemlendiği, yüksek ayaklı ve fusiform biçimli gövde yapısına sahiptir. Benzer örneklerle karşılaştırıldığında MÖ 4. yüzyıl sonu 3. yüzyıl başına tarihlenen unguentariumlarda artık ayak bölümü oluşmuş, boyların uzamasıyla form incelmeye başlamıştır. Önceleri gövde iç haznesi neredeyse kaideye kadar inerken, zaman içerisinde oluşmaya başlayan ayak ile birlikte, gövde iç haznesi küçülmüştür¹¹³. Oluşan ayak bölümünün tamamı dolu, yüzeyi siyah firmisle kaplıdır. Kaide kenarı, boyun ve ağız kısmı kırıktır. Bouleuterionda ele geçen parça benzer örnekler doğrultusunda MÖ 3. yüzyılın ilk yarısına tarihlendirilmiştir.

MÖ erken 2. yüzyıla tarihlenen **Kat. No.3** numaralı parça, diğer örneklerden farklıdır. Kaba doku ve kalın duvarlı bir yapıya sahip unguentariumun açık pembe killi ve astarsızdır. Çok yüksek ayağa sahip olmayan parçanın, üzerinde yivler ve sarımsı kahverengimsi renkte bant bulunmaktadır. Filistin'deki örnekleri MÖ 2. yüzyıl içlerine¹¹⁴, Dor'daki örnekleri MS 2. yy tarihlenir¹¹⁵ ve yapısal yönden “ağır” olarak tanımlanır. Kısa ayaklı ve küresel biçimli gövde yapısına sahip unguentariumun kaide kenarları kırıktır.

4.1.2. Roma Dönemi Smyrna Unguentariumları

Geç Hellenistik Dönem'de iğ biçimli gövdenin çok uzamış ayağı Erken Roma Dönemi'nde tüm unguentariumlarda olmasa da genel hatlarıyla ortadan kalkmıştır¹¹⁶. Bu dönemle birlikte iğ gövdeli tipin yerini, torba gövdeli unguentariumlar almıştır. Roma Dönemi'ne tarihlenen unguentarium örnekleri arasında **Kat. No. 4** numaralı unguentarium örneği pişmiş topraktan yapılmış bir örnek olup MS 1. yüzyıl

¹¹²Dünder, s. 23

¹¹³Dünder, s.27

¹¹⁴Bracha Guz-Zilberstein, “The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods”, (inExcavations at Dor, Final Report Volume I B, Areas A and C: The Finds, Ed. A. Belfer-Cohen, A. Ben-Tor, Y. Tsafirir) Jarusalem, 1995, s.305, Type UG 2c, Res. 6.26: 31

¹¹⁵Paul W. Lapp “Palestinian Ceramic Chronology 200 B.C. – A.D. 70”, New Haven, 1961, s. 21.

¹¹⁶ K. S. Wright, “A Tiberian Pottery Deposit From Corinth”, Hesperia 49,3, 1980, 159, Lev. 32, no. 98. Ğ.S.1. yüzyıl içlerinde de iğ formu unguentariumlar görülür.

ortalarına tarihlenmektedir. Ağız kısmındaki küçük kırıklar restorasyon ile tamamlanmıştır. Dışa çekik ince ağızlı, aşağıya doğru daralan kısa ve silindirik bir boyuna sahip parça torba gövdeli, düz diplidir ve gövdenin dip kısmına yakın bölümünde çark izleri görülmektedir. J. W. Hayes tarafından “İtalyan Tipi” olarak adlandırılan¹¹⁷. Roma döneminin standart yeni formu bir ayağa sahip değildir. Genel itibariyle düz dibe sahip Roma dönemi unguentariumlarının nadir de olsa geniş ve ince kaideye sahip örnekleri de vardır. Dışa dönük dudaklı ve uzun boyuna sahip yeni formun genellikle boyun kısmı siyah ya da kahverengi astar ile boyanmıştır¹¹⁸. MS 1. yüzyıl’da ortaya çıkan bu form MS 1. yüzyıl üfleme tekniği ile yapılmış cam unguentariumların yaygınlaşmasına kadar popülerliğini sürdürmüştür. Neden ve ne zaman iş formun torba forma dönüştüğü tam olarak bilinmemesinin yanı sıra her iki formun bir arada ele geçtiği mezarlar bilinmektedir¹¹⁹. Pazarın büyük kısmını cam unguentariumlara kaptıran torba gövdeli seramik örnekler MS 1. yüzyıl içinde ortadan tamamen kaybolmuştur.

Örnekleme olması açısından ele alınan cam unguentarium buluntuları Altınpark kazı alanından ele geçmiş olup, MS. 4. yüzyıla tarihlenmektedir¹²⁰. Hem cam, hem pişmiş topraktan yapılmış torba formlu unguentariumların cam ve seramik örneklerine sıklıkla aynı konteksler içerisinde rastlanmaktadır¹²¹. Roma döneminde görülmeye başlanan cam unguentariumların seramik formlarının cam tekniğinde uygulandığı örnekleri de vardır. Bu örnekler Basmane mevkiinde yer alan Altınpark kazı alanında gerçekleştirilen çalışmalarda ele geçmiştir (**Levha 2**)¹²². Anderson-Stojanović’e göre maliyetinin belki de seramik örneklere göre daha ucuz olmasından dolayı MS 1. yüzyıl içlerinde cam unguentariumlar, pişmiş toprak torba gövdeli örnekleri pazarın dışında bırakmıştır¹²³. Koku kapları ve mezar hediyeleri olarak

¹¹⁷Hayes 1997, 86, Lev. 34

¹¹⁸Hayes’e göre, torba (yumurta) gövdeli ve astarlı İtalya üretimi bu unguentariumlar belki de, Capua’nın özel parfüm üretimi için üretilmiş olmalıydı.

¹¹⁹Anderson-Stojanović, 1987, s. 11.

¹²⁰Bkz. Binnur Gürler – Gülten Çelik Ersoy 2015, **Smyrna/İzmir Kazıları Altınpark Mevkii Cam Unguentariumları**, Prof. Dr. Ömer Özyiğit’e ArmağanStudies in Honour of Ömer Özyiğit (Eds. E. Okan- C. Atila)2015: 217-222. Resim 2, 3, 4, 5.

¹²¹Tarsus I, 200. Ğ.S.2. yüzyıldan 4. yüzyıla kadar yaygın olmasa dahi iş biçimli cam unguentaria bulunur. Hayes 1975, Lev. 9, no. 102; M. H. Chéhab, Fouilles de TYR, La Nécropole IV, Bulletin du Musée de Beyrouth, Paris, 1986, 27, Lev. XXIII, no. 1-3; U. Riemenschneider, “Antike Gläser im Museum Altenessen”, Boreas 12, 1989, 22, Lev. 5, no. 21-22.

¹²² Akın Ersoy, “**Büyük İskender sonrasında Antik Smyrna**” s.41, Resim 48.

¹²³Anderson-Stojanović, 1987, s. 113.

sıkça kullanılan cam eserlerin paralelleri genellikle Doğu Akdeniz’de, Kıbrıs, Suriye-Filistin ve Mısır’da bulunmuştur¹²⁴. **Kat. No. 6** tam eser olarak ele geçmiş ve dışa doğru açılan ağız yapısına, içe katlanmış ağız kenarına sahiptir. Silindirikboyun yapısına ve dibe doğru şişkinleşen gövdeye sahip eserde boyundan gövdeye geçişte alet izi görülmektedir. Alçak konik gövdeli ve konkav dipli parçanın yüzeyinde kahverengi aşınma tabakası yer almaktadır. Serbest üfleme ve aletle şekillendirme izlerini üstünde taşıyan diğer bir cam örnek **Kat No. 5** numaralı parça olup aynı şekilde MS 4. yüzyıl örneği olarak değerlendirilmiştir.

4.1.3. Geç Roma – Erken Bizans Dönemi Smyrna Unguentariumları

Erken Dönem unguentariumların devamı olarak görülen bu grup, Hayes tarafından ilk kez “Geç Dönem Unguentariumları”¹²⁵ olarak adlandırılmıştır. MS 5.-7. yüzyıllar arasına tarihlendirilen bu gruptaki unguentariumlar özellikle Doğu Akdeniz’de ¹²⁶ yaygın olarak görülmektedir. Hellenistik ve Roma Dönemi’nde daha çok mezar hediyesi olarak kullanılan unguentariumlar Geç Antik Çağ’da da aynı isimle anılsa da mezar hediyesi olarak kullanımın azaldığı ve farklı işlevler için kullanıldığı görülmektedir. Hayes, kutsal suların ya da yağların taşınmasında kullanıldığı düşünülen bu kapların, Filistin bölgesinde üretilmiş olabileceğini belirtmiştir¹²⁷. Eisenmenger ise bu seramiklerin çıkış yerlerinin kesinliğe kavuşmadığını ancak Kıbrıs, Filistin ya da Ürdün’ün olabileceğine değinmiştir¹²⁸. Kullanım alanlarıyla ilgili de araştırmacılar bazı önerilerde bulunmuşlardır. Hayes bu formun dini amaçlı kullanımının pek mantıklı olmadığını söylemiştir¹²⁹. Hayes’in bu görüşünün aksine bu seramiklerin dini amaçlı kullanıldıkları yönünde görüşler de ileri sürülmüştür¹³⁰.

¹²⁴ Binnur Gürlü, **Tire Müzesi Cam Eserleri**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, 2000, s. 13

¹²⁵ John W. Hayes- vd.“Excavations at Saraçhane in Istanbul Fifth Preliminary Report, with Contribution on A Seventh-Century Pottery Group”, **DOP 22**, 1968, ss. 212- 214; Ergüner, s.58.

¹²⁶John Riley “**Coarse Pottery from Berenice Excavations at Side Khrebish Benghazi (Berenice) II: Economic Life at Berenice: Sculpture and Terracottas, Supp to Libya Antiqua 5**”, Tripoli, 1979, s.363.

¹²⁷Hayes, 1971, “**A New Type of Early Christian Ampulla**”, ss. 245, 246.

¹²⁸ Eisenmenger 2003, s. 195.

¹²⁹ Hayes, 1971, “**A New Type of Early Christian Ampulla**”, s.247.

¹³⁰ A. Ç. Türker, **Derme-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kazılarında (1989-2000) Ortaya Çıkarılan Bizans Dönemi Sırsız Seramikleri**(Yayınlanmamış Doktora Tezi) Ankara, 2004, s.90; Türker 2005, s. 312;Eisenmenger 2003, s.195.

Geç Roma unguentariumlarının kaba görünümüleri, bezemesiz oluşları, özensiz işçilikleri ve özellikle kutsal alanlardan çok konut alanlarında bulunmalarından dolayı kişisel kullanımı olan ticaret malları olduklarını da düşündürmektedir¹³¹. Smyrna Agorası'nda ele geçen unguentariumlar, mezar alanından çok konut alanları (Altınpark ve Şifa Parseli) ve ticaretin gerçekleştirildiği (Agora) yapılarda ele geçmesinden dolayı, kişisel kullanımı olan ticaret malları olarak değerlendirilmişlerdir.

Smyrna Agorası unguentariumlarından tez kapsamına alınan 83 parçadan 6 adet Hellenistik ve Roma örnekleri dışında kalan 77 parça bu başlık altında değerlendirilmiştir. Bu parçalardan 11 adedi Smyrna Agorası Bouleuterion, Bazilika ve Kuzey Cadde gibi yapı kazılarında, (**Levha 3**) 13 adedi Altınpark'tan (**Levha 4**) ve 53 adedi Şifa Parseli kazılarında (**Levha 5a-5b**) ele geçmiş örneklerden oluşmaktadır (**Tablo 1**).

Kat. No. 7 ile **Kat. No. 20** arasında yer alan parçaların ağız çapları 2.3 cm ile 3.1 cm arasında değişiklik göstermektedir. **Kat. No. 14** düz ve keskin ağız profiline sahipken, diğer parçalar dışa çekik ağız profillidir. İnce cidara sahip bu parçaların boyun kısımları dardır. Ağız - gövde kısmı sağlam olan parçalarda boyun kısmından omuza doğru geçişte dış bükey keskin yiv görülmektedir. Ayrıca, **Kat. No. 7**, **Kat. No. 8**, **Kat. No. 9**, **Kat. No. 12**, **Kat. No. 13**, **Kat. No. 14**, **Kat. No. 15**, **Kat. No. 18** de ağız ve boyun kısmına yapılmış yivler yer almaktadır. Sert hamura sahip bu parçaların iç yüzeylerinde çark izleri de görülmektedir. Mika ve kireç katkılı, az gözenekli, iyi pişmiş hamurlarının rengi kırmızımsı sarı, sarımsı kırmızı tonlarındadır. Bunun dışında **Kat. No. 14**, **Kat. No. 16**'nın hamur renkleri gri tonlardadır. Parçaların fırınlama sırasındaki ısı kaynaklı renk değişimleri görülmektedir. **Kat. No. 8**'in dış kısmı firnislidir. **Kat. No. 10**'da da kırmızı astar görülmektedir. Smyrna'da ele geçen bu ağız profil örnekleri MS 5-7 yüzyıllar arasında görülen diğer çağdaşlarıyla benzerlik göstermektedir.

Boyun gövde kısımları korunan, **Kat. No. 21**, **Kat. No. 22**, **Kat. No. 23**, **Kat. No. 24**'ün ağız kısımlarındaki noksanlıklardan dolayı ağız çapları tam olarak ölçülememiştir. Ağız kısımlarından gövde kısımlarına doğru indikçe genişleyen dar boyun yapısına sahiptirler. **Kat. No. 22**, **Kat. No. 23**, **Kat. No. 24**' de boyundan

¹³¹Fırat 1999, s. 91.

gövdeye geçişte dışa bükey keskin bir yiv görülmektedir. Gövdeleri “fusiform” şeklindedir. Ayrıca boyundan gövdeye kadar basamak halinde yiv yapılmıştır. Yüzeylerinde fırınlanmadan kaynaklı renk değişimleri ve kalker tabakası gözlenmektedir. İnce cidarlı, sert hamur yapısına sahip bu parçaların hamur renkleri gri tonlarında olup astar renkleri ise açık kırmızı, kırmızımsı gri ve kırmızımsı kahverengi tonlarındadır.

Smyrna kazılarında ele geçen Geç Roma Dönemi unguentariumlarının kaide kısımları sivri dipli ya da küt şeklinde forma sahiptir. **Kat. No. 25, Kat. No. 26, Kat. No. 27, Kat. No. 28, Kat. No. 29, Kat. No. 30, Kat. No. 34, Kat. No. 48, Kat. No. 49, Kat. No. 50, Kat. No. 51, Kat. No. 52**'nin dip kısımları küt şekilde sonlanırken, **Kat. No. 31, Kat. No. 32, Kat. No. 33, Kat. No. 35, Kat. No. 36, Kat. No. 37, Kat. No. 38, Kat. No. 39, Kat. No. 40, Kat. No. 41, Kat. No. 42, Kat. No. 43, Kat. No. 44, Kat. No. 45, Kat. No. 46, Kat. No. 47, Kat. No. 53**'ün dip kısımları sivri şekilde sonlanmaktadır. Küt sonlanan unguentariumların kaide çapları 1.2 cm ile 4.4 cm arasında, sivri dipli olanları ise 0.4 cm - 1.9 cm arasında değişiklik göstermektedir. Örneklerin hemen hemen hepsi iyi pişmiş, sert dokulu, kireç ve mika katkılı olup ince cidarlara sahiptirler. Ağız boyun, boyun-gövde kısımları da görülen yiv, gövde kaide kısımlarında da basamak halinde görülmeye devam etmektedir. Hamur renkleri, gri, kırmızı, kırmızımsı sarı tonlarındadır. Astar renkleri fırınlanmadan kaynaklı ton farklılıkları görülse de kırmızımsı kahverengi, kırmızımsı sarı, gri tonlarındadır. **Kat. No. 38**'un üst gövdesine gri renkte astar yapılırken dip kısmına yakın yeri rezerve olarak bırakılmıştır. Bu da sivri kısmının bir yere oturtulduğunu ve görsel olarak görülen yerlerin astarlandığını göstermektedir. Ayrıca dip parçalarındaki özensiz işçilik seri üretim ve gündelik hayatta çok fazla tercih edildiği fikrini akla getirmektedir.

Yoğun olarak Şifa Parseli kazılarından ele geçen unguentariumların form ve hamur özellikleri birbiri ile benzerlik göstermektedir ve bu parçalar MS 5-7 yüzyıla arasına tarihlendirilmiştir. Buluntular arasında **Kat. No. 13** ve **Kat. No. 35** numaralı parçalar aynı kasa ve seviyeden ele geçmiş olup birbirini bütünler nitelikte özelliklere sahiptir (**Levha 6**)¹³².

¹³² Tümlenme önerisi için bkz. Levha 6

4.1.3.1. Damgalı Smyrna Unguentariumları

Geç Roma Unguentariumları arasında yer alan damgalı unguentariumlar form ve hamur özellikleri bakımından Geç Roma Unguentariumları ile aynı özelliklere sahip olup, farklı olarak kaide kısımlarının üzerine çeşitli şekillerde monogramlar ve damgalar taşımaktadır. Smyrna mühürlü unguentariumlarında diğer kentlerde ele geçen çağdaş örnekleri ile paralellik göstermektedir.

Unguentariumları üzerinde bulunan damgalar açısından değerlendirmek bize önemli ipuçları vermesi ve kapların tarihlendirilmesi konusunda önemli veriler sunmaktadır. Örneğin, MS. 5.- 6. yüzyıllardan itibaren Doğu Roma'nın (Bizans) yönetim kademeleri tarafından kontrol ve/veya onaylama amacıyla geniş bir alanda damgalama işlemi uygulanmaktadır¹³³. Böylece unguentariumlar üzerinde de bulunan damgalardan yola çıkılarak kapların içerdiği malzeme ve üretim yerleri hakkında yorum yapmak mümkün olabilmektedir. Örneğin Rhodos¹³⁴'tan ve Perge'den üzerinde Piskopos Severianos ismini taşıyan damga, Iasos¹³⁵'tan Piskopos Erasinos, Amorium¹³⁶'dan elinde globus olduğu halde tahtta oturan İsa örnekleri, taşıdıkları dini anlamlardan ötürü kilise ile özdeşleştirilmiş ve dolayısıyla içinde bulunan malzemenin; örneğin manastırlarda¹³⁷, iyileştirici olduğuna inanılan sıvılarla doldurulmuş olabileceği ve böylece unguentariumlarla birlikte içindeki ürünün de satışa çıkarılmış olması söz konusudur¹³⁸. Damgalama ile unguentariumun içindeki malzemenin güvence altında verildiği algısı ortaya çıkabilir¹³⁹. Ayrıca bu kapların kişisel kullanım için uygun olduğu göz önünde bulundurulduğunda, damgalarda

¹³³G. Vikan v.d., **Security in Byzantium: Locking, Sealing and Weighing**, Washington, Dumbarton Oaks Center for Byzantine Studies; Meni Foundation Collection, 1980, b.a.; M. Grünbart – S. Metaxas, "Stempel(n) in Byzanz", **Wiener Byzantinistik und Neogräzistik. Beiträge zum Symposium 40 Jahre Institut für Byzantinistik und Neogräzistik der Universität Wien im Gedenken an Herbert Hunger. Wien 4.-7. Dezember 2002**, Ed. W. Hörandner v.d., Viyana, 2004 s. 182.

¹³⁴ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 244.

¹³⁵ D. Baldoni – C. Franco, "Unguentaria tardo-antichi da Iasos", **Rivista Archaeologica** 19, 1995, s.124.

¹³⁶ C. Lightfoot – Y. Arbel, "Amorium Kazısı, 2002", **KST** 25/1, 2004, s. 5.

¹³⁷ P. Arthur, "Aspects of Byzantine Economy: An Evaluation of Amphora Evidence in Italy", **Recherches sur la céramique byzantine, Supp. BCH** 18, Atina, 1989, s. 85.

¹³⁸Metaxas, s. 94.

¹³⁹ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 244.

görülen isimlerin yalnızca üreticinin değil, müşterinin ismini de içerebileceği düşünülmektedir¹⁴⁰.

Üretim yeri olarak Hayes 1971 yılında yayınladığı makalede, Geç Roma Unguentariumlarına en yakın malzeme yapısının Filistin'deki merkezlerde sıklıkla bulunan Erken Dönem Nabatae keramiklerinde görüldüğünü söylemiştir¹⁴¹. 2008 yılındaki yayınında Hayes bu kez üretim merkezini, buluntu yoğunluğuna bağlayarak Pamphylia ve Pisidia bölgesine kaydırmıştır¹⁴². Üretim merkezi olarak düşündüğü yerlerdeki, mevcut literatür malzemelerin yetersiz olması bu yerlerin merkez olma olasılığını yitirmesine sebep olmuştur. Son zamanlarda birçok kimyasal analizlere göre üretim merkezlerinin dar bir alanda olsa bile birçok farklı atölyeden ortaya çıktığı savını desteklemiştir. Örneğin Sagalassos'ta, kentte yerel olarak üretimi yapılan malzeme ile unguentariumlar karşılaştırıldığında, unguentariumların Sagalassos'ta üretilmediği ve buraya ihraç edildiği ortaya çıkmıştır¹⁴³. Ephesos'ta yapılan çalışmalar, kentte yerel üretimin varlığını ortaya koymuştur¹⁴⁴. Yapım tekniği ve form olarak, orijinallerinden ayrılamayan bu üretimler sadece hamur özellikleri ile ayırt edilebilmektedir. Klasik üretimden farklı hamur özelliği gösteren unguentariumlardan ilk olarak Riley 1975 yılında yayımlanan makalesinde Caesarea için söz etmiş ve bunları ayırt edebilmek için "Late Roman Unguentarium A" tanımlamasını yapmıştır¹⁴⁵.

İlk kez Hayes tarafından yayılım alanı çıkarılan unguentariumların¹⁴⁶; Karadeniz, İspanya ve özellikle Akdeniz coğrafyasında yoğun olarak yayılım gösterdiği sonucu ortaya çıkmıştır. Kibyra¹⁴⁷, Laodikeia¹⁴⁸, Knidos¹⁴⁹,

¹⁴⁰ A. Pülz – P. Ruggendorfer, "Forschungen zum Straßennetz in der byzantinischen Oststadt von Limyra", *MitChrA* **1**, 1995, s. 70.

¹⁴¹ Degeest v.d., s. 247.

¹⁴² J. W. Hayes, **Roman Pottery: Fine-Ware Imports, Athenian Agora 32**, Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 2008, s. 116.

¹⁴³ Degeest v.d., s. 249.

¹⁴⁴ R. Sauer – S. Ladstätter, "Mineralogisch-petrographische Analysen von frühbyzantinischen Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos", **Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos, Archäologische Forschungen 13**, Ed. F. Krinzinger v.d., Viyana, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005, b.a. 80.

¹⁴⁵ J. A. Riley, "The Pottery from the First Session of Excavation in Caesarea Hippodrome", **BASOR 218**, 1975, s. 37.

¹⁴⁶ Hayes, "A New Type of Early Christian Ampulla", s. 246-247.

¹⁴⁷ Ş. Özüdoğru – E. Dünder, "Kibyra Geç Roma - Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları", **Olba 15**, 2007, b.a.

¹⁴⁸ Şimşek - Duman, "Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları", b.a.

Halikarnassos¹⁵⁰, Klaros¹⁵¹, Ephesos¹⁵², Perge¹⁵³, Thasos¹⁵⁴, Anemourion¹⁵⁵, Side¹⁵⁶, Patara¹⁵⁷, Nysa¹⁵⁸, Aphrodisias¹⁵⁹, Sagalassos¹⁶⁰, Samos¹⁶¹, Ksanthos¹⁶², Letoon¹⁶³, Hierapolis¹⁶⁴ gibi birçok kente damgalı unguentariumlar ele geçmiştir. Özellikle Kibyra'da ele geçen çok sayıda unguentarium ve bunlarının içinde bulunan hatalı unguentariumlar buranın bilinen ilk üretim merkezi olduğunu göstermektedir¹⁶⁵. Araştırmacılar genel olarak bu grup içinde değerlendirdikleri unguentariumları MS 5. - 7. yüzyıl arasına tarihlendirmişlerdir.

Smyrna Agorası Geç Roma damgalı unguentariumları Kuzey Cadde, Bouleuterion, Bazilika gibi yapılarda yürütülen kazı çalışmalarında ele geçmiştir (**Levha 7**). Diğer örnekler Altınpark¹⁶⁶ (**Levha 8**) ve Şifa gibi konut (**Levha 9**) alanlarından ele geçmiş örneklerden oluşmaktadır. Sözü edilen parçalar aynı plankare ve seviyede ele geçen diğer seramik buluntular, cam ve kemik objeler ve

¹⁴⁹U. Eisenmenger – A. Zäh, “*Ampullae tardoantiche dell’Asia Minore. Nuovi esempi da Cnido Limyra*”, **QuadFriula 9**, 1999, s. 113-130.

¹⁵⁰Pedersen – Pedersen, “*Report of the Turkish-Danish Investigations in Ancient Halikarnassos (Bodrum) in 2000 and 2001*”, s. 263-265.

¹⁵¹N. Şahin v.d., “Klaros, 2007”, **KST 30/2**, 2009, s. 121.

¹⁵²Ebru Parman, “The Pottery from St. John’s Basilica in Ephesos”, **Recherches sur la céramique byzantine, BCH 18**, Atina, Econe française d’Athènes, 1989, s. 277-289, res. 6a.

¹⁵³Neşe Atik, **Die Keramik aus den Südthermen von Perge, IstMitt 40**, Tübingen, Wasmuth, 1995, s. 179, res. 76, nr. 400-470; Fırat, 1999, s. 92, lev. 201-204, nr. 887-907.

¹⁵⁴V. Grace v.d., **Les timbres amphoriques de Thasos, Etudes Thasiennes 4**, 1957, s. 512, nr. 2255.

¹⁵⁵C. Williams, **Anemurium: The Roman and Early Byzantine Pottery**, Toronto, Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1989, s. 89, Lev. 53, nr. 540.

¹⁵⁶M. Özhanlı – M. Fırat, “Side Unguentariumları Işığında Dinin Kapların Kullanım Alanları Üzerindeki Etkileri”, **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 23**, 2011, s. 14-25, çiz. 1-41.

¹⁵⁷Dündar, s. 53-57, lev. XXXIV-XXXV.

¹⁵⁸V. İdil – M. Kadioğlu, “2007 Yılı Nysa Kazı ve Restorasyon Çalışmaları”, **KST 30/3**, 2010, s. 273.

¹⁵⁹A. S. Tulay, “Aphrodisias Müzesi Bahçesi Kurtarma Kazısı-1990”, **Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu 2**, 1992, s.165, res. 23.

¹⁶⁰Gerhild Hübner, **Hellenistic and Roman Unguentaria: Function- Related Aspects of the Shapes, Excavation Campaign of 1992, ActaAartHist 6**, Leuven, Leuven University Press, 1993

¹⁶¹H. P. Isler, “Heraion von Samos. Eine frühbyzantinische Zisterne”, **AM 84**, 1969, s. 211, res. 28, lev. 92.

¹⁶²J. Des Courtils, “Xanthos, Rapport sur la Campagne de 2000”, **Anatolia Antiqua 9**, 2001, s. 235, res. 20.

¹⁶³Hayes, “A New Type of Early Christian Ampulla”, s. 247.

¹⁶⁴D. Cottica, “Ceramiche Bizantine dipinte ed unguentari tardo antichi dalla ‘Casa dei Capitelli Ionici’ a Hierapolis”, **RdA 22**, 1998, b.a.; Cottica, “Unguentari tardo antichi dal martyrion di Hierapolis in Turchia”, b.a.

¹⁶⁵Özüdoğru - Dündar, s. 156.

¹⁶⁶Altınpark mühürlü unguentariumlarının detaylı inceleme ve araştırmaları ayrı bir çalışma konusu olarak Ülkü Kara-Gonca Cankardeş-Şenol tarafından “**Smyrna –Altınpark Kazısı Mühürlü Geç Roma Unguentariumlarına Dair İlk İncelemeler**” adıyla yayına hazırlanmıştır.

sikke gibi buluntular ile birlikte değerlendirilmiş ve bu çerçevede MS 5. - 7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir.

Unguentariumların üzerine basılmış olan damgalar dikdörtgen, kare, daire, oval veya üçgen formlu olabilmektedir. Bu damgaların içinde monogramlar, hayvan betimlerine yazıtlar bulunabilmektedir. Kapların üzerine yapılan damgaların yönü bize bu damgaların taş¹⁶⁷ veya metal¹⁶⁸ intaglio tekniğinde yapıldığını göstermektedir.

Smyrna Antik Kenti Kazılarında ele geçen damgalı unguentariumlar X-Biçimli Unguentariumlar, II Merkezli Monogram, E Merkezli Monogram, H Harfli Monogram, N Harfli Monogram, Haç Motifli Monogram, Figürlü Motifli Monogram, Yazıtlı Monogram olmak üzere kendi içerisinde alt gruplara ayrılarak değerlendirilmiştir.

4.1.3.1.1. X- Biçimli Unguentariumlar

Smyrna Antik Kenti kazılarında ele geçen damgalı unguentariumlar arasında 5 örnek kelebek (X) biçiminde damga taşımaktadır. Kelebek şekline benzeyen bu damgaların birer harf olup olmadığı kesinlik kazanmamasına karşın, bazı yayınlarda “stilize”¹⁶⁹ olarak adlandırılmıştır. John Hayes bu tip için “basit kelebek tip” tanımını kullanmıştır¹⁷⁰.

Sözü edilen bu 5 parçanın damgaları genel olarak birbirine benzese de, ince detaylar ve farklılıklar bulunmaktadır. **Kat. No. 55, Kat. No. 61, Kat. No. 63, Kat. No. 64, Kat. No. 76** bu grupta yer almaktadır. **Kat. No. 64**’ün damga çerçevesi yuvarlak olup diğerlerinin çerçevesi kare biçimindedir. Damgalar dip kısmına yakın yere yapılmıştır. Sivri dipli, fusiformlu gövdelerinin bir kısmı korunmuştur. Katkı maddesi olarak kireç, mika ve taşçık bulunmaktadır. **Kat. No. 55** ve **Kat. No. 61**’in dış yüzeyinde kırmızı boya akıntısı yer almaktadır. **Kat. No. 61**’in cidarı diğerlerine göre daha kalındır. **Kat. No. 64**’ de yer alan yuvarlak damga çerçevesi içinde bulunan kelebek (X) monogramının olduğu unguentariumun dokusu yumuşaktır. Bu

¹⁶⁷P. Zazoff, *Die antiken Gemmen*, Münih, C. H. Beck, 1983, s. 386.

¹⁶⁸M. Grünbart, “Stempel in Mondsichelform. Ein Beitrag zur frühbyzantinischen Stempelkunde”, *Tyche* 9, 1994, s. 49.

¹⁶⁹Baldoni - Franco, “Unguentaria tardo-antichi da Iasos”, s. 125.

¹⁷⁰Hayes, *Roman Pottery: Fine-Ware Imports*, s. 287.

grupta yer alan unguentariumların kaide çapları 0.6 cm ile 1.6 cm arasında değişmektedir. **Kat. No. 55** ve **76** numaralı örneklerin kaidelerindeki noksanlıklar nedeniyle tam olarak çapları ölçülememiştir; fakat sivri diplerinden ve formları bakımından bakıldığında kaide çapları 1 cm ile 1.6 cm arasında olduğu anlaşılmıştır. Hamur renkleri ve astar renkleri kırmızı - kahverengi tonlarında değişiklik göstermektedir.

Kelebek (X) merkezli gibi yapılan ama Kelebek (X) monogramının çevresinde belirgin bir biçimde ayırt edici şekillerin bulunması bize “basit kelebek tipinden” farklı gruplamamıza neden olmuştur. **Kat. No. 58, Kat. No. 72, Kat. No. 77, Kat. No. 78, Kat. No. 81** blog monogram içinde X merkezli olarak değerlendirilmiştir. **Kat. No. 59 ve Kat. No. 81**’in damga çerçevesi yuvarlak, **Kat. No. 71 ve 76** numaralı parçalarında damga çerçevesi kare biçimlidir. Gövde kısımlarının bir kısmı korunmuş olan unguentariumların tam olarak ele geçmemesinden dolayı yükseklikleri farklılık göstermektedir. Sivri dipli, fusiformlu gövdelerinin bir kısmı korunmuş olup diğer damgalı unguentariumlar gibi damgaları kaideye yakın kısmına yapılmıştır. Söz konusu parçaların hamur renklerine baktığımızda **Kat. No. 58**’in 2.5 YR 6/8 light red, **Kat. No. 72, 77, 78**’nin 5 YR 7/6 reddish yellow, **Kat. No. 82** numaralı parçanın hamur rengi Gley 1 5/N Gray dir. **Kat. No. 72 ve Kat. No. 78** nin cidarları incedir. Bu grupta yer alan unguentariumların dış yüzeylerinde kireç kalıntıları görülmektedir. **Kat. No. 72**’nin kaide çapı 0.6 cm iken diğerlerin çapı 1.2 ile 1.5 cm arasında değişmektedir.

X merkezli olan damgalı unguentariumların bir başka türevi X biçimli olarak adlandırılan örneklerdir. Etrafında belirgin olarak ayırt edilebilen harflerin veya sembol olarak isimlendirdiğimiz şekillerin olması ayırt edici özellikleridir. Buluntular arasında 4 adet parça üzerinde bu özellikler görülmektedir. **Kat. No. 57, Kat. No 60, Kat. No. 70**’in damgaları kare biçimde olup **Kat. No. 68**’in damga çerçevesi oval biçimlidir. Bu grupta yer alan sivri dipli unguentariumların kaide çapları 1.4 cm olarak ölçülmüştür. **Kat. No. 68**’in dip kısmındaki kırık yüzünden kaide çapı bilinmemektedir. **Kat. No. 60**’ in cidarı inceyken **Kat. No. 57 ve Kat. No. 68**’in cidarları daha kalın yapılmıştır. Hamur renkleri açık kırmızı, kırmızı ve kırmızı kahve tonlarında iken **Kat. No. 68** ‘in hamur rengi gridir. Astar renkleri açık

kırmızımsı kahverengi ve kırmızıdır. **Kat. No. 59**'un yüzeyinde kireç kalıntıları görülmektedir.

Monogram olarak bulunan “E” “B” ve “V” şeklinde “O” harfiyle birlikte yapılmış semboller görülmektedir. Bu monogramlar zaman içinde aşınmış veya damga mühür yapılırken tam olarak çıkmamıştır. “X” merkezli monogramın etrafındaki sembollerin aynı atölyeden ama farklı ustalar tarafından yapıldığı şeklinde değerlendirilmesi mümkün görünmektedir.

Kat. No. 59 da ise üstü ve altı çizgi ile sınırlandırılmış yatay “X” monogramı bulunmaktadır. Damganın çerçevesi yuvarlak biçimindedir. Monogramın her iki tarafı kapatılarak her iki tarafta da sanki birer baklava dilimi görüntüsü oluşturulmuştur. Bu grup içinde görülen açık kırmızımsı kahverengi astar renklerinden farklı olarak koyu gri renkte boya akıntısı da görülmektedir. Koyu gri hamura sahip olan bu parçanın hamuru daha sonra ikinci bir astar olarak kullanım görmüş olabileceğini akla getirmiştir.

Kat. No. 71 no’lu parça ise kare damga çerçevesi içine yapılmıştır. “X” monogramını aynı boyutta soldan kesen “A” harfi bulunmaktadır. Hamur rengi açık kırmızı olup kireç ve mika katkıdır.

4.1.3.1.2. II Merkezli Monogram

Kat. No. 65 yuvarlak çerçeve içinde yapılmıştır. “II” harfinin içinde dikdörtgen ve onu ortadan kesen yatay kıvrımlı çizgi ile düz bir çizgiyle üst tarafının kapatıldığı ve sol üst köşesinde “O” sağ üst köşesinde “Y” harflerinin bulunduğu görülmektedir. Kum ve kireç katkılı hamur yapısının rengi gri, astar rengi ise açık kırmızıdır. **Kat. No. 74**'de yuvarlak çerçeve içinde yapılmıştır. Sol üst kısmında “Y” harfi, sağ üst kısmında “O” harfi solda “K” harfi bulunmaktadır, iç kısımda ve sağ taraftaki harfler tam olarak anlaşılmemaktadır. Kalın cidarlı sert dokuludur. Hamur ve astar rengi açık kırmızıdır. Dış yüzeyinde kireç tabakasıyla beraber açık kırmızımsı kahverengi boya yer almaktadır.

4.1.3.1.3. E Merkezli Monogram

Kat. No. 68'in yuvarlak çerçevesi içine merkeze “E” harfi yerleştirilmiştir. “E” harfinin ortasında “Π”ve “H”, altta “M” ve “T”, solda “O” ve “P”, üstte “Y” ve “Θ” harfleri bulunmaktadır. Metaxas monogramın “Θεοπέμτου” (Theopemtos’un) olarak okunabileceğini söylemiştir¹⁷¹. Kaide kısmı kırık olarak ele geçen parçanın cidarı kalın yapılmıştır. Hamur rengi kırmızımsı gridir. Kırmızımsı kahverengi astarının üzerinde koyu kırmızımsı gri boya görülmektedir. **Kat. No. 80** de ise yuvarlak çerçeve içine “E” harfi yerleştirilmiştir. “E” harfinin en üst çizgisinin altına ve üstüne “O” harfi yerleştirilmiştir. İnce cidarlı, dokusu yumuşaktır. Hamur rengi kırmızımsı sarı, astar rengi ise açık kırmızıdır. Yüzeyinde yoğun olarak kalker ve kireç kalıntıları gözlenmektedir.

4.1.3.1.4. H Harfli Monogram

Kat. No. 73 numaralı parça Şifa Parseli kazılarında ele geçmiştir. Damga çerçevesi kare şeklindedir. “H” harfi, muhtemelen bir ismin baş harfini temsil etmektedir. Asimetrik parçanın dış yüzeyinde muhtemel fırınlamadan kaynaklı derin çatlak izleri görülmektedir. Hamur rengi grimsidir. Benzer örneklerine bakıldığında “H” monogramı Perge¹⁷² ve Ephesos¹⁷³’ta bulunan unguentariumlarla benzerlik göstermektedir.

4.1.3.1.5. N Harfli Monogram

Kat. No. 75’de yer alan parçanın kare çerçevesi içine “N” monogramı yapılmıştır. N’nin solunda “Y” harfi sağında ise ayna tersi halinde “E” harfi yapılmıştır. Dış yüzeyinde kireç ve kalker tabakası bulunmaktadır. Kalın cidarlı ve sert bir dokuya sahiptir. Hamur rengi açık kırmızı, astar rengi ise kırmızıdır.

¹⁷¹Metaxas , Nr.26.

¹⁷²Bilgin, s. 64.

¹⁷³Metaxas, s. 121, lev. 2, nr. 7a.

4.1.3.1.6. Haç Motifli Monogram

İlk olarak MS 6. yüzyılın ikinci yarısından itibaren görülmeye başlanan haç merkezli monogramların, Bizans düşüncesinin artık ağır basmaya başladığı bu dönemde, blok monograma bir karşılık olarak ortaya çıktığı düşünülmektedir¹⁷⁴. Bu tipte harfler, bir Yunan haçının kollarının ucuna ve bazen de ortasına yerleştirilmektedir¹⁷⁵. **Kat. No. 66** ve **Kat. No. 67** bu grup içinde değerlendirilmiştir. **Kat. No. 66**'nın damgasının çerçevesi yuvarlaktır. **Kat. No. 67**'de ise kare biçimindedir. **Kat. No. 66**'nın monogramı tam olarak belli olmasada ortada "X", üste ligatur halinde "O" harfleri görülmektedir. Kalın cidarlı, kum ve taşçık katkılı bu seramiğin dokusu yumuşaktır. Hamur rengi gri, astar rengi kırmızımsı sarı ve üzerindeki boya kalıntısının rengi koyu kırmızımsı gridir. **Kat. No. 67**'nin sadece kaide kısmına yakın mühürlü bölümü korunabilmiştir. İnce cidarlı olan bu parçanın üzerinde açık kırmızı renkte boya görülmektedir. Haç merkezli monogramın üstünde ligatür halinde "O" harfi, solda "N" harfi, sağda "A" harfi ve alt kısımda ise "OO" şeklinde yapılan harf yer almaktadır.

4.1.3.1.7. Figürlü Monogram

Bu grup içerisinde yer alan tek örnek **Kat. No.83**'de yer alan Şifa Parseli kazılarında ele geçen örnektir. Yuvarlak damga içinde dört ayağı üzerinde durmuş aslan figürü yer aldığı parça, kalın cidarlı olup sert bir dokuya sahiptir. Dış yüzeyinde kırmızı astarla birlikte açık kırmızımsı kahverengi boya izleri de gözlemlenmiştir. Kaide çapı 1.1 cm olup diğer örneklerdeki gibi gövdesinin sadece bir kısmı korunmuştur. Laodikeia¹⁷⁶ ve Perge¹⁷⁷'de benzer örneklerine rastlanılan parça MS 5.- 7. yüzyıllar arasına tarihlendirilmiştir.

¹⁷⁴Bilgin, s. 55.

¹⁷⁵Cheyne, "Byzantine Seals" s. 108.

¹⁷⁶Şimşek, C. – Duman, B.: 2007 'Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları', **Adalya** **10**, s. 285-307.

¹⁷⁷Bilgin, s. 312.

4.1.3.1.8. Yazıtlı Monogram

Smyra Agorası Şifa Parseli kazıları sırasında ele geçen yazıtlı damga içeren tek örnek **Kat. No. 80**'dir. Damga çerçevesi yuvarlak biçimdedir. Damga içinde dört harf yer almaktadır. Kalın cidarlı sert dokulu mika ve kireç katkılıdır. Yüzeyinde hafif kalker tabası ve kireç kalıntıları bulunmaktadır. Hamur rengi kırmızımsı sarı, astar rengi ise açık kırmızıdır. Kaide çapı 1.5 cm olup gövde kısmının bir kısmı korunmuştur.

Kat. No. 62 yuvarlak damga çerçeve içinde bir monogram taşımaktadır. Ancak zamanla aşınma veya üretimden kaynaklı tam olarak damgalanamamasından dolayı içindeki monogram anlaşılmamaktadır. Kalın bir cidara sahip olan parçanın kaide çapı 1.3 cm dir. Hamur rengi olarak kırmızımsı kahverengi, astar rengi olarak da açık kırmızı rengi kullanılmıştır. Aynı plankare ve seviyeden ele geçen pişmiş toprak matara ile birlikte değerlendirilen parça MS 6. yüzyıl sonu - 7. yüzyıl başlarına tarihlenmektedir.

Kat. No. 79'da ise sadece damganın çerçevesinin bir kısmı dışında her hangi bir monogram veya benzeri bir şekil yer almamaktadır. Diğer damgalı unguentariumlar gibi sivri dipli ve fusiforma sahiptir. İnce cidarlı olup mika ve kireç katkılıdır. Üzerinde herhangi bir astar gözlenmemiştir ve hamur rengi gri renktedir.

SONUÇ

Hellenistik Dönem'in karakteristik formlarından biri olan unguentariumlar, Antik Yunanistan'da MÖ 4. yüzyıl sonlarında ortaya çıkarak Filistin'den İspanya'ya kadar tüm Akdeniz kıyılarındaki Hellenistik ve Roma kentlerinde adak ve mezar hediyeleri arasında yaygın bir şekilde kullanılmıştır¹⁷⁸. Erken Hellenistik Dönem'den itibaren özellikle nekropolis alanlarında oldukça sık rastlanılan unguentariumlar, dönem içinde farklı formlarda ve boyutlarda üretilmiş örneklerle sahiptir. Günlük kullanımları dışında dekoratif, sembolik ve özellikle dini amaçlı kullanılmış oldukları bilinen bu formlar, uzun süre gözyaşı şişesi olarak da adlandırılmıştır.

2007 yılında başlayan ve günümüze dek devam eden Smyrna Antik Kenti Kazıları çerçevesinde yürütülen Smyrna Agorası ve Basmane Mevki (Altınpark ve Şifa Parseli) kazılarında ele geçen unguentariumlar, MÖ 3. yüzyıldan başlayarak MS 7. yüzyıla kadar süregelen form ve örneklerden oluşan geniş bir yelpazeye sahiptir.

Çalışma içerisinde Hellenistik, Roma, Geç Roma - Erken Bizans Dönemi Smyrna unguentariumları yer almaktadır. Hellenistik Dönem'e tarihlenen unguentariumlar Smyrna Agorası kazılarında 3 adet örnek ile temsil edilmektedir. Roma Dönemi'ne ait 3 adet örnek Altınpark kazısından ele geçmiştir (**Tablo 2**). Sayısal anlamda baskın olarak ele geçen Geç Roma - Erken Bizans unguentariumları daha geniş bir şekilde ele alınıp değerlendirilmiştir. Bu grup örnekleri Şifa Parseli kazılarında 53 adet, Altınpark kazılarında 13 adet ve Smyrna Agorası kazılarında 11 adet olmak üzere toplamda 77 parçadan oluşmaktadır.

Hellenistik Dönem'e ait unguentarium örnekleri, Hellenistik seramik repertuarı içerisinde az sayıda temsil edilen nadir gruplardan biri olmasının yanı sıra tipolojik ve kronolojik açıdan MÖ 3. yüzyıldan başlayıp MÖ 1. yüzyıla kadar devam eden örneklerle temsil edilmektedir. Bunlar arasında boyun omuz ve gövde üzerinde kırmızı, siyah veya kahverengi tonlarda firnis bantlar bulunan unguentarium örnekleri (**Kat. No. 1**) nadir olarak karşılaşılan örneklerdir. Tipolojik olarak en sık görülen form iğ (fusiform) olarak adlandırılan form olup, uzun ve ince silindirik boyun, şişkin gövde, aşağıya doğru daralan bir ayak ve düz kaideden oluşmaktadır

¹⁷⁸Susan Rotroff, "The Athenian Agora Volume XXXIII Hellenistic Pottery The Plain Wares, The American School of Classical Studies at Athens", Princeton, New Jersey, 2006, s. 137., Thompson, ss. 472-473.

(**Kat. No. 2**). Genellikle Akdeniz çevresinde yer alan tüm Hellenistik kentlerde olduğu gibi Smyrna’da da çeşitli varyasyonlarla temsil edilmektedir¹⁷⁹.

Smyrna Antik Kenti kazıları Hellenistik Dönem unguentariumları arasında MÖ 2. yüzyılda yoğun olarak görülen bir diğer form, firnissiz, gri renkli hamura sahip örneklerdir. (**Levha 1b**) Atina Agorası örnekleri arasında sıkça görülen ve Rotroff tarafından “gri unguentariumlar” olarak adlandırılan bu unguentariumlar, çömlekçilerin gümüşten yapılmış unguentariumları taklit edebilmek adına gri bir yüzey yaratma çabaları veya büyük olasılıkla fırınlama gibi teknik hususlar sonucu ortaya çıkmış formlar olarak değerlendirilmektedir.¹⁸⁰ Smyrna Hellenistik Dönem unguentariumları form, hamur, astar ve firnis özellikleri ile Ephesos¹⁸¹, Sardis¹⁸², Metropolis¹⁸³, Atina Agorası¹⁸⁴ örnekleri ile yakın benzerlik göstermektedir.

Roma Dönemi’ne ait unguentarium örnekleri sınırlıdır. Altınpark kazılarında bulunan ve tam eser olarak ele geçen unguentarium SMYRNA.1717-B envanter numarası ile 2010 yılında İzmir Arkeoloji Müzesi’ne teslim edilmiştir. **Kat. No. 4** numaralı bu örnek dışa çekik ağızlı, kısa ve silindirik bir boyunlu ve armudi biçimde bir gövde yapısına sahip olup, düz diplidir. Ephesos’ta¹⁸⁵ ele geçen benzer örnekler doğrultusunda MS 1. yüzyıl sonlarına tarihlendirilmektedir. Roma Dönemi’ne ait unguentariumların büyük ölçüde amorf nitelikte parçalardan oluşmasından ötürü bir tipoloji çıkartmak bugünkü verilerle mümkün olamamıştır.

Geç Roma - Erken Bizans Dönemi unguentariumları sayısal olarak daha yoğun bir şekilde ele geçmiştir. Bunun nedeni MS 177/178 yılında yaşanan büyük deprem sonrası kentin ve yapılarının yeniden ayağa kaldırılmış olması ve bugün için kazıları gerçekleştirilen alanların ve yapıların Geç Roma - Erken Bizans Dönemi ağırlıklı olmasıyla yakından ilişkili olduğu şeklinde değerlendirilmiştir. Büyük çoğunluğu pişmiş topraktan yapılmış olan unguentariumlar MS 5. - 7. yüzyıllara tarihlenmektedir. Geç Roma – Erken Bizans Dönemi buluntuları arasında camdan yapılmış ve MS 4. - 5. yüzyıla ait unguentariumlar da yer almaktadır (**Kat. No. 5-6**).

¹⁷⁹Rotroff, s. 137.

¹⁸⁰ Rotroff, s. 140.

¹⁸¹ Gassner 1997:Tafel 28, Tafel 76 (H96)., Mitsopoulos-Leon 1991:Tafel 207-212., Krizinger 2010: Tafel 119: A-K 99.

¹⁸² Susan Rotroff – Andrew Oliver, “**The Hellenistic Pottery from Sardis: The Finds Through 1994**”, London, England, 2003 Plate 43, 44, 45.

¹⁸³ Gürler, Levha 26-32.

¹⁸⁴ Rotroff, Figüre 62-67.

¹⁸⁵ Gassner, Taf.56, No.707.

MS 313’de Roma İmparatorluğunun resmi dinlerinden biri olarak kabul edilen Hıristiyanlık inancının halkın günlük yaşamının her alanına yansıdığını sadece unguentariumlar üzerinden değil, bu buluntu grubuyla birlikte ele geçen ekmek mührü¹⁸⁶, MS 4. yüzyılı işaret eden bronz haç ve buhurdanlık örnekleri¹⁸⁷ azımsanmayacak ölçüde ele geçen pişmiş toprak ampullalar¹⁸⁸ ve benzeri objeler de desteklemektedir. Özellikle Altınpark ve Şifa Parseli gibi konut alanlarında yoğun olarak ele geçen tüm bu objelerin varlığı buradaki ev sahiplerinin de Hıristiyan inancını paylaştıklarını göstermektedir¹⁸⁹. Unguentariumlarla birlikte ele geçen tüm bu buluntular, Hıristiyanlık inancının Smyrna’da da yayılmasının bir yansıması olarak değerlendirilmelidir.

Smyrna Antik Kenti kazılarında ele geçen Geç Roma - Erken Bizans unguentariumları mezar veya nekropol alanlarından ziyade ağırlıklı olarak Altınpark ve Şifa Parseli gibi konut alanlarından ele geçmiştir. Bunun yanında yoğun ticaretin gerçekleştiği Agora gibi alanlarda da ele geçen örnekleri mevcuttur. İçerisinde taşınan sıvının ne olduğundan ziyade, dinsel bir işlevi olan unguentariumların geniş bir coğrafyada yayılım göstermesinin en büyük nedeni olarak inançlar doğrultusunda şifa verici özelliğinden kaynaklanmış olmaları önerilmektedir¹⁹⁰. Buradan hareketle, söz konusu unguentariumların kişisel kullanıma yönelik dinsel işlevli ticari mallar olarak değerlendirilmesi mümkün görünmektedir. **Kat. No. 67** örneğinde olduğu gibi üzerinde haç formlu monogram bulunan örnekler daha çok İncil Yazarı (Evangelist / Theologos) Ioannes’eatıf yapmaktadır. Nitekim gerek Altınpark konut alanından gerekse Smyrna Agorası’nda ele geçen pişmiş toprak mataralar üzerinde de benzer aziz tasvirlerine sıklıkla rastlanmaktadır (**Şekil 18**)¹⁹¹.

¹⁸⁶Akın Ersoy, 2018, **Bazı Arkeolojik Buluntu Örnekleri Üzerinden Antik Smyrna/İzmir’de İnançlar**. DEU Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:5/1, 2018:87-106. (s.102, Resim.6).

¹⁸⁷Duygu Sevil Akar Tanrıver, **Antik Smyrna Kazılarında Ele Geçen Metal Buluntular**, (Eds. M. Frasca- A. Ersoy- P. Aydemir), Hellenistik ve Roma Döneminde Smyrna (İzmir) Kazı ve Araştırmalar, 2016, s. 63 – 73, (Fig.15, 16, 17). Ayrıca Bkz. Akar Tanrıver, D. (2015). Smyrna’dan Metal Eserler, (Eds. A. Ersoy - G. Şakar), Smyrna / İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri, 2015, s. 15 -28.

¹⁸⁸Gülgün Köroğlu, **Anadolu’dan Erken Bizans Dönemi Hacı Ampullaları ve Smyrna Buluntuları**, (Ed. Akın Ersoy – Gözde Şakar), Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri, 2015, ss. 155-170.

¹⁸⁹Akın Ersoy, **Bazı Arkeolojik Buluntu Örnekleri Üzerinden Antik Smyrna/İzmir’de İnançlar**. DEU Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:5/1, 2018, ss. 87-106.

¹⁹⁰Şimşek - Duman, ‘‘Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları’’, s. 296.

¹⁹¹Köroğlu, ss. 155-170.

Kat. No. 67 üzerinde yer alan haçformlu monogram Geç Roma Dönemi metal (kurşun/bronz) yüzük¹⁹² ve mühürlerinde¹⁹³ sıklıkla görülmektedir. 2018 yılı Agora Kuzey Cadde kazılarında bulunan kurşun yüzük üzerinde de aynı monogramı görmek mümkündür (**Şekil 19**).

Geç Roma - Erken Bizans unguentariumlarının Hayes tarafından yapılan tespit ve dökümantasyon çalışmaları sonucunda Karadeniz, İspanya ve özellikle Akdeniz coğrafyasında yoğun olarak yayılım gösterdiği anlaşılmaktadır¹⁹⁴. Son yıllarda yapılan kazı çalışmaları sonucu Kibyra¹⁹⁵, Patara¹⁹⁶, Laodikeia¹⁹⁷ gibi kentlerde üretim merkezlerine işaret eden bulgulara rastlanmıştır. Özellikle Kibyra'da yoğun bir şekilde ele geçen unguentariumlar ve hatalı üretimler buranın bilinen ilk üretim merkezi olduğu yönünde değerlendirilmektedir.

Bu çerçevede Smyrna Geç Roma - Erken Bizans unguentariumları için, ortak kil özelliği, hatalı üretime dair parçalar gibi henüz üretime dönük bir faaliyet bulgusundan güncel verilerle söz etmek mümkün değildir. Söz konusu unguentariumların ticaret yoluyla Smyrna'ya ulaşmış oldukları yönünde bir değerlendirilme yapılması bugün için uygun olacaktır.

¹⁹²A.M.Pülz, F.Kat, B.Bühler, 2010, "Efes'in Bizans Dönemi Giysi ve Takı Objeleri", KST 32, cilt 2, 325-349. Resim.5

¹⁹³Ünal Demirer, Nilgün Elam, 2018, "Lead Seals of the Kibyra Excavations" Adalya XXI, 245-276, (s.263, Kat. No.7)

¹⁹⁴Hayes, 'A New Type of Early Christian Ampulla', s. 246-247.

¹⁹⁵Özüdoğru - DüNDAR, s. 156.

¹⁹⁶DüNDAR, s.43.

¹⁹⁷Şimşek - Duman, 'Laodikeia'da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları', s. 295.

Şekil 18: Altınpark ve Agora'dan ele geçen Aziz Ioannes tasvirli pişmiş toprak ampulla örnekleri.

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

Şekil 19: Kat. No. 67 haç monogramlı unguentarium ve Agora –Kuzey Cadde kazılarında bulunan kurşun yüzük.

Kaynak: Smyrna Kazı Arşivi

KAYNAKÇA

Akar Tanrıver, D. Smyrna'dan Metal Eserler, (Eds. A. Ersoy - G. Şakar), **Smyrna / İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri**, 2015: 15-28.

Akar Tanrıver, D. Antik Smyrna Kazılarında Ele Geçen Metal Buluntular, (Eds. M. Frasca- A. Ersoy- P. Aydemir), **Hellenistik ve Roma Döneminde Smyrna (İzmir) Kazı ve Araştırmalar**, 2016: 63-74.

Alkan, Gizem, **Smyrna Agorası Bouleuterion Seramikleri**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İzmir, 2019.

Anderson, J.K.Excavations on the Kofina Ridge, Chios, **BSA 49**, 1954.

Anderson-Stojanoviç, Virginia. The Chronology and Function of Ceramic Unguentaria, **AJA 91**, 1987.

Atik, Neşe. **Die Keramik aus den Südthermen von Perge**İstanbuler Mitteilungen, Beiheft 40, Tübingen, Wasmuth, 1995.

Aydın, Zerrin. **Çanakkale Müzesi'nde Bulunan Troas Bölgesi Unguentariumları**, Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Çanakkale, 2000.

Baldıran, Asuman. Stratonikeia'dan Unguentariumlar, **Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 4**, 1999.ss. 335-356

Baldoni, D. ve C. Franco, "Unguentaria tardo-antichi da Iasos",**Rivista Archaeologica 19**, 1995.

Beiträge zum Symposion 40 Jahre Institut für Byzantinistik und Neogräzistik der Universität Wien im Gedenken an Herbert Hunger. Wien 4.-7. Dezember 2002, Ed. W. Hörandner v.d., Viyana, 2004. s. 182

Bilgin, Sevingül. **Perge Kazılarında Bulunmuş Damgalı Unguentariumlar**, İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), İstanbul, 2013.

Civelek, Aynur. Stratonikeia-Akdağ Nekropolis'inden Bir Mezar,**Anadolu/Anatolia** **30**, 2006.ss. 47-64

Cottica, D. “Ceramiche Bizantine dipinte ed unguentari tardo antichi dalla ‘Casa dei Capitelli Ionici’ a Hierapolis, **RdA** **22**, 1998, b.a.; Cottica, ‘Unguentari tardo antichi dal martyrion di Hierapolis in Turchia”

Daş, E. (2015). **Osmanlı Dönemi Mezar Taşları/Ottoman Gravestones. Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları, I.Çalıştay Bildirileri. İzmir: Ege Yayınları.**

Degeest, R., R. Ottenburgs, H. Kucha , W. Viaene , P. Degryse , ve M. Waelkens, “**The Late Roman unguentaria of Sagalassos**”,**BaBesch**, 1999. ss. 247-249

Demirer, Ünal ve Nilgün Elam,“Lead Seals of the Kibyra Excavations”**Adalya XXI**, 2018.s. 263

Dotterweich, Ulrich. **Unguentarien mit Kuppelförmiger Mündung aus Knidos, Knidos- Studien, Band I**, Bibliopolis 1999.

Dündar, Erkan. **Hellenistik ve Roma Dönemleri Patara Unguentariumları**, (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi), Adnan Menderes Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aydın, 2006.

Dündar, Erkan. Patara Unguentariumları, **Patara IV.1**, Ege Yayınları, İstanbul 2008.ss. 157-158

Eisenmenger, U. ve A. Záh, Ampullae tardoantiche dell'Asia Minore. Nuovi esempi da Cnido Limyra, **QuadFriula 9**, 1999.

Eisenmenger, U., "Late Roman Pottery in Limyra (Lycia)", C.Abadie-Reynal (ed.), **Les céramiques en Anatolie aux époques hél-lenistique et romaine**. Actes de la Table Ronde d'Istanbul, VariaAnatolica XV, 2003.

Ergürer Ertuğ, "**Parion Roma Dönemi Seramiği**", (Yayınlanmamış Doktora Tezi), Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Arkeoloji Anabilim Dalı, Erzurum, 2012, s.20

Gerhild Hübner, **Hellenistic and Roman Unguentaria:Function- Related Aspects of the Shapes, Excavation Campaign of 1992, ActaAArtHist 6**, Leuven, Leuven University Press, 1993.

Ersoy Akın, "**Antik Smyrna/İzmir 2008**", 31. Kazı SonuçlarıToplantısı 2. Cilt, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü, Denizli, 2010, s.422.

Ersoy Akın,Bazı Arkeolojik Buluntu Örnekleri Üzerinden Antik Smyrna/İzmir'de İnançlar. **DEU Edebiyat Fakültesi Dergisi, Sayı:5/1**, 2018.ss. 87-106

Ersoy Akın, **Smyrna / İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri**Antik Smyrna/İzmir Kazı Araştırma ve Restorasyon Çalışmaları, 2015.s. 1

Ersoy, Akın Gülten Çelik Ersoy ve Binnur Gürler, **İzmir'in Osmanlı Dönemi Tanıkları Smyrna/İzmir Agorasından Cam Objeler**, İzmir Büyükşehir Belediyesi Kent Kitaplığı, İzmir, 2016.ss. 23-27

Ersoy, Akın ve Mehmet Önder. **Antik Smyrna, Seçilmiş Eserler ve Sikkeler 2007-2009**, İzmir Ticaret Odası Kültür, Sanat ve Tarih Yayınları, İzmir, 2011.

Ersoy, Akın ve Sarp Alatepeli, Antik Smyrna/İzmir 2016,**39.Kazı Sonuçları Toplantısı 2.Cilt**, Kültür ve Turizm Bakanlığı Kültür Varlıkları ve Müzeler Genel Müdürlüğü Bursa, 2017.s. 427

Ersoy, Akın. **Antik Dönemden Günümüze Smyrna/İzmir Kemik Objeleri**, Ege Yayınları, İstanbul, 2017.

Ersoy, Akın. Antik Smyrna/İzmir Kazı Araştırma ve Restorasyon Çalışmaları, **Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri Antik Smyrna Kazısı Yayın Çalışmaları**, Ed. Akın Ersoy - Gözde Şakar, Ege Yayınları, İstanbul, 2015.

Ersoy, Akın. **Arkeoloji Dergisi XIV**, 2009/2, Ege Üniversitesi Edebiyat Fakültesi Yayınları, 2009.ss. 2-4

Fırat, Nalan. **Perge Konut Alanı Keramiği**İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), İstanbul, 1999.

Gassner, Verana. Das Südtor Der Tetragonos-Agora Keramik Und Kleinfunde Forschungen İn Ephesos,**Band: 13**, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, Wien, 1997.

George E. Bean. **Eskiçağda Ege Bölgesi**, İstanbul, Arion Yayınevi, 2001.

Grace, V. **Les timbres amphoriques de Thasos, Etudes Thasiennes 4**, 1957.

Grünbart, M. **“Stempel in Mondsichelform. Ein Beitrag zur frühbyzantinischen Stempelkunde”**, Tyche 9, 1994.

Guz-Zilberstein, B. ‘‘The Typology of the Hellenistic Coarse Ware and Selected Loci of the Hellenistic and Roman Periods’’, **Excavations at Dor, Final Report Volume I B, Areas A and C: The Finds**, Ed. E. Stern v.d., Kudüs, The Hebrew University of Jerusalem – The Israel Exploration Society, 1995

Gürler Binnur, **Metropolis’in Hellenistik Dönem Seramiği**, (Yayımlanmamış Doktora Tezi), Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji ve Sanat Tarihi Anabilim Dalı, İzmir, 1994.

Gürler, Binnur. **Tire Müzesi Cam Eserleri**, T.C. Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara, 2000.

Gürler, Binnur. ve Gülten Çelik Ersoy Smyrna/İzmir Kazıları Altınpark Mevkii Cam Unguentariumları, **Prof. Dr. Ömer Özyiğit’e Armağan Studies in Honour of Ömer Özyiğit** (Eds. E. Okan- C. Atila)2015.

Gürler, Binnur, Akın Ersoy ve Gülten Çelik Ersoy, **‘‘İzmir in Osmanlı Dönemi Tanıkları Smyrna İzmir Agorasından Cam Objeler’’**,İzmir2016.

H. A. Thompson, ‘‘Two Centuries of Hellenistic Pottery’’, **Hesperia 3**, 1934

Harden, D.B. **Ancient Glass, II: Roman**, **Archaeological Journal 126**, Londra, The Royal Archaeological Institute, 1969.

Harrison, R. M. ‘‘Excavations at Saraçhane in Istanbul: Fifth Preliminary Report’’, **DOP 22**, 1968.

Hayes, John W, ‘‘Excavations at Saraçhane in Istanbul Fifth Preliminary Report, with Contribution on A Seventh-Century Pottery Group’’, **DOP 22**, 1968.

Hayes, John W. "A New Type of Early Christian Ampulla", **BSA** 66, 1971, ss. 241-248.

Hayes, John W. **Roman Pottery in the Royal Ontario Museum**, Toronto, Royal Ontario Museum, 1976 .

Hayes, John W. **Roman Pottery: Fine-Ware Imports, Athenian Agora 32**, Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 2008.

Hellsetröm, Pontus. **Labranda, Pottery Of Classical And Later Date Terracotta Lamps And Glass** Lund, Skrifter Utgivna Av Svenka Institutet I Athen, 1971.

Hellström, P. **Labranda II, 1: Pottery of Classical and Later Date, Terracotta Lamps and Glass**, Lund, 1965.

Hübner, G. "Hellenistic and Roman Unguentaria: Function Related Aspects of the Shapes", **Old Pottery in a New Century: Innovating Perspectives on Roman Pottery Studies. Atti del convegno internazionale di studi, Catania, 22-24 aprile 2004**, Ed. Daniele Malfitana v.d., Catania, 2004.

Isings, C. **Roman Glass from Dated Finds**, Groningen, 1957.

Isler, H. P. "Heraion von Samos. Eine frühbyzantinische Zisterne", **AM** 84, 1969

J. Des Courtils, "Xanthos, Rapport sur la Campagne de 2000", **Anatolia Antiqua** 9, 2001.

Jones, Frances Follin. **The Pottery, The Hellenistic and Roman Periods, Excavations at Gözlükule, Tarsus, Vol. 1**, Princeton, New Jersey, 1950.

Jovanović, J., **Hellenistic ware from Salona – unguentaria**, (Eds. G. Németh – D. Bajnok), *Miscellanea Historiae Antiquitatis Proceedings of The first Croatian-Hungarian Phd Conference on Ancient History*, Budapest, 2014.

Kara, Ülkü ve Gonca Cankardeş-Şenol, Smyrna –Altınpark Kazısı Mühürlü Geç Roma Unguentariumlarına Dair İlk İncelemeler, **Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları III, Ege Yayınları**, İstanbul, 2019. (Baskıda)

Khairy, N. I. “Natatean Piriform Unguentaria”, **BASOR 240**, 1980.s. 88

Köroğlu, G., Anadolu’dan Erken Bizans Dönemi Hacı Ampullaları ve Smyrna Buluntuları, (Ed. A. Ersoy – G. Şakar), **Smyrna/İzmir Kazı ve Araştırmaları I. Çalıştay Bildirileri**, İstanbul 2015 ss.155-170

Krizinger, F. "Hanghaus 2. Wohneinheiten 1 und 2. Baubefund, Ausstattung, Funde", **Forschungen in Ephesos VIII / 8**, Wien. 2010.

Kurtz, D. C. ve J. Boardman, **Greek Burial Customs**, Ithaca New York, Cornell University Press, 1971, s. 164.

Lapp, Paul W. **Palestinian Ceramic Chronology, 200 B.C.- A.D. 70**, New Haven, 1961,

Lightfoot C. ve Y. Arbel, ‘Amorium Kazısı, 2002’’, **KST 25/1**, 2004.s. 5.

M. H. Chéhab, Fouilles de TYR, La Nécropole IV, **Bulletin du Musée de Beyrouth**, Paris, 1986.

Metaxas, S. ‘Frühbyzantinische Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos’’, **Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos, Archäologische Forschungen 13**, Ed. F. Krinzinger v.d., Viyana, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005.

Minčev, A., “**Early Byzantine pottery ampullae from Odessos**”, Bulletin du Musée National de Varna 28/43

Mitsopoulos-Leon, V., Die Basilika am Staatsmarkt in Ephesos Kleinfunde, 1. Teil: Keramik Hellenistischer und Römischer Zeit, **FiE, Cilt: IX, 2/2**, Wien: Schindler, 1991.

Oaks Center for Byzantine Studies; Meni Foundation Collection, b.a.; M. Grünbart – S. Metaxas, “Stempel(n) in Byzanz”, **Wiener Byzantinistik und Neogräzistik**, 1980.

Özhanlı M. ve M. Fırat, “Side Unguentariumları Işığında Dinin Kapların Kullanım Alanları Üzerindeki Etkileri”, **SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi 23**, 2011.ss. 14-25

Özüdoğru, Ş. ve Erkan, “Kibyra Geç Roma - Erken Doğu Roma Dönemi Mühürlü Unguentariumları”, **Olba 15**, 2007.s. 156

Özyiğit, Ömer. **The Chronology of Pergamene Appliqué Ware.**, Επιστημονική Συνάντηση Για Την Ελληνιστική Κεραμική, Χρονολογικά Προβλήματα Κλειστά Συνολα - Εργαστήρια, Πρακτικά. Κείμενα. Υπουργείο Πολιτισμού Κε'Εφορεία Προϊστορικών Και Κλασικών Αρχαιοτήτων. Αθήνα. Βολος 17-23 Απριλίου, 2000.

P. Arthur, “Aspects of Byzantine Economy: an Evaluation of Amphora Evidence in Italy”, **Recherches sur la céramique byzantine, Supp. BCH 18**, Atina, 1989.

Parman, E. “The Pottery from St. John’s Basilica in Ephesos”, **Recherches sur la céramique byzantine, BCH 18**, Atina, Econe française d’Athènes, 1989.

Pedersen, P. “**Report of the Turkish-Danish Investigations in Ancient Halikarnassos (Bodrum) in 2000 and 2001**” XXI

Plinius, **The Natural History**. (Translating: John Bostock, Henry Thomas Riley), London: Henry G. Bohn, York Street, Covent Garden, ss.5, 34, 36, 37, V.XXXI, ss.118-119.

Pfrommer, M. Milet 1983-1984. Klassische und hellenistische Keramik aus dem Heroon 111, *İstMitt* 35, 1885.

Pülz, A. ve P. Ruggendorfer, “**Forschungen zum Straßennetz in der byzantinischen Oststadt von Limyra**”, *MitChrA* 1, 1995.

Pülz, M., Feride Kat ve Birgit Bühler “Efes’in Bizans Dönemi Giysi Ve Takı Objeleri”, **KST 32, Cilt 2**, 2010.ss. 325-349

Riemenschneider, Ulrike. “Antike Gläser im Museum Altenessen. **Boreas 12**, 1989.

Riley, J. A. “The Pottery from the First Session of Excavation in Caesarea Hippodrome”, **BASOR 218**, 1975.

Riley, J., “Coarse Pottery”, Lloyd, J. A., (ed.), Excavations at Sidi Khrebish, **Benghazi (Berenice) 2**, Libya Antiqua Suppl. 5, Tripoli, 1979.

Robinson, H. S. **Pottery of the Roman Period: Chronology, Athenian Agora 5**, Princeton, American School of Classical Studies at Athens, 1959.

Rotroff, S.I. - Oliver, A., **The Hellenistic pottery from Sardis: The finds through 1994**, Cambridge, Mass: Harvard University Press, 1994.

Rotroff, S.I. **Hellenistic Pottery, The Plain Wares. The Athenian Agora XXXIII**, Princeton, New Jersey: The American School of Classical Studies at Athens, 2016.

Salman, Barış - Göncü, Hakan, **Smyrna Bouleuterion’u Orkestrası Opus Sectile Döşemesi**, Arkeoloji ve Sanat, 140, 2012, ss.123- 132.

Saraçoğlu, Aslı. Hellenistic and Roman Unguentaria From the Necropolis of Tralles, **Anadolu/Anatolia 37**, 2011. ss. 1-42.

Sauer R. ve S. Ladstätter, “Mineralogisch-petrographische Analysen von frühbyzantinischen Ampullen und Amphoriskoi aus Ephesos”, **Spätantike und mittelalterliche Keramik aus Ephesos, Archäologische Forschungen 13**, Ed. F. Krinzinger v.d., Viyana, Verlag der Österreichischen Akademie der Wissenschaften, 2005, b.a. 80.

Semih, Tülay, “Afrodisias Müzesi Bahçesi Kurtarma Kazısı-1990”, **Müze Çalışmaları ve Kurtarma Kazıları Sempozyumu 2**, 1992.

Strabon, Geographika – **Antik Anadolu Coğrafyası, XIV I 37**, çev: Adnan Pekman, Arkeoloji ve Sanat Yayınları, İstanbul, 1993.

Şahin, N., E. Taştumur, G. Dallık, ve İ.Önol, ‘‘Klaros, 2007’’, **KST 30/2**, 2009.

Şimşek, Celal ve Duman Bahadır “Laodikeia’da Bulunan Geç Antik Çağ Unguentariumları”, **Adalya 10**, 2007.

Tekocak, Mehmet. **Kelenderis Batı Nekropolünden Bir Mezarın Buluntuları Üzerine Değerlendirmeler**, Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi 27, 2012.

Texier, Charles. **Küçük Asya Coğrafyası Tarihi ve Arkeolojisi** (çev. Ali Suat), Cilt 2, Ankara, 2002.

Thompson, H.A. **Two Centuries of Hellenistic Pottery, Hesperia: The Journal of the American School of Classical Studies at Athens Vol. 3, No. 4**, The American Excavations in the Athenian Agora: Fifth Report 1934.

Türker Ç, Ayşe, Myra'da Aziz Nikolaos'un Yağ Kültüyle İlişkili Seramik Kaplar, **Adalya VIII**, 2005.ss. 311-328

Türker Ç, Ayşe. **Derme-Myra Aziz Nikolaos Kilisesi Kazılarında (1989-2000) Ortaya Çıkarılan Bizans Dönemi Sırsız Seramikleri**, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Yayınlanmamış Doktora Tezi), 2004.

Türker Ç, Ayşe. Myra Seramik Hamur Gruplarının Kap Tipleri İle Değerlendirilmesi, **Adalya IX**, 2006.ss. 117-148

Ünal Demirer, Nilgün Elam, 2018, "Lead Seals of the Kibyra Excavations" **Adalya XXI**, 245-276.

V. İdil ve M.Kadıoğlu, "2007 Yılı Nysa Kazı ve Restorasyon Çalışmaları", **KST 30/3**, 2010.s. 273

Vessberg Olof ve A. Westholm **The Swedish Cyprus Expedition, Vol. IV. Part 3, The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus**, Stockholm 1956.

Vessberg Olof ve A. Westholm, **The Hellenistic and Roman Periods in Cyprus IV**, Stockholm, Swedish Cyprus Expedition, 1956.

Vikan, Gary ve John Nesbitt, **Security in Byzantium: Locking, Sealing and Weighing**, Washington, Dumbarton, 1980.

Williams, C. **Anemurium: The Roman and Early Byzantine Pottery**, Toronto, Pontifical Institute of Mediaeval Studies, 1989.

Wright, K. S. “A Tiberian Pottery Deposit From Corinth”, **Hesperia** **49,3**, 1980.s.159

Yolaçan Burak, 2013, **Smyrna Agora Bazilikası**, Dokuz Eylül Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Arkeoloji Anabilim Dalı, Klasik Arkeoloji Bilim Dalı (Yayınlanmamış Doktora Tezi), İzmir, 2013.

Zazoff, Peter. **Die Antike Gemmen. Munich.** C. H. Beck, 1983.

Zoroğlu, Levent. Kelenderis Mezar Buluntuları, **Anadolu Araştırmaları X**, 1986.

EKLER

KATALOG

Kat No:1

Genel Envanter No: SMYRNA.4022

Mevki No: SMAG. 2017.02

Buluntu Yeri: Agora- BouleuterionM1-32/33Plankaresi.

Seviye: 14.50-13.44 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:1. 6 cm. K. Yükseklik:3.5 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve gövde parçası. Dışa çekik ağızlı ve ince cidarlı parçanın üzerinde siyah ve kırmızı renkte şerit çizgiler bulunmaktadır. Omuzdan aşağısı kırıktır.

Munsell: Hamur: 2.5 YR 7/6 Light Red- Astar: 2.5 YR 7/4 Light Reddish Brown –

Boya: Gley 1 2.5/N Black- 2.5 YR 5/6 Red

Karşılaştırma: Rotroff-Oliver 2003: Plate 43, 253

Tarih:MÖ 3. yüzyılın ilk yarısı

Kat No:2

Genel Envanter No: SMYRNA.4039

Mevki No: SMAG.2017.19

Buluntu Yeri: Agora-Bouleuterion K1-34Plankaresi.

Seviye: 13.31- 12.76 m.

Ölçüler: Kaide Çapı: 3.2 cm. K.Yükseklik: 11.4 cm.

Tanım: Unguentarium kaide ve gövde parçası. Yüksek ayaklı ve fusiform biçimli gövde yapısına sahip olan parçanın üzeri siyah firnislidir. Kaide kenarı, boyun ve ağız kırıktır.

Munsell: Hamur: 2.5 YR 7/6 Light Red-Firnis: Gley 1 2.5/N Black

Karşılaştırma: Anderson 1954: Fig.18, 326., Jovanović 2014:Cat. No.1, Dündar 2008:Levha 4, U38., Özyiğit 2000:IIINAKAΣ 101, c. Finds from grave no.88/2

Tarih:MÖ 3. yüzyıl

Kat No:3

Genel Envanter No: SMYRNA.1717-B

Mevki No:SMBM. 2010.53-B

Buluntu Yeri:Agora- Z1-29 Plankaresi.

Seviye:9.47- 8.80 m.

Ölçüler: Yükseklik: 8.3 cm.- Kaide Çap: 2 cm?

Tanım: Unguentarium kaide ve gövde parçası. Kısa ayaklı ve küresel biçimli gövde yapısına sahip olan parçanın üzerinde, sarımsı kahverengimsi renkte bant bulunmaktadır. Kaide kenarları kırıktır.

Munsell: Firnis:5YR 5/6 Sarımsı kırmızı - Hamur:5 YR 7/5 Pembe.

Karşılaştırma: Gürlar 1994, Çiz.37-131., Tuchelt 1962, Abb.1122-1137, 1125 Typ U L8.

Tarih: MÖ 3-2. yüzyıl.

Kat No:4

Envanter No: SMYRNA.1717-B

Mevki No: SMBM. 2010.52-B

Buluntu Yeri: Altınpark- E/6 Plankaresi

Seviye: 10.00- 9.50 m.

Ölçüler: Ağız Çapı: 2.2 cm. Yükseklik:7.6 cm. Kaide Çapı:3 cm.

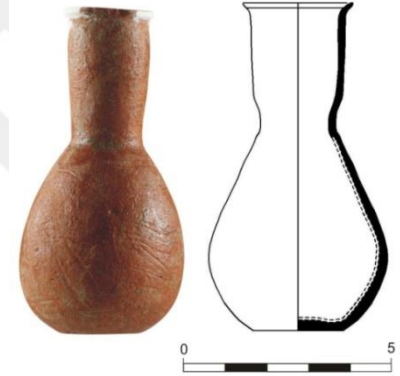
Tanım: Unguentarium. Ağız kısmındaki küçük kırıklar restorasyon ile tamamlanmıştır. Dışa çekik ince ağızlı aşağıya doğru daralan kısa ve silindirik bir boyuna sahiptir. Gövde armudi biçimli, düz diplidir. Gövdenin dip kısmına yakın bölümünde çark izleri görülebilmektedir.

Munsell: Hamur: 2.5 YR 5/6 Red (Turuncumsu)

Katkı Maddesi:Mika ve az kireç

Karşılaştırma: Gassner 1997: Taf.56, No.707.J. W. Hayes 1973 (Corinth), plate 81: d. 242; Ergüer, Levha 6.6A, 82; V. R. Anderson- Stajanović 1992, plate 72: 603

Tarih: MS 1. yüzyıl ortaları.

Kat No:5

Genel Envanter No: SMYRNA.988.

Mevki No: SMBM.08.381

Buluntu Yeri: Basmane-Altınpark - B1
Plankaresi. Seviye: 8.92 m.

Ölçüler: Ağız Çapı: 2 cm, h: 5.7 cm.

Teknik: Serbest üfleme ve aletle şekillendirme.

Tanım: Tam eser olan parça dışa doğru açılan ağız yapısına ve içe katlanmış ağız kenarına sahiptir.

Silindir biçimli boyun ve yassı gövde formunda olan parçanın üzerinde siyah aşınma tabakası yer almaktadır.

Karşılaştırma: Gürler 2000, no.138; Stern 1989, fig.14; Lightfoot/Arslan 1992, no.145; Canav 1985, no.89; Hayes 1975, no.199; Vessberg/Westholm 1956, fig.48 no. 46; Clairmont 1963, pl.XVI no.754; Edgar 1905, pl.IX no.32.721.

Tarih:MS 4. yüzyıl.

Kat No:6

Genel Envanter No: SMYRNA.2373-E

Mevki No: SMBM.2011.114

Buluntu Yeri: Basmane - Altınpark- C5 Plankaresi.
Seviye: 8.50-8.00 m.

Ölçüler: Ağız Çapı: 2 cm. Kaide Çapı: 2.4., h: 6.9 cm.

Teknik: Serbest üfleme ve aletle şekillendirme.

Tanım: Tam eser olarak ele geçen parça dışa doğru açılan ağız yapısına, içe katlanmış ağız kenarına sahiptir. Silindir biçimli boyundan gövdeye geçişte fazla belirgin olmayan alet izleri yer almaktadır. Alçak konik gövdeli

ve konkav dipli olan parçanın yüzeyinde kahverengi aşınma tabakası görülmektedir.

Karşılaştırma: Vessberg/Westholm 1956, fig.50 no.25; Israeli 2003, no.250; Akat/Fıratlı/Kocabaş 1984, res.69; Lightfoot/Arslan 1992, no.10; Canav 1985, no.43; Hayes 1975, no.249; Özet 1998, 87a ve 87b; Sackett 1992, pl.348 no.296; Gürler 2000, no.80 ve 81.

Tarih:MS 4. yüzyıl.

Kat No:7

Envanter No: SMYRNA.2310

Mevki No: SMBM. 2011.80

Buluntu Yeri: Basmane –Altınpark E-7 Plankaresi

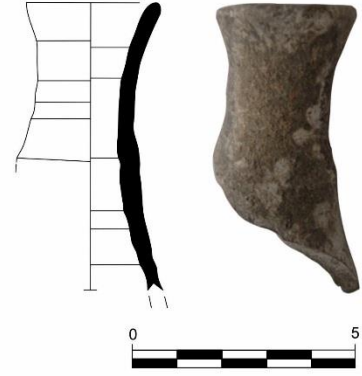
Seviye: 9.50-9.00 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.9 cm. K.Yükseklik:6.5 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası. Hafifçe yana çekik, yuvarlatılmış ağız yapısına ve silindirik biçimli uzun boyun yapısına sahiptir. Boyun ortasında hafif bir bombe olup iç kısmı yivlidir. İnce cidarlı olan parça asimetriktir.

Munsell: Hamur: 5 YR 4/2 Dark reddish gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No:8

Envanter No: SMYRNA.2792

Mevki No: SMBM. 2012.98

Buluntu Yeri: Basmane –Altınpark B-9 Plankaresi

Seviye: 9.30-8.90 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.6 cm. K.Yükseklik:5 cm.

Tanım: Geç Roma unguentarium ağız ve boyun parçası. Dışa çekik ağızlı, içe konik ve uzun-dar boyunludur. Omuzda dışbükey yiv görülür. İnce cidarlı parçanın sık dokulu hamuru iyi pişmiştir. Dışı firnislidir. Pişmeden dolayı renk değişiklikleri görülür.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/6 Light Red, Astar:10 R 6/6 Light Red 5 YR 4/2 Dark Reddish Gray,

Katkı Maddesi:Mika, çok az kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No:9

Envanter No: SMYRNA.2932

Mevki No: SMAG.2012.281

Buluntu Yeri: Agora- BouleuterionK1-30/K1-31
Plankaresi

Seviye: 15.03- 14.19 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.6 cm.K.Yükseklik:8.8 cm.

Tanım: Unguentarium ağız boyun parçası. Dışa çekik ağızlı, uzun ve dar boyunludur. Boyun ve omuz üzerinde yivler yer almaktadır.

Munsell: Hamur: 2,5 YR 7/8 Red - Gley 2 6/5 Bluish gray, Boya:10 R 5/8 Red,

Katkı Maddesi: Az kireç ve mika

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:10

Envanter No: SMYRNA.1115

Mevki No: SMBM. 2008.513

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa - D1 Plankaresi

Seviye: 7.49 - 7.26 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.8 cm.Yükseklik:4.9 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası.Dışa dönük yuvarlatılmış ağızlı, uzun ve dar boyunludur. Gövdeye geçişte bir adet yiv görülür. Dışı kırmızı astarlıdır.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/8 Light Red, Astar:2.5 YR 6/8 Light red,

Katkı Maddesi:Az mika ve kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:11

Envanter No: SMYRNA.781

Mevki No: SMBM 2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- ŞifaD1-D2 Plankaresi

Seviye: 7.35 - 6.82 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.6 cm.Yükseklik:3.4 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası.

Hafif dışa dönük yuvarlatılmış ağızlıdır. Dar

boyuna sahip olup içi ve dışı astarlıdır. İnce cidarlı parça sık dokulu bir hamura sahiptir.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/8 Light Red, Astar:10 R 5/6 Red,

Katkı Maddesi:Az kireç ve mika.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:12

Envanter No: SMYRNA.849

Mevki No: SMBM.2008.224

Buluntu Yeri: Basmane- ŞifaC1-C2-D1-D2 Plankaresi (yürüme bandı)

Seviye: 7.87 - 7.38 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.7 cm.Yükseklik:4.7 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası.

Dışa çekik ağızlı, kısa ve dar boyunludur.

Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv vardır.

Munsell: Hamur: 2.5 YR 5/8 Red, Gley 2 4/1 Dark greenish gray,

Katkı Maddesi:Kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No:13

Envanter No: SMYRNA.793

Mevki No: SMBM. 2008.159

Buluntu Yeri: Basmane – ŞifaD1-D2 Plankaresi

Seviye: 7.60 - 7.01 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.6 cm.K.Yükseklik:5.9 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası.Dışa dönük ağızlıdır. Uzun dar boyundan gövdeye geçişte ince bir yiv bulunmaktadır. İnce cidarlı olan parça iyi pişmiş bir hamura sahiptir.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/6 Light red, Astar: 5 YR 6/8 Reddish yellow

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:14

Envanter No: SMYRNA.249

Mevki No: SMBM. 2007.48

Buluntu Yeri: Basmane- ŞifaB2-C2 Plankaresi

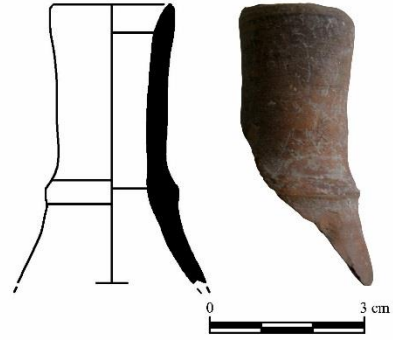
Seviye: 7.40 – 7.23 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.3 cm.Yükseklik:5.2 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası. Düz ve keskin ağız profiline sahip olan parça dar uzun boyunludur. Boyundan omuza geçişte yiv vardır. Pişmeden dolayı yer yer gri renkli, katkısız ince hamurlu ve ince cidarlıdır.

Munsell: Hamur:Gley 1 5/N Gray - 5 YR 6/4 Light Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:15

Envanter No: SMYRNA.863

Mevki No: SMBM. 2008.247

Buluntu Yeri: Basmane- ŞifaE1-E2-F1-F2
Plankaresi (Geç dönem mekan içi)

Seviye: 7.60 - 6.95 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.7 cm.Yükseklik:4.8 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası.Dışa dönük ağızlı, ince cidarlı ve kısa boyunludur. Boyun üzerinde ince bir yiv vardır.

Munsell: Hamur:5 YR 4/1 Dark gray- 7.5 YR 5/1 Gray,

Katkı Maddesi:Az mika ve kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:16

Envanter No: SMYRNA.248

Mevki No: SMBM.2007.47

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -B2-C2
Plankaresi

Seviye: 7.73 - 7.40 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.7 cm.Yükseklik:2.3 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası.

Dışa dönük ağızlı, dar boyunlu parça üzerinde fırınlamadan kaynaklı kırmızıdan griye giden renk değişimi görülür. İnce cidarlı, katkısız bir hamura sahiptir.

Munsell: Hamur:Gley 1 5/N Gray- 5 YR 5/4 Reddish Brown.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:17

Envanter No: SMYRNA.233

Mevki No: SMBM. 2007.26

Buluntu Yeri: Basmane- ŞifaD1-D2/E1-E2
Plankaresi

Seviye: 6.74 - 6.34 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:3.1 cm.Yükseklik:2.6 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası.

Dışa çekik ağızlı, dar boyunlu parçanın küçük bir kısmı korunabilmiştir. İnce elenmiş, katkısız bir hamura sahiptir.

Munsell: Hamur:10 R 5/6 Red - 5 YR 5/4 Reddish Brown.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:18

Envanter No: SMYRNA.248

Mevki No: SMBM.2007.47

Buluntu Yeri: Basmane- ŞifaB2-C2
Plankaresi

Seviye: 7.73 - 7.40 m.

Ölçüler: Ağız Çapı:2.8 cm.Yükseklik:
2.7 cm.

Tanım: Unguentarium ağız ve boyun parçası. Dışa çekik ağızlı, dar boyunludur. Katkısız ince hamurlu, iç ve dışı astarlıdır.

Munsell: Hamur:5 YR 6/6 Reddish yellow, Astar:10 R 5/6 Red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:19

Envanter No: SMYRNA.849-2

Mevki No: SMBM.2008.224

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- C1/C2 – D1/D2
Plankaresi (Yürüme bandı)

Seviye: 7.87- 7.38 m.

Ölçüler: Ağız Çapı: 2.8 cm. Yükseklik: 3.7 cm.

Tanım:Unguentarium ağız ve boyun parçası.

Dışa çekik ağızlı ve dar boyunlu parça, ince cidarlı ve katkısız hamura sahiptir.

Munsell: Hamur: 10 R 6/4 Pale red, Astar: 10 R 6/4 Pale red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:20

Envanter No: SMYRNA.849-3

Mevki No: SMBM.2008.224

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- C1/C2 – D1/D2
Plankaresi (Yürüme bandı)

Seviye: 7.87- 7.38 m.

Ölçüler: Ağız Çapı: 2.6 cm. Yükseklik: 2.8 cm.

Tanım:Unguentarium ağız ve boyun parçası. Dışa çekik ağızlı ve dar boyunludur.Dış yüzünde renk değişimi ve kireç tabakası izlenmektedir.

Munsell: Hamur:10 R 6/3 Pale red,Astar: 2.5 YR 5/2 Weak red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:21

Envanter No: SMYRNA.781-6

Mevki No: SMBM.2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D1/D2
Plankaresi

Seviye: 7.35- 6.82 m.

Ölçüler: Ağız Çapı: 1.8 cm. Yükseklik: 5.8 cm.

Tanım:Unguentarium ağız ve boyun parçası.

Ağız kenarında küçük bir kırık bulunan parça gövdeye indikçe genişleyen dar bir boyuna sahiptir. İnce cidarlı ve katkısız bir hamura sahiptir ve dış yüzünde kireç tabakası yer almaktadır.

Munsell: Hamur:10 R 6/4 Pale red,Astar: 10 R 6/4 Pale red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:22

Envanter No: SMYRNA.781-1

Mevki No: SMBM.2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D1/D2
Plankaresi

Seviye: 7.35- 6.82 m.

Ölçüler: K.Yükseklik: 9 cm

Tanım: Unguentarium boyun ve gövde parçası. Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde fusiform şeklindedir. Dış yüzünde kireç tabakası yer almaktadır.

Munsell: Hamur:Gley 1 5/1 Gray, Astar: 2.5 YR 5/1 Reddish gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:23

Envanter No: SMYRNA.781-2

Mevki No: SMBM.2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D1/D2 Plankaresi

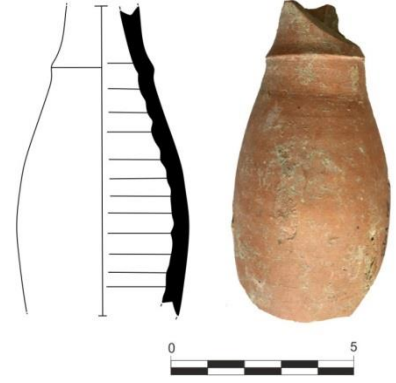
Seviye: 7.35- 6.82 m.

Ölçüler: K. Yükseklik: 8.7 cm.

Tanım: Unguentarium boyun ve gövde parçası. Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde fusiform şeklindedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 6 Gray ve 5 YR 5/4 Reddish Brown, Astar: 10 R 6/4 Pale red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:24

Envanter No: SMYRNA.715-2

Mevki No: SMBM. 2008.76

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B1 Plankaresi

Seviye: 6.96- 6.72 m.

Ölçüler: K.Yükseklik:7.8 cm.

Tanım: Unguentarium boyun ve gövde parçası.Boyundan gövdeye geçişte keskin bir yiv yer almaktadır. Gövde fusiform şeklindedir. Dış yüzünde astar ve aşınmadan dolayı renk değişimi izlenmektedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 4 Dark gray, Astar: 2.5 YR 6/2 Pale red, Boya: 2.5 YR 5/2 Weak red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:25

Envanter No: SMYRNA.1072

Mevki No: SMBM.2008.469

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark-E2
Plankaresi

Seviye: 11.00 - 10.50 m.

Ölçüler: Dip Çapı:2.4 cm. K.
Yükseklik:5.5 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Düz dipli, fusiformlu parçanın ağız boyun ve gövdesinin büyük bir bölümü eksiktir. Dış yüzünde yer yer kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:7.5 YR 7/6 Reddish yellow, Astar:2.5 YR 5/4 Reddish Brown,

Katkı Maddesi: Yoğun mika ve çok az kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:26

Envanter No: SMYRNA.248

Mevki No: SMBM. 2007.47

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B2/C2
Plankaresi

Seviye: 7.73- 7.40 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.7 cm. K.Yükseklik: 3.6
cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Düz dipli ve fusiformlu gövdenin küçük bir bölümü korunabilmiştir. Parçanın cidarı kalındır ve dış yüzünde boya akıntısı yer almaktadır.

Munsell: Hamur:Gley 1 6 Gray ve 5 YR 5/4 Reddish Brown, Astar: 2.5 YR 5/4 Reddish Brown, Boya: 10 R 5/4 Weak red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:27

Envanter No: SMYRNA.709-1

Mevki No: SMBM. 2008.70

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- C1/B1 Plankaresi

Seviye: 7.15-6.96 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.8 cm. K.Yükseklik: 9.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Düz dipli ve fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdeye ait bir bölümü eksiktir. İnce cidarlı ve sık dokulu bir hamur yapısına sahip parçanın dış yüzünde boya akıntısı ve yer yer kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur:10 R 5/6 Red, Astar: 10 R 6/4 Pale red, Boya: 2.5 YR 5/4 Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:28

Envanter No: SMYRNA.367

Mevki No: SMAG.2008.110

Buluntu Yeri: Agora- Kuzey Cadde-D2,E2-35 Plankaresi

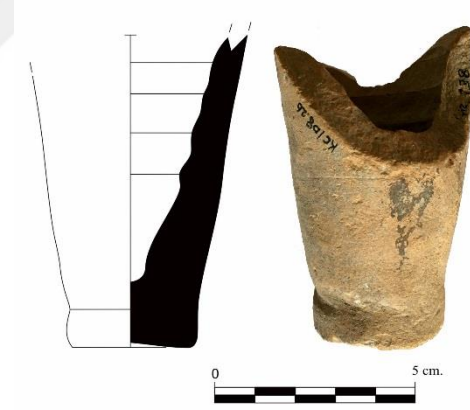
Seviye: 7.76 - 7.58 m.

Ölçüler: Dip Çapı:3 cm.K.Yükseklik:8 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Düz dipli ve fusiformlu gövdenin küçük bir bölümü korunabilmiştir. Dış yüzünde boya akıntısı bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:7,5 YR 7/6 Reddish yellow, Astar:10 R 4/4 Weak red ve Gley 1 3/N Very dark gray, Boya: 2.5 YR 5/4 Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:29

Envanter No: SMYRNA.873

Mevki No: SMBM.2008.259

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa-E1-E2-F1-F2
Plankaresi

Seviye: 6.95 - 6.55 m.

Ölçüler:Kaide Çapı:4.3 cm.K.Yükseklik:14.6
cm.

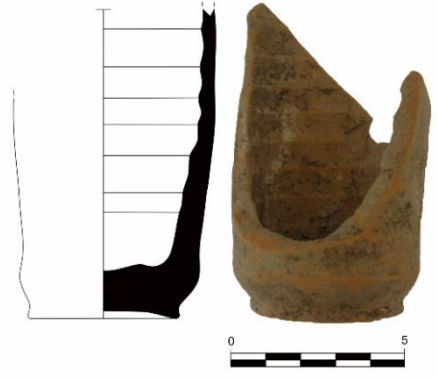
Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Düz ve geniş dipli parçanın gövdesi fusifomludur. Dış ve iç yüzünde yivler yer almaktadır.İnce cidarlı parça sık dokulu hamura sahiptir. Yüzeyde kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:5 YR 6/6 Reddish yellow - 5 YR 7/1 Light gray,

Katkı Maddesi:Mika ve kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:30

Envanter No: SMYRNA.233

Mevki No: SMBM. 2007.26

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa-D1-D2/E1-E2
Plankaresi

Seviye: 6.74 - 6.34 m.

Ölçüler: Dip Çapı:4.4 cm.K.Yükseklik:7.9 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Düz ve geniş dipli, fusiform gövdeli parçanın ağız, boyun ve gövdesinin büyük kısmı eksiktir. Dış yüzünde yatay şerit biçiminde aralıklı yivler bulunmaktadır. İnce cidarlı parçanın hamuru yumuşak dokuludur.

Munsell: Gley 1 6/N Gray- 10 R 6/8 Light red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:31

Envanter No: SMYRNA.1023

Mevki No: SMBM.2008.419

Buluntu Yeri: Basmane- AltınparkB1 Plankaresi

Seviye: 8.80 - 8.64 m.

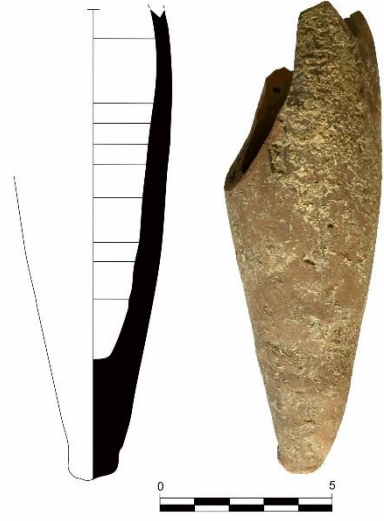
Ölçüler: Dip Çapı:1.3 cm. K.Yükseklik:14. cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, uzun fusiform gövdeli parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü eksiktir. İnce cidarlı olup yüzeyinde kireç kalıntıları bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:5 YR 6/4 Light reddish Brown,

Katkı Maddesi:Çok az mika ve kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:32

Envanter No: SMYRNA.1843

Mevki No: SMBM.2010.86

Buluntu Yeri: Basmane-Altınpark-E-5 Plankaresi

Seviye: 8.80 - 7.65 m.

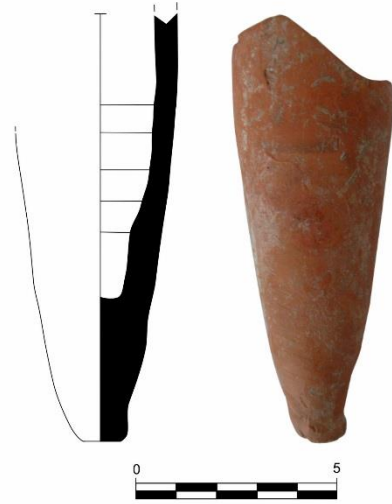
Ölçüler: Dip Çapı:1.4 cm. K.Yükseklik:10.8 cm

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, uzun fusiform gövdeli parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü eksiktir. İnce cidarlı olup, iyi pişmiş ve sık dokulu bir hamura sahiptir. Dış kısmında astar görülmektedir.

Munsell: Hamur:10 R 5/6 Red, Astar:2.5 YR 6/8 Light red,

Katkı Maddesi:Kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:33

Envanter No: SMYRNA.2790

Mevki No: SMBM.2012.95

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark-A-13
Plankaresi

Seviye: 11.00-10.20 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.05 cm.

K.Yükseklik:9.1 cm

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Sivri dipli, fusiformlu parçanın kaide ve gövdesinin bir bölümü korunabilmiştir. Dip kısmı oldukça deforme olmuş parçanın cidarı gövdeye doğru incelmekte, dış yüzeyinde kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:2.5 YR 7/8 Light Red, Astar:10 R 6/6 Light Red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:34

Envanter No: SMYRNA 222

Mevki No: SMBM. 2007.06

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -D2-E2 Plankaresi

Seviye: 8.24 – 7.76 m.

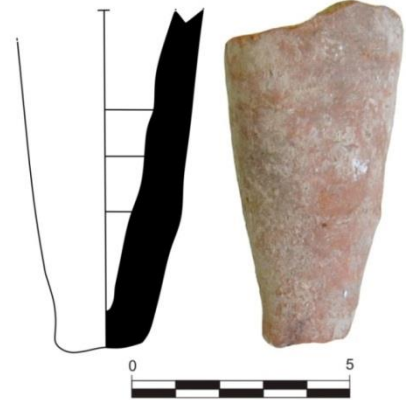
Ölçüler: Dip Çapı:1.9 cm.K.Yükseklik: 7.9 cm

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Düz dipli, fusiformlu parçanın kaide ve gövdesinden bir bölüm korunabilmiştir. Kireç ve az taşçık katkılı sert hamura sahip olan parçanın dış yüzeyinde de kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur: 10 R 5/6 Red,

Katkı Maddesi:Kireç, az taşçık

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:35

Envanter No: SMYRNA.793

Mevki No: SMBM.2008.159

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- E1 Plankaresi

Seviye: 7.60 - 7.01 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.1 cm.K.Yükseklik: 13.9 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, uzun fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü eksiktir. İnce cidarlı olup yüzeyinde yer yer ve çok hafif olarak kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 6/1 Gray - 2.5 YR 6/6 Light red, Astar: 5 YR 6/8 Reddish yellow-

Katkı Maddesi:Az kireç

Tarih: MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:36

Envanter No: SMYRNA.233

Mevki No: SMBM.2007/26

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa-D1-D2/E1-E2 Plankaresi

Seviye: 6.74 - 6.34 m.

Ölçüler: Dip Çapı:0.7 cm.K.Yükseklik:6.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiform şeklinde gövdeye sahip olan parça kaide ve gövde kısmının bir bölümünden oluşmaktadır. Dış kısmında kireç kalıntıları bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:7,5 YR 6/6 Reddish yellow,

Katkı Maddesi:Mika

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:37

Envanter No: SMYRNA.761

Mevki No: SMBM. 2008.125

Buluntu Yeri: Basmane-ŞifaC2 Plankaresi

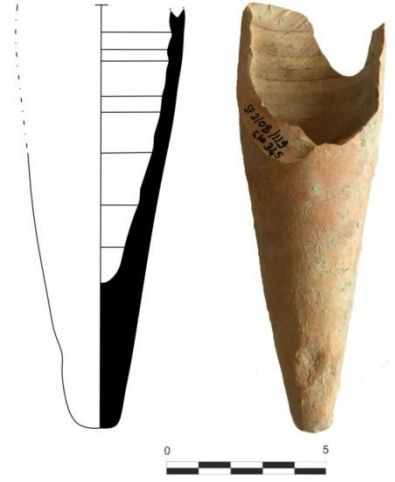
Seviye: 6.53 - 5.66 m.

Ölçüler:Dip Çapı: 1.4 cm.K.Yükseklik:13.2 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, uzun fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü eksiktir. İnce cidarlı olan parçanın dış yüzeyinde kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:7,5 YR 7/6 Reddish yellow - 2,5 YR 7/6 Light red, Astar:2.5 YR 5/4 Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:38

Envanter No: SMYRNA.718

Mevki No: SMBM. 2008.79

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B1,C1 Plankaresi

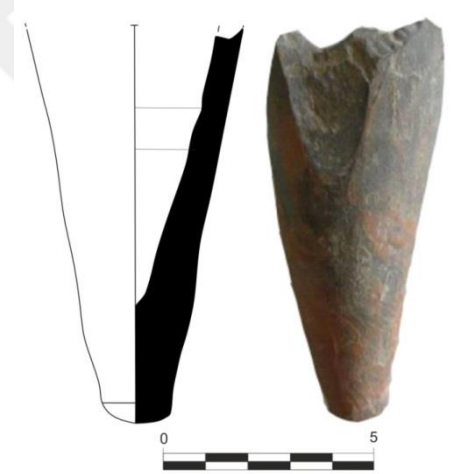
Seviye: 6.72 - 6.42 m.

Ölçüler: Dip Çapı:0.4 cm.K.Yükseklik:7.8 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu gövdeye sahip parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı eksiktir. Dış yüzünde kırmızı astar ve kireç kalıntıları bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:Gley 1 4 Gray, Astar:10 R 7/6 Light red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No:39

Envanter No: SMYRNA.715

Mevki No: SMBM. 2008.76

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B1 Plankaresi

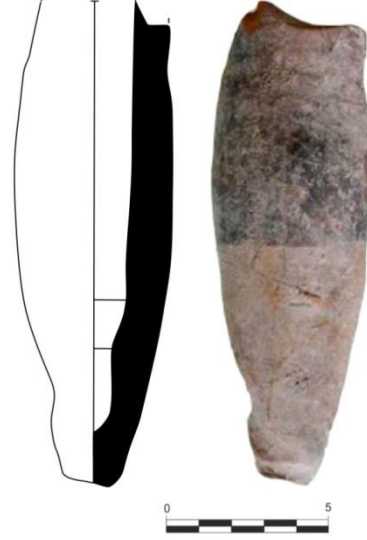
Seviye: 6.96 - 6.72 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.4 cm.K. Yükseklik:13.5 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli fusiformlu gövdeye sahip parçanın ağız, boyun ve omuz kısmı eksiktir. Dışta gövdenin üst kısmı koyu gri astarlı, gövde altı rezerve bırakılmıştır. Yer yer kireç kalıntıları izlenmektedir. Parçanın oturma düzlemi kırıktan dolayı yamuktur.

Munsell: Hamur:5YR 6/6 Reddish yellow, Astar:Gley 1 4/N Dark gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:40

Envanter No: SMYRNA.709

Mevki No: SMBM.2008.70

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa-C1,B1 Plankaresi

Seviye: 7.15 - 6.96 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.2cm. K.Yükseklik:6.4 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli fusiformlu gövdenin bir bölümü ve kaidesinden oluşmaktadır. Kalın cidarlı olup dış yüzü tamamen kireç kalıntıları ile kaplıdır.

Munsell: Hamur:5 YR 6/6 Reddish yellow

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:41

Envanter No: SMYRNA.817

Mevki No: SMBM.2008.187

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D2 Plankaresi

Seviye: 6.33- 5.90 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.8 cm.K.Yükseklik:7.5 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu gövdenin bir bölümü korunabilmiştir. Dışta dibe yakın yerde kırıklar, kırmızı astarla birlikte yer yer kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur: 10 R 6/4 Pale red, Astar: 10 R 6/4 Pale red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:42

Envanter No: SMYRNA.781-3

Mevki No: SMBM.2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D1/D2 Plankaresi

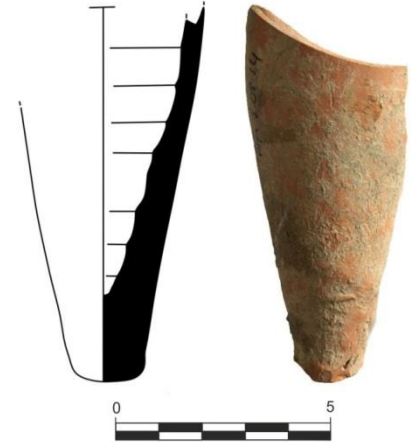
Seviye: 7.35- 6.82 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.6 cm. K. Yükseklik: 8.5 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu gövdenin bir bölümü korunabilmiştir. İnce cidarlı olan parçanın dış yüzünde kırmızı astarla birlikte kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur: 10 R 6/4 Pale red, Astar: 10 R 6/4 Pale red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:43

Envanter No: SMYRNA.717

Mevki No: SMBM.2008.78

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B2/C2 Plankaresi

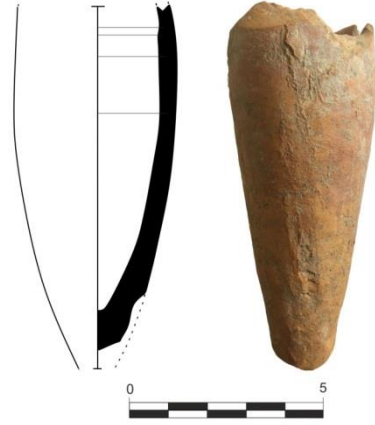
Seviye: 6.17-5.94 m.

Ölçüler: K.Yükseklik: 10.6 cm.

Tanım: Unguentarium gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu parçanın dip, ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü kırıktır. Yüzeyinde yer yer kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur: 10 R 6/4 Pale red, Astar:2.5 YR 5/4 Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:44

Envanter No: SMYRNA.781-4

Mevki No: SMBM.2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D1/D2 Plankaresi

Seviye: 7.35- 6.82 m.

Ölçüler: K.Yükseklik: 9.2 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.Sivri dipli ve fusiformlu gövdenin küçük bir kısmı korunabilmiştir. Asimetrik olan parça üzerinde fırınlamadan kaynaklı çatlaklar ve kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur: Gley 1 4 Gray, Astar: Gley 1 4 Gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:45

Envanter No: SMYRNA.781-5

Mevki No: SMBM.2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D1/D2 Plankaresi

Seviye: 7.35- 6.82 m.

Ölçüler: K.Yükseklik:6.7 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli fusiformlu gövdenin bir bölümü korunabilmiştir. Dip kısmı kırıktır. Kalın cidarlı ve sert dokulu hamur yapısına sahip olan parçanın dış yüzünde kırmızı astarla birlikte yoğun kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur: 10 R 6/4 Pale red, Astar: 2.5 Y R 6/4 Light reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:46

Envanter No: SMYRNA.849-1

Mevki No: SMBM.2008.224

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- C1/C2 – D1/D2 Plankaresi (Yürüme bandı)

Seviye: 7.87- 7.38 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.4 cm.K. Yükseklik:8.2 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu gövde yapısına ait parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı eksiktir. Dış yüzünde kırmızı astarla birlikte kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur: 10 R 6/4 Pale red, Astar: 2.5 Y R 7/2 Pale red, Boya: 5 YR 4/1 Dark gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:47

Envanter No: SMYRNA.709-2

Mevki No: SMBM.2008.70

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- C1/B1
Plankaresi

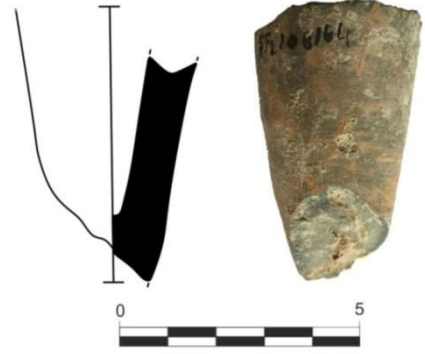
Seviye: 7.15 - 6.96 m.

Ölçüler:K.Yükseklik: 5.7 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu gövdenin dip kısmı kırıktır. Kalın cidarlı parçanın dış yüzünde kireç kalıntıları azda olsa izlenmektedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 5 Gray, Astar: 2. 5 YR 6/4 Light reddish Brown, Boya: 5 YR 4/1 Dark gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No: 48

Envanter No: SMYRNA.715-1

Mevki No: SMBM.2008.76

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B1 Plankaresi

Seviye: 6.96- 6.72 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.3 cm. K.Yükseklik: 10.7 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin üst bölümü kırıktır. Aimetrik gövdenin dış yüzünde boya akıntısı ve kireç kalıntıları izlenmektedir. İnce cidarlı parçanın hamuru yumuşak ve sık dokuludur.

Munsell: Hamur:Gley 1 5 Gray -5 YR 5/4 Reddish Brown, Astar: 5 YR 6/4 Light Reddish Brown, Boya:5 YR 4/1 Dark gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:49

Envanter No: SMYRNA.715-3

Mevki No: SMBM. 2008.76

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B1 Plankaresi

Seviye: 6.96- 6.72 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.7 cm. K. Yükseklik: 7 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu gövde yapısının bir kısmı korunabilmiştir. Hamur gri ve soluk kırmızı olmak üzere çift renkli olup, sert dokulu bir yapıya sahiptir. Dış yüzünde boya akıntısı ve kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 6 Gray - 10 R 5/2 Weak red, Astar: 5 YR 7/2 Pinkish gray, Boya: 5 YR 4/1 Dark gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:50

Envanter No: SMYRNA.715-4

Mevki No: SMBM. 2008.76

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B1 Plankaresi

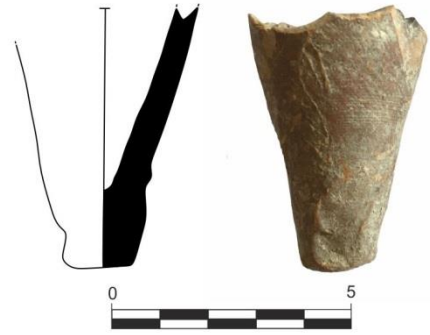
Seviye: 6.96- 6.72 m.

Ölçüler:Dip Çapı: 1.2 cm. K.Yükseklik: 5.4 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin bir kısmı korunabilmiştir. Asimetrik parçanın yüzeyinde açık kırmızı astar ve kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur: Gley 1 6 Gray - 10 R 5/2 Weak red, Astar: 2.5 YR 6/3 Light Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:51

Envanter No: SMYRNA.2244

Mevki No: SMBM. 2011.49

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark-C-6
Plankaresi

Seviye: 9.50 - 9.00 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.5 cm. Yükseklik:5.4 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu gövdenin çok az bir bölümü korunabilmiştir. Dış yüzünde kırmızı astarla birlikte kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur: 5 YR 7/6 Reddish yellow, Astar:10 R 5/8 Red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:52

Envanter No: SMYRNA.715-5

Mevki No: SMBM. 2008.76

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B1 Plankaresi

Seviye: 6.96 - 6.72 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.7 cm.K. Yükseklik:9.5 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu olan parçanın kaide ve gövdesinin bir bölümü korunabilmiştir. Kalın cidarlı olan parçanın dış yüzünde akmış boya ve kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:2,5 YR 6/6 Light red, Astar:10 R 4/3 Weak red, Boya: 5 YR 4/1 Dark gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:53

Envanter No: SMYRNA.233

Mevki No: SMBM. 2007.26

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa1- D1/D2-E1/E2
Plankaresi

Seviye: 6.74 - 6.34 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.4 cm.K. Yükseklik:7.4 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu olan parçanın kaide ve gövdesinin bir bölümü korunabilmiştir. Kalın cidarlı olan parçanın dış yüzünde yoğun kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:5 YR 6/6 Light red - 5 YR 4/1 Dark gray- Astar:10 R 4/3 Weak red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No:54

Envanter No: SMYRNA.873

Mevki No: SMBM. 2008.259

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa1- E1/E2-F1/F2
Plankaresi

Seviye: 6.95 - 6.55 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.3 cm.K. Yükseklik:14.1 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli ve fusiformlu olan parçanın ağız, boyun ve gövdesinin üst kısmı kırıktır. Yüzeyde yoğun kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 5/N Gray- Astar:5 YR 4/1
Dark gray

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No: 55

Envanter No: SMYRNA.405

Mevki No: SMAG.2008.149

Buluntu Yeri: Agora- Kuzey Cadde-D2,E2-35
Plankaresi

Seviye: 7.58 - 7.37 m.

Ölçüler: K. Yükseklik:9.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin dip, ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogram bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:10 R 6/6 Light red- 2.5 YR 7/1 Light reddish gray, Boya: 10 R 5/6 Red

Karşılaştırma: Hayes 2008, Lev. 90, Baydur-Seçkin 2001, Lev. LI Nr.22: Şimşek-Duman 2007, Res. 22 03.09.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 56

Envanter No: SMYRNA.414

Mevki No: SMAG.2008.158

Buluntu Yeri: Agora- Kuzey Cadde-D2,E2-35
Plankaresi

Seviye: 5.78 - 5.33 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.3 cm.K.Yükseklik:8.8 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin büyük bir bölümü kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde Xmonogram bulunmaktadır. Dış yüzünde kırmızı boya akıntısı yer alan parçanın cidarı kalın, hamuru yumuşak dokuludur.

Munsell: Hamur:2,5 YR 7/8 Red- Gley 2 6/5 Bluish gray, Boya:10 R 5/8 Red

Karşılaştırma:Hayes 2008, Lev. 90 Nr. 1785.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 57

Envanter No: SMYRNA.414

Mevki No: SMAG. 2008. 158

Buluntu Yeri: Agora- BouleuterionD2,E2-35
Plankaresi

Seviye: 5.78 - 5.33 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.4 cm.K. Yükseklik:8.8 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde Xmonogram bulunmaktadır. Dış yüzünde kırmızı astarla birlikte kireç kalıntıları izlenen parçanın cidarı kalın, hamuru sert dokuludur.

Munsell: Hamur:2.5 YR 7/8 Red - Gley 2 6/5 Bluish gray, Boya:10 R 5/8 Red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 58

Envanter No: SMYRNA.3651

Mevki No: SMAG 2014.136

Seviye: 16.17- 15.12 m.

Buluntu Yeri: Agora- Bazilika 4. Galeri R2-34
Plankaresi

Ölçüler: Dip Çapı: 1.3 cm. K.Yükseklik: 4.8 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin küçük bir kısmı korunabilmiştir. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde Xmonogram bulunmaktadır. Kalın cidarlı ve sert dokulu hamura sahip olan parçanın üzerinde yoğun kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 6 Gay, Astar: 2.5 YR 6/4 Light reddish Brown, Boya: 2.5 YR 5/2 Weak red

Karşılaştırma:Hayes 1992, Lev.17 Nr. 24; Metaxas 2005, Nr. 20.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 59

Envanter No: SMYRNA.3321

Mevki No: SMAG.2013.129

Seviye: 11.26- 10.65 m

Buluntu Yeri: Agora- Kuzey Cadde N1-35/N1-36

Plankaresi.

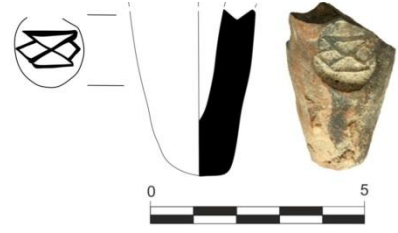
Ölçüler:Kaide Çapı: 1.8 cm. K.Yükseklik: 3.8 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin küçük bir kısmı korunabilmiştir. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde üst ve altı çizgi ile sınırlanmış yatay X monogramı bulunmaktadır. Monogramın her iki tarafı kapatılarak her iki tarafta birer baklava dilimi görüntüsü oluşturulmuştur. Kalın cidarlı ve sert dokulu hamura sahip olan parçanın üzerinde koyu gri renkte boya akıntısı görülmektedir.

Munsell: Hamur: Gley 1 4/1 Dark gray - 10 R 4/2 Weak red, Astar: 2.5 YR 6/4 Light reddish Brown, Boya: 2.5 YR 4/1 Dark reddish gray

Karşılaştırma:Hayes 1992, Lev. 16 Nr. 9.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No:60

Envanter No: SMYRNA.3650-A

Mevki No: SMAG.2014.135

Buluntu Yeri: Agora- Bazilika 4. Galeri R2-34

Seviye: 16.17- 15.12 m.

Ölçüler:Dip Çapı: 1.4 cm. K. Yükseklik: 11 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. İnce cidarlı, yumuşak dokulu bir hamura sahip olan parçanın dış yüzünde soluk kırmızı boya akıntıları ve yer yer kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/3 Light reddish Brown, Astar: 2.5 YR 6/4 Light reddish Brown, Boya: 10 R 6/4 Pale red

Karşılaştırma:Hayes 1992, Lev.17 Nr. 24; Bilgin, Kat. No. 48;Özhanlı-Fırat 2011, Çiz. 2,4,13.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 61

Envanter No: SMYRNA.3650-B

Mevki No: SMAG.2014.135

Buluntu Yeri: Agora- Bazilika 4. Galeri R2-34

Seviye: 16.17- 15.12 m.

Ölçüler:Dip Çapı: 1.6 cm. Yükseklik: 7 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin büyük bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. Kalın cidarlı ve sert bir hamur yapısına sahip parçanın dış yüzeyinde kırmızı astarla birlikte yer yer kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur:10 R 5/1 Reddish gray, Astar: 10 R 6/6 Light red,

Katkı Maddesi: Kireç ve taşçık

Karşılaştırma:Hayes 1992, Lev. 16 Nr. 3, 4, 7;Hayes 2008, Lev. 90, Nr. 1778 1781.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No: 62

Envanter No: SMYRNA.3740

Mevki No: SMAG.2014.223

Buluntu Yeri: Agora- Kuzey Cadde D2-35

Seviye: 11.30- 9.52 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.3 cm. K.Yükseklik: 6.2 cm.

Tanım: Unguentarium gövde ve dip parçası.

Sivi dipli, fusiformlu gövdenin kaide ve gövdesinin bir parçası korunabilmiştir. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi bulunmaktadır. Ancak içerisinde herhangi bir monogram? İzi anlayamamaktadır. Kalın cidarlı ve sert bir hamur yapısına sahip olan parçanın dış yüzeyinde soluk kırmızı boya akıntısı ve kireç kalıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/4 Light reddish Brown, Astar: 10 R 6/3 Pale red, Boya:10 R 5/3 Weak red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No: 63

Envanter No: SMYRNA.2932

Mevki No: SMAG.2012.281

Buluntu Yeri: Agora- Bouleuterion K1-30/K1-31

Seviye: 15.03- 14.19 m.

Ölçüler: Kaide Çapı: 1. 2 cm. Yükseklik: 7 cm.

Tanım: Unguentarium gövde ve dip parçası.

Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin büyük bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. Parçanın dış yüzeyinde boya akıntısının yanında kireç kalıntıları da görülmektedir.

Munsell: Hamur:10 R 5/1 Reddish gray, Astar: 10 R 5/1 Reddish gray, Boya:10 R 3/1 Dark reddish gray

Karşılaştırma: Hayes 1992, Lev. 16 Nr. 3, 4, 7; Hayes 2008, Lev. 90, Nr. 1778-1781.

Tarih: MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 64

Envanter No: SMYRNA.1719

Mevki No: SMBM. 2010.54

Buluntu Yeri: Basmene- AltınparkeE-6 Plankaresi

Seviye: 9.50- 9.20 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.4 cm. K. Yükseklik: 4.7 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli,

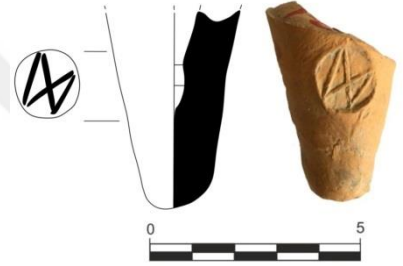
fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin büyük

bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. Parça kalın cidarlı ve yumuşak dokulu bir hamura sahiptir.

Munsell: Hamur:2,5 YR 7/4 Light reddish Brown, Astar: 2.5 YR 6/4 Light reddish Brown

Karşılaştırma: Hayes 1992, Lev. 16 Nr. 3, 4, 7; Hayes 2008, Lev. 90, Nr. 1778 1781.

Tarih: MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 65

Envanter No: SMYRNA.2570

Mevki No: SMBM. 2012.20

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark B-9 Plankaresi

Seviye: 9.30- 8.90 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.6 cm. K.Yükseklik: 4.4 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin küçük bir kısmı korunmuştur. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde Π monogramı bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:Gley 1 6 Gray, Astar: 2.5 YR 6/6 Light red,

Katkı Maddesi: Kum, kireç

Karşılaştırma:; Baydur-Seçkin 2001, Lev. LI, Res. 21;Şimşek-Duman 2007, Res. 22, 03.10.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 66

Envanter No: SMYRNA.2158

Mevki No: SMBM.2011.14

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark-A-1 Plankaresi

Seviye: 11.40 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 1.6 cm. K.Yükseklik: 7.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin bir kısmı korunmuştur. Asimetrik gövdenin dış yüzünde yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde haç monogramı bulunmaktadır. Kalın cidarlı ve yumuşak dokulu hamura sahip parçanın yüzeyinde boyalı bölüm yer almaktadır.

Munsell: Hamur: Gley 1 6 Gray,Astar:5 YR 6/6 Reddish yellow, Boya: 5YR 4/2 Dark reddish gray,

Katkı Maddesi:Kum, taşçık

Karşılaştırma:Eisenmenger-Zäh 1999, Res.1-2, 12, Res. 2-13,18;Sánchez-Martín 2008, Res. 4-5; Şimşek-Duman 2007, Res. 22-03.04; Baldoni-Franco 1995, Res. 1-1; Özüdoğru-Dündar 2007, Res. 13 U6;.

Tarih:MS 7.yüzyıl.

Kat No: 67

Envanter No: SMYRNA.2694

Mevki No: SMBM.2012.63

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark- A-11

Plankaresi

Seviye: 11.27- 10.63 m.

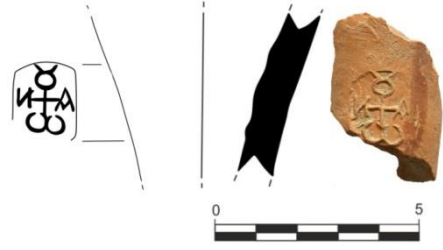
Ölçüler: K. Yükseklik:3.6 cm.

Tanım:Unguentarium gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin dip kısmına yakın mühürlü bölümü korunabilmiştir. Yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde haç formulu monogram bulunmaktadır. Okunabilen harflerden *Ioannes* olduğu düşünülmektedir) İnce cidarlı olan gövde parçası üzerinde ayrıca kırmızı boya akıntısı görülmektedir.

Munsell: Hamur: Gley 1 6 Gray - 10 R 6/4 Pale red, Astar: 2.5 YR 6/4 Light reddish Brown, Boya:10 R 5/4 Weak red

Karşılaştırma:Şimşek-Duman 2007, Res. 22-03.04;Özüdoğru-Dündar 2007, Res. 13 U6.

Tarih:MS 7.yüzyıl.

Kat No: 68

Envanter No: SMYRNA.1778

Mevki No: SMBM.2010. 65

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark-A-3

Plankaresi

Seviye: 10.50- 10.00 m.

Ölçüler: K.Yükseklik:3.1 cm.

Tanım:Unguentarium gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin dip kısmına yakın bir bölümü korunabilmiştir. Yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde E monogramı bulunmaktadır. Kalın cidarlı olan gövde parçası üzerinde boya akıntısı görülmektedir.

Munsell: Hamur:10 R 5/1 Reddish gray, Astar: 5 YR 6/3 Light reddish brown, Boya:5 YR 4/2 Dark reddish gray

Karşılaştırma:Metaxas 2005, Nr. 26a; Lafli2005, Res. 3 a,b.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 69

Envanter No: SMYRNA.1812

Mevki No: SMBM.2010.77

Buluntu Yeri: Basmane- Altınpark- A-
4Plankaresi

Seviye: 10.50- 10.00 m.

Ölçüler:K.Yükseklik: 3.4 cm.

Tanım:Unguentarium gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin dip kısmına yakın mühürlü gövde bölümü korunabilmiştir. Yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır.

Munsell: Hamur: 5 YR 6/1 Gray, Astar: 5 YR 6/3 Light reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No:70

Envanter No: SMYRNA.1115

Mevki No: SMBM. 2008.513

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa-D1 Plankaresi

Seviye: 7.49 - 7.26 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.4 cm.K. Yükseklik:12.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. İnce cidarlı, yumuşak dokulu bir hamura sahip olan parçanın dış yüzünde kırmızı astarla birlikte yoğun kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/8 Light red, Boya:10 R 5/8 Red

Karşılaştırma:Hayes 1992, Lev.17 Nr. 24.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 71

Envanter No: SMYRNA.781

Mevki No: SMBM.2008.146

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- D1-D2
Plankaresi

Seviye: 7.35 - 6.82 m.

Ölçüler: Dip Çapı: 0.9 mm.K. Yükseklik:6.2
cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin büyük bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. Dış yüzünde yoğun kireç tabakası bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:2.5 YR 6/6 Light red,

Katkı Maddesi:Az kireç ve mika

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 72

Envanter No: SMYRNA.248

Mevki No: SMBM. 2007.47

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa- B2-C2
Plankaresi

Seviye: 7.73 - 7.40 m.

Ölçüler: Dip Çapı:0.6 mm.Yükseklik:8.8 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. İnce cidarlı ve yumuşak dokulu hamura sahip parçanın dış yüzeyinde yoğun kireç tabakası görülmektedir.

Munsell: Hamur: Gley 1 5/N Gray ve 5 YR 6/4 Light reddish Brown

Karşılaştırma:Hayes 2008, Lev. 90, Nr. 1778-1781; Hayes 1992, Lev. 16 Nr. 3, 4, 7.

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 73

Envanter No: SMYRNA.248

Mevki No: SMBM. 2007.47

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -B2-C2 Plankaresi

Seviye: 7.73 - 7.40 m.

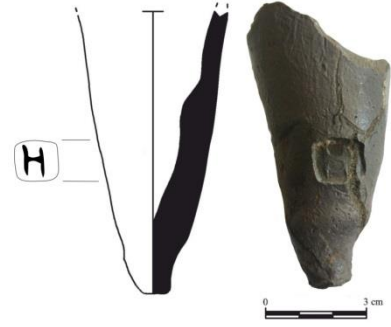
Ölçüler: Dip Çapı:0.7 mm.K.Yükseklik:8.3 cm

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde H monogramı bulunmaktadır. Asimetrik parçanın dış yüzeyinde fırınlamadan kaynaklı derin çatlak izleri bulunmaktadır.

Munsell: Hamur:Gley 1 5/N Gray

Karşılaştırma: : Saller 1957, Lev. 110, d. Metaxas 2005, Nr. 7a, 7b;

Tarih: MS 5.-7. yüzyıl

Kat No: 74

Envanter No: SMYRNA.256

Mevki No: SMBM.2007.58

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -B2-C2 Plankaresi

Seviye: 9.31 - 9.27 m.

Ölçüler: K.Yükseklik:6.3 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin büyük bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde II monogramı bulunmaktadır. Kalın cidarlı ve sert dokulu hamura sahip parçanın dış yüzeyinde yoğun kireç tabakası ve boya akıntıları yer almaktadır.

Munsell: Hamur:2,5 YR 6/8 Light red, Astar:10 R 4/4 Weak red, Boya:2.5 YR 6/3 Light Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 75

Envanter No: SMYRNA.249

Mevki No: SMBM.2007.48

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa-B2-C2 Plankaresi

Seviye: 7.40 - 7.23 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.3 cm.K. Yükseklik:4.4 cm.

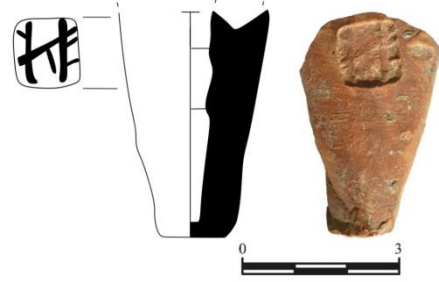
Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Sivri dipli, fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin büyük bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde N monogramı bulunmaktadır. Dış yüzeyinde yer yer kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:10 R 6/6 Light red ve Gley 1 5/N Gray, Astar:10 R 5/6 Red

Karşılaştırma: Hayes 1992, Lev.17 Nr. 21, 26, 36.

Tarih: MS 5.-7. yüzyıl

Kat No: 76

Envanter No: SMYRNA.249

Mevki No: SMBM.2007.48

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -B2-C2 Plankaresi

Seviye: 7.40 - 7.23 m.

Ölçüler: K.Yükseklik:6.9 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası.

Sivri dipli, fusiformlu gövdenin dip, ağız,

boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada kare biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. İnce cidarlı ve yumuşak dokulu hamura sahip olan parçanın yüzeyinde boya akıntıları görülmektedir.

Munsell: Hamur:5 YR 7/6 Reddish yellow, Astar:10 R 4/4 Weak red, Boya:2.5 YR 6/3 Light Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 77

Envanter No: SMYRNA.873

Mevki No: SMBM.2008.259

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -E1-E2-F1-F2 Plankaresi

Seviye: 6.95 - 6.55 m.

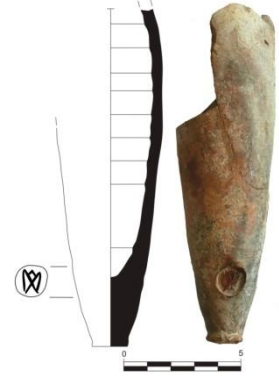
Ölçüler: Dip Çapı:1.5 cm.K. Yükseklik:14.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. İnce cidarlı, yumuşak dokulu bir hamura sahip olan parçanın dış yüzünde yer yer kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur: 5 YR 6/6 Reddish yellow - 5 Y 7/1 Light gray,

Katkı Maddesi:Mika ve kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 78

Envanter No: SMYRNA.873

Mevki No: SMBM.2008.259

Buluntu Yeri: Basmane-Şifa -E1-E2-F1-F2 Plankaresi

Seviye: 6.95 - 6.55 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.5 cm. K.Yükseklik:14.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin büyük bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. Kalın cidarlı parça sık dokulu hamura sahiptir.

Munsell: Hamur:5 YR 6/6 Reddish yellow- 5 Y R 7/1 Light gray, Astar:10 R 4/4 Weak red

Katkı Maddesi:Mika ve kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No: 79

Envanter No: SMYRNA.870

Mevki No: SMBM.2008.256

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -F1-F2 Plankaresi
(Geç dönem mekan içi)

Seviye: 7.13 - 6.45 m.

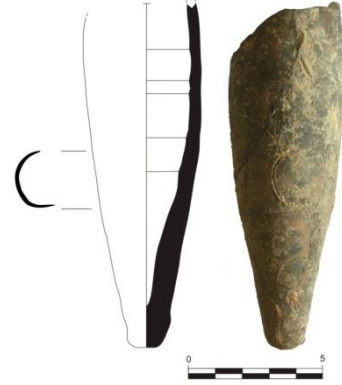
Ölçüler: Dip Çapı:1.3 cm.K.Yükseklik: 13.1 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, uzun fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir bölümü eksiktir. İnce cidarlı olup dış yüzeyinde kireç kalıntıları izlenmektedir. Parça üzerinde ayrıca, yuvarlak şekilli damga çerçevesi bulunmaktadır. İçinde herhangi bir monogram, süs veya benzeri bir şey yoktur.

Munsell: Hamur:Gley 1 5/N Gray,

Katkı Maddesi:Mika ve kireç

Tarih:MS 5-7. yüzyıl

Kat No:80

Envanter No: SMYRNA.873

Mevki No: SMBM.2008.259

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -E1-E2-F1-F2
Plankaresi

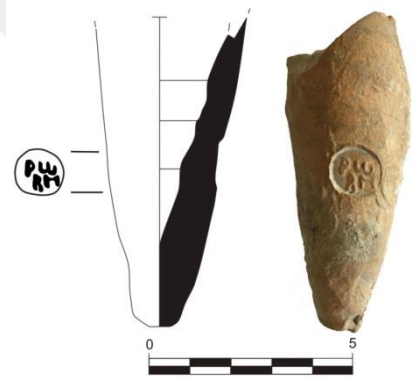
Seviye: 6.95 - 6.55 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.5 cm.K.Yükseklik: 14.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde yazıtlı monogramı bulunmaktadır. Asimetrik, kalın cidarlı, sert dokulu hamura sahip olan parçanın yüzeyinde hafif kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:5 YR 6/6 Reddish yellow, Astar: 2.5 YR Reddish brown

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No: 81

Envanter No: SMYRNA. 873

Mevki No: SMBM. 2008.259

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -E1-E2-F1-F2
Plankaresi

Seviye: 6.95 - 6.55 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.5 cm.K.Yükseklik:14.6 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde E monogramı bulunmaktadır. İnce cidarlı, yumuşak dokulu hamura sahip olan parçanın yüzeyinde yoğun kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:5 YR 6/6 Reddish yellow, Astar:10 R 4/4 Weak red

Tarih:MS 5-7. yüzyıl.

Kat No: 82

Envanter No: SMYRNA.758

Mevki No: SMBM.2008.122

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -B2 Plankaresi

Seviye: 7.08 - 6.58 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.2 cm.K. Yükseklik:9.2 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu parçanın ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde X monogramı bulunmaktadır. Kalın cidarlı, yumuşak dokulu hamura sahip olan parçanın yüzeyinde boya akıntıları ve yer yer kireç kalıntıları izlenmektedir.

Munsell: Hamur:Gley 1 5/N Gray- 5 YR 6/4 Light reddish Brown, Astar:5 YR 4/1 Dark gray,

Katkı Maddesi:Mika ve kireç

Karşılaştırma: Bilgin Kat. No. 81.

Tarih: MS 5-7. yüzyıl.

Kat No: 83

Envanter No: SMYRNA 250

Mevki No: SMBM 2007/49

Buluntu Yeri: Basmane- Şifa -B3-C3 Plankaresi

Seviye: 9.50 - 8.24 m.

Ölçüler: Dip Çapı:1.1 cm.K. Yükseklik:10 cm.

Tanım: Unguentarium dip ve gövde parçası. Sivri dipli, fusiformlu gövdenin ağız, boyun ve gövdesinin bir kısmı kırıktır. Dış yüzünde dip kısmına yakın bir noktada yuvarlak biçimli damga çerçevesi içerisinde figürlü monogram bulunmaktadır. Hareketli bir pozisyonda aslan

figürünün tasvir edildiği parça kalın cidarlı, sert dokulu bir hamura sahiptir. Dış yüzünde kırmızı astarla birlikte boya akıntıları yer almaktadır.

Munsell: Hamur: 5 YR 6/6 Reddish yellow, Astar:10 R 5/6 Red, Boya:2.5 YR 6/3 Light Reddish brown

Karşılaştırma: Milella 1989, Res. 3; Berrocal Caparrós 1996, Lev. 1, Nr. 8, 9; Şimşek-Duman 2007:Res.22 / 04.03 Cottica 1998, Res. 8, Nr. 59.

Tarih: MS 5.-7. yüzyıl.

LEVHALAR

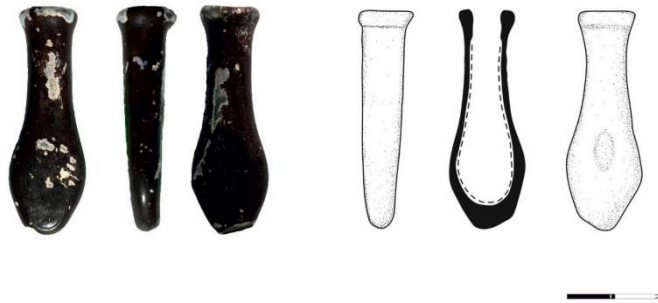
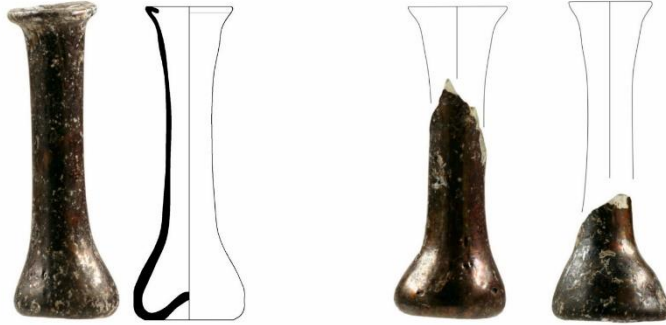
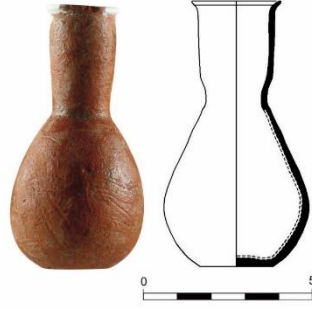
Levha 1a: Smyrna Antik Kenti Kazıları Hellenistik Dönem unguentarium örnekleri

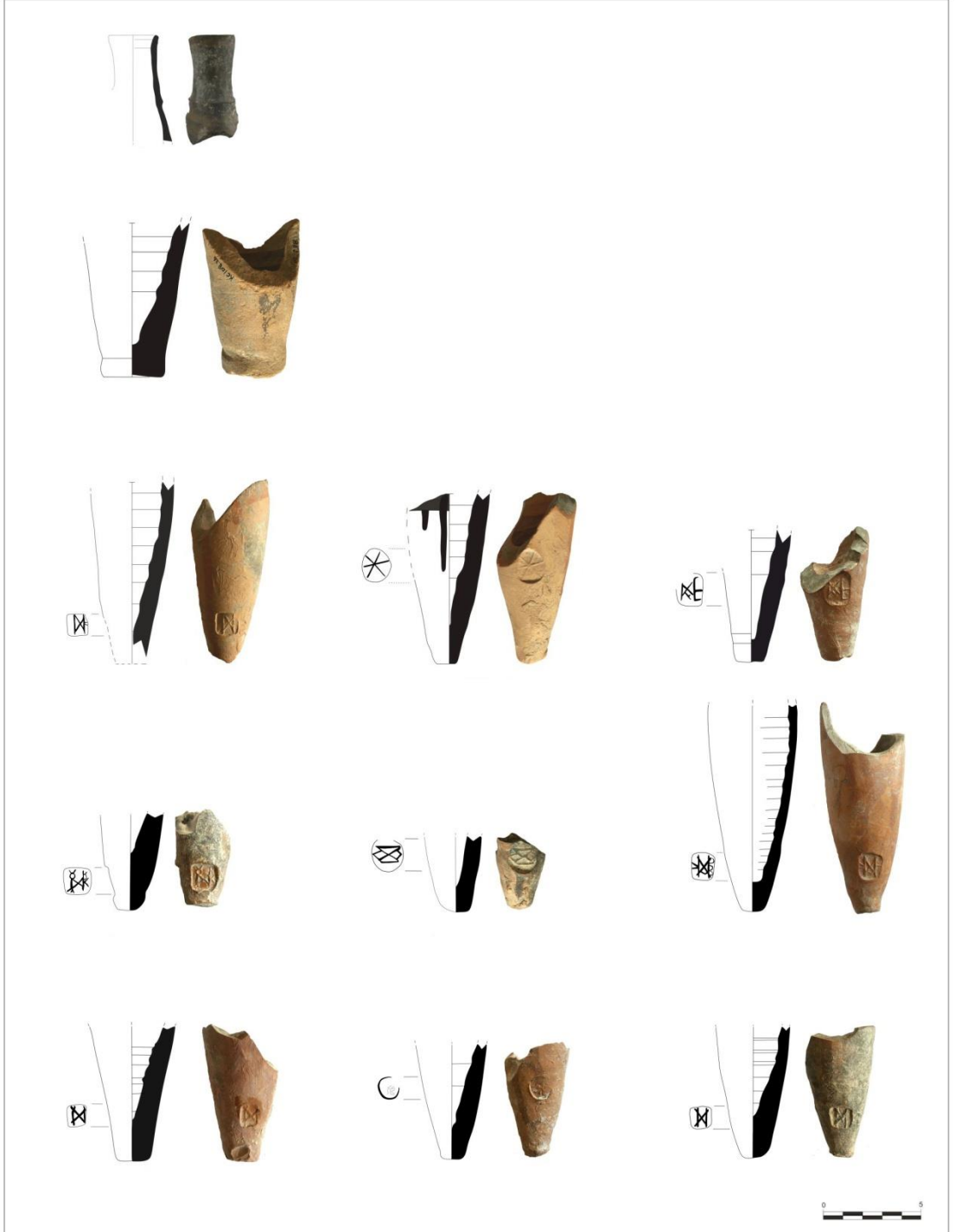
Levha 1b: Smyrna Antik Kenti Kazıları Hellenistik Dönem unguentarium örnekleri

Levha 2: Smyrna Antik Kenti Kazıları Roma Dönemi pişmiş toprak unguentarium ve Geç Roma Dönemi cam unguentarium örnekleri.

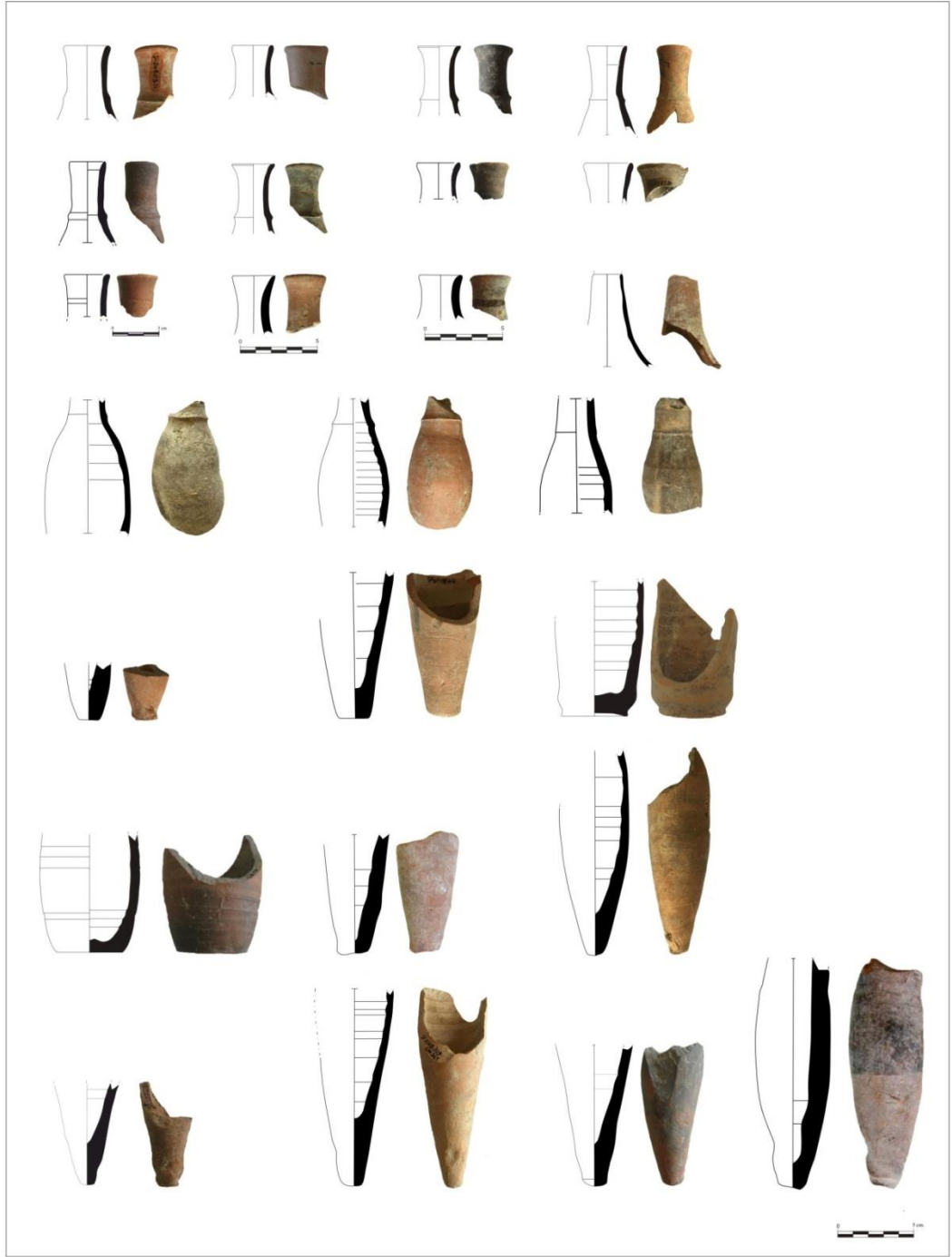
Levha 3: Smyrna Antik Kenti Kazıları Geç Roma- Erken Bizans Agora sektörü unguentarium buluntuları

**Levha 4: Altınpark Arkeolojik Alanı Geç Roma- Erken Bizans Dönemi
unguentarium buluntuları**

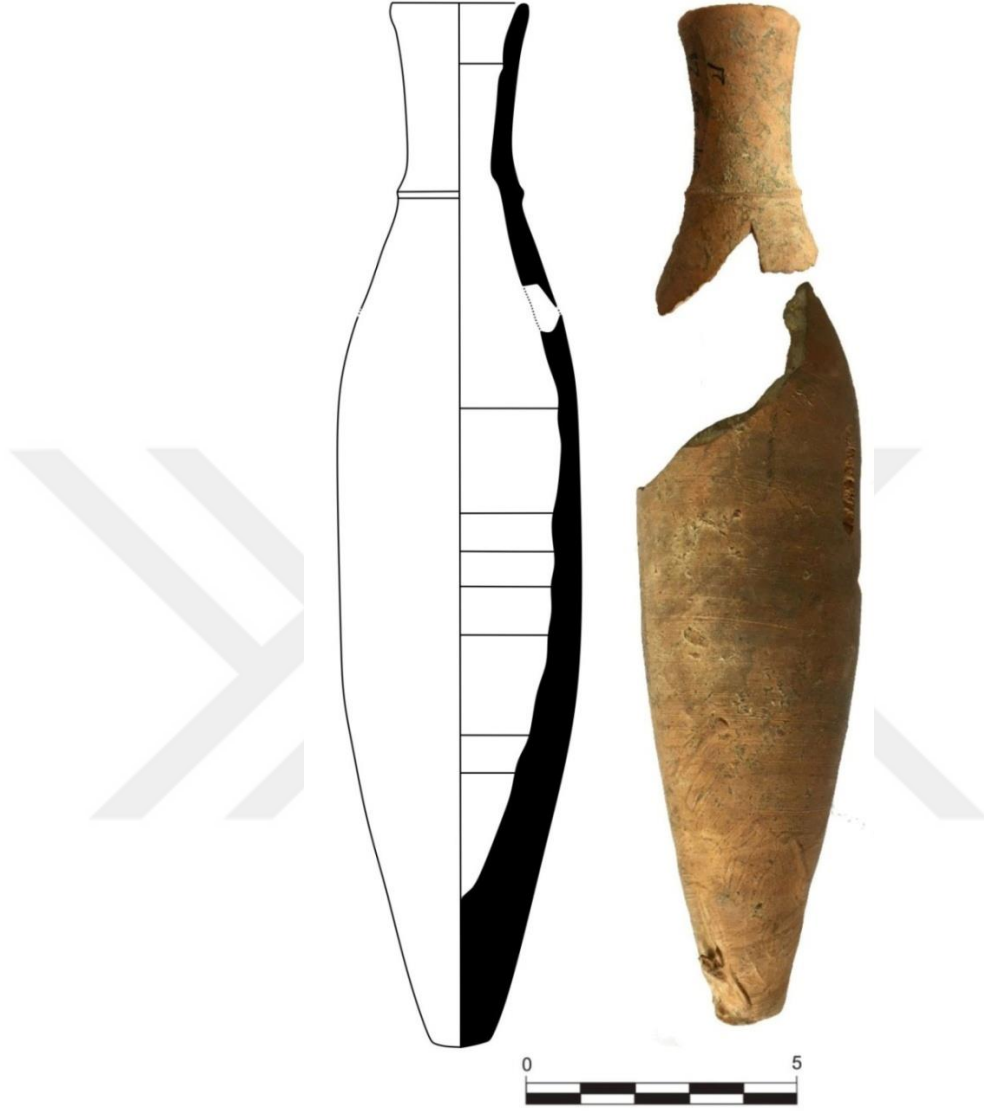
Levha 5a: Şifa Parseli Geç Roma- Erken Bizans Dönemi unguentarium buluntuları

Levha 5b: Şifa Parseli Geç Roma- Erken Bizans Dönemi unguentarium buluntuları

Levha 6: Şifa Parseli kazılarında bulunan (Kat. No.13 ve Kat. No.35 numaralı) parçaların tamamlama önerisi

Levha 7: Smyrna Agorası mühürlü unguentarium örnekleri

KAT.NO: 55

KAT.NO: 56

KAT.NO:57

KAT.NO:58

KAT.NO:59

KAT.NO:60

KAT.NO:61

KAT.NO:62

KAT.NO:63

Levha 8: Altınpark Arkeolojik Alanı mühürlü unguentarium örnekleri

KAT.NO:64

KAT.NO:65

KAT.NO:66

KAT.NO:67

KAT.NO:68

KAT.NO:69

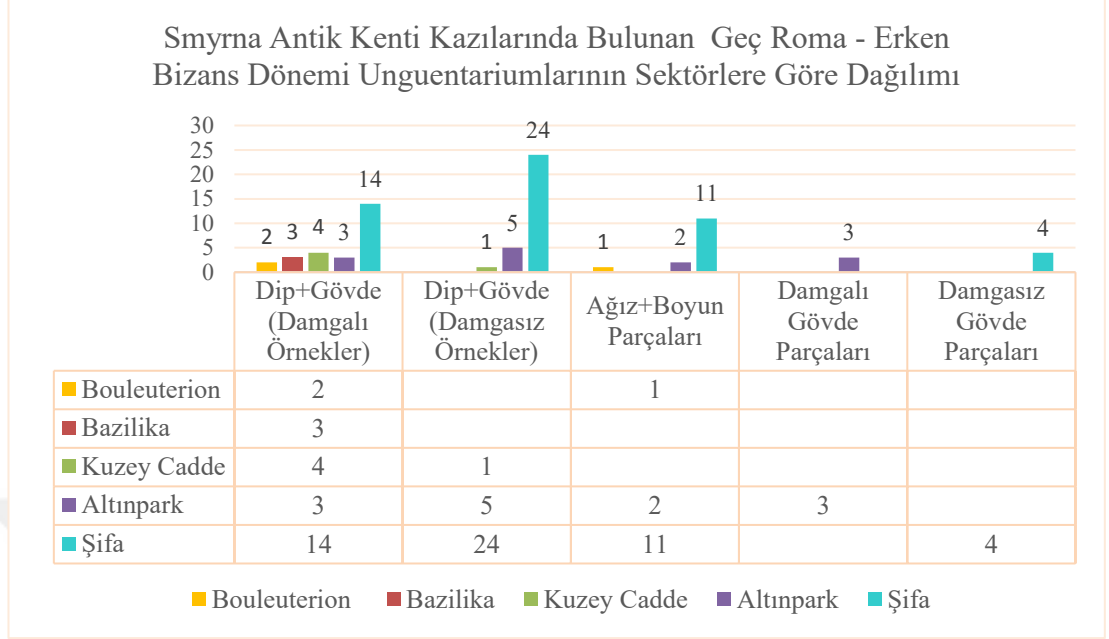
Levha 9: Şifa Parseli Kazıları mühürlü unguentarium örnekleri

TABLÖLAR

Tablo 1: Smyrna Antik Kenti Kazılarında Bulunan Geç Roma - Erken Bizans Dönemi Unguentariumlarının Sektörlere Göre Dağılımı.

Tablo 2: Smyrna Unguentariumları Sektörlere Göre Dağılım Grafiği.

